

Crna Gora
Ministarstvo ekonomije

Akcioni plan za sprovođenje Industrijske politike Crne Gore do 2020. godine, za 2018. godinu

Podgorica, mart 2018. godine

Ministarstvo ekonomije je, shodno Programu rada Vlade za 2018.g. kao i Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-1808 od 7. jula 2016. godine, u saradnji sa resornim institucijama na bazi višegodišnjeg Akcionog plana za sprovođenje Industrijske politike za period 2016-2020, pripremio **Akcioni plan za 2018.godinu.**

Akcioni plan za 2018. godinu je u funkciji realizacije višegodišnjeg Akcionog plana Industrijske politike Crne Gore do 2020.godine, i u njemu su definisani sljedeći strateški ciljevi:

- 1. Konkurentnost industrije:** Bolje poslovno okruženje i uslovi za industrijsku konkurentnost i održivost, uključujući turizam i druge sektore sa visokom dodatom vrijednošću;
- 2. Investicije i finansije za modernizaciju industrije:** Unaprijeđen investicioni okvir za modernizaciju industrije kroz bolji pristup, raspoloživost i dostupnost finansijama;
- 3. Inovacije i preduzetništvo:** Promocija preduzetništva i preduzetničke kulture za inovacije i stabilan ekonomski rast, povećanje produktivnosti i zaposlenosti i
- 4. Pristup tržištu:** Pojednostavljenje procedura za trgovinu i poslovni pristup domaćem i međunarodnim tržištima.

U skladu sa utvrđenom procedurom, nakon definisanja aktivnosti i institucija u čijoj nadležnosti je realizacija istih, u narednoj fazi prikupljene su informacije od strane institucija javnog, privatnog sektora i međunarodnih organizacija. Definisani su očekivani rezultati, izvori verifikacije, procjene potrebnih finansijskih sredstava za njihovu realizaciju i izvor sredstava.

Uspješna realizacija politike i postavljenih ciljeva doprinijeće rastu sljedećih ekonomskih pokazatelja:

- povećanje učešća industrije u BDP-u
- povećanje broja zaposlenih u sektoru industrije
- povećanje učešća industrije u ukupnom izvozu
- bolji rang u Izvještaju Svjetskog ekonomskog foruma (WEF-a) o globalnoj konkurentnosti
- bolji rang u Izvještaju Svjetske banke o lakoći poslovanja
- bolji rang u Globalnom indeksu preduzetništva i razvijenosti.

Ispunjavanje navedenih ciljeva ostvariće se kroz institucionalnu i međuresorsku saradnju, pri čemu će se omogućiti dugoročno stabilan razvoj industrijskih podsektora Crne Gore, kako onih koji su sada značajni, tako i onih sa potencijalom da se u budućem periodu razviju u važne, a možda i nosioce industrijskog sektora u Crnoj Gori. Uz to, njihovom realizacijom stvaraju se pretpostavke za veće zapošljavanje i ravnomjerniji regionalni razvoj, što su primarni ciljevi opšte ekonomske politike Vlade Crne Gore.

Za sprovođenje Akcionog plana Industrijske politike u 2018.g. obezbijeđeno je ukupno **276.309.411,44 €**, posmatrano po izvorima finansiranja i to:

- nacionalni budžet – **18.232.282,50 € (6,60%)**
- javni sektor – **173.732.176,45 € (62,87%)**
- IPA – **3.461.828,40 € (1,25%)**
- donatorski programi – **14.827.116,00 € (5,37%)**
- privatni sektor – **66.056.008,09 € (23,90%)**

Od ukupne vrijednosti sredstava javnog sektora **173.732.176,45 €**, najveći iznos odnosi se na **finansijsku podršku IRFCG** u iznosu od **108.000.000 €** odnosno **62%**.

Institucije javnog sektora – **iz budžeta su obezbijedile 18.232.282,50 € ili 6,6% ukupnog budžeta** za sprovođenje Akcionog plana u 2018.g.

Posmatrano **po strateškim ciljevima** najviše sredstava je izdvojeno za realizaciju strateškog cilja 2, ukupno 146.380.407,00 € ili 52,98%, strateškog cilja 1, ukupno 116.968.584,92 € ili 42,33%, zatim strateškog cilja 3, ukupno 12.112.277,52 € ili 4,38%, a najmanje za realizaciju strateškog cilja 4, ukupno 848.142,00 € ili 0,31%.

Imajući u vidu kompleksnost implementacije industrijske politike, efikasna koordinacija na implementaciji svih utvrđenih aktivnosti je od ključnog značaja za ostvarivanje očekivanih rezultata utvrđenih Industrijskom politikom Crne Gore za period do 2020.godine.

Realizacija aktivnosti je u nadležnosti brojnih ministarstava i institucija javnog sektora, a takođe i udruženja u okviru privatnog sektora, dok se određen broj aktivnosti realizuje uz podršku međunarodnih institucija/organizacija i donatorskih projekata.

Implementacijom raznovrsnih nacionalnih programa podrške za razvoj preduzetništva, MSP i industrije u svim segmentima, podsticaja za direktne investicije, razvoj biznis zona (nacionalnih i lokalnih), podsticajima u oblasti agroindustrije, poreskim olakšicama u turizmu, energetici i dr. u kombinaciji sa mjerama i programima u oblasti tržišta rada, obrazovanja, nauke a potpomognuto sa raspoloživim sredstvima iz programa EU, IPA sredstava i drugih donatorskih programa, očekivanja su da će se stvoriti uslovi za realizaciju strateških ciljeva Industrijske politike do 2020.godine, odnosno povećanje konkurentnosti crnogorske ekonomije.

STRATEŠKI CILJ 1. KONKURENTNOST INDUSTRIJE

- **R1.1: Unaprijeđena međunarodna ekonomska konkurentnost**
- **R1.2: Unaprijeđeni ambijent za poslovanje svih preduzeća i preduzetnika**
- **R1.3: Napredak u ostvarivanju relevantnih ciljeva iz strategija Evropa 2020 i Jugoistočna Evropa 2020**

Broj	Planirane aktivnosti	Očekivani rezultati	Indikatori ostvarenosti -Referentna polazna vrijednost 2015 -Ostvarena vrijednost 2016 -Ostvarena vrijednost 2017 -Ciljna vrijednost 2018	Budžet Izvor finansiranja ¹					Nadležnost Izvor verifikacije
				Nacionalni budžet (A)	Javni sektor (B)	IPA (C)	Donatorski programi (D,E)	Privatni sektor (F)	
Podcilj 1.1: UNAPRJEĐENJE FIZIČKOG KAPITALA – ENERGETIKA, ICT, SIROVINE I TEHNOLOGIJA ZA KONKURENTNA PREDUZEĆA Prioriteti: • Sigurnost snabijevanja, razvoj konkurentnog tržišta energije i održiv energetski razvoj • Uspostavljanje Crne Gore kao digitalne države i prepoznavanje društvenog i ekonomskog potencijal ICT-a i broadband-a • Uvođenje savremenih tehnologija i valorizacija upotrebe raspoloživih sirovina u prioritetnim sektorima kroz više faze prerade u cilju snabijevanja tržišta visokokvalitetnim proizvodima									
1.1.1. Mjera: Efikasna valorizacija energetskih potencijala Rezultat: Završena rekonstrukcija i revitalizacija postojećih i obezbijeđeni uslovi za izgradnju novih energetskih kapaciteta, uključujući izgradnju malih hidroelektrana, vjetroelektrana i kapaciteta za korišćenje solarne energije									
1.1.1.1.	Revitalizovati postojeće i izgraditi nove energetske infrastrukturne kapacitete	• Izvršena revitalizacija hidro elektrana (HE Piva, HE Perućica, termoelektrane TE Pljevlja i malih hidroelektrana) • Izgrađene male hidroelektrane HE i vjetroelektrane VE • Obezbijeđeno stalno, sigurno, kvalitetno i raznovrsno snabijevanje energijom u cilju	• IO: Broj hidroelektrana koje su revitalizovane/ste pen ostvarenosti investiranja u revitalizaciju Referentna polazna vrijednost 2015: započeta revitalizacija HE Piva, HE Perućica Ostvarena vrijednost 2016-2017: / Ciljna vrijednost 2018: rekonstrukcija i modernizacija HE Piva/15% realizacija		<u>HE Piva:</u> 2.958.539 € <u>HE Perućica:</u> 5.700.985 €				Vodeća institucija: ME Ključni partner: EPCG, CGES, TERNA, ostali investitori IV: Izvještaj ME/Akcioni plan za implementaciju Strategije razvoja energetike do 2030

		uravnotežavanja isporuke sa zahtjevima preduzeća i međunarodnim tehničkim standardima Smanjeni gubici i negativni uticaji na životnu sredinu	investicije; rekonstrukcija i modernizacija HE Perućica/55% realizacija investicije¹ IO: Broj termoelektrana koje su revitalizovane/stepen ostvarenosti investiranja u revitalizaciju Referentna polazna vrijednost 2015: započeta revitalizacija TE Pljevlja Ostvarena vrijednost 2016-2017: / Ciljna vrijednost 2018: započeta revitalizacija/1.050.000 € - projekat ekološke rekonstrukcije postojećeg bloka TE Pljevlja/3% ostvarenosti investicija² IO: Broj malih HE koje su revitalizovane/stepen ostvarenosti investiranja u revitalizaciju Referentna polazna vrijednost 2015: nema revitalizovanih malih HE	TE Pljevlja: 1.050.000 € mHE: 4.500.000 €				
--	--	---	--	---	--	--	--	--

¹ Procenat ostvarenosti investicija je prikazan u odnosu na planirane investicije prema Akcionom planu za implementaciju Strategije razvoja energetike do 2030, za 2018. godinu.

² Procenat ostvarenosti investicija je prikazan u odnosu na ukupnu investiciju za rekonstrukciju prema Akcionom planu za period do 2020.

			Ostvarena vrijednost 2016: revitalizacija jedne mHE/360.000 € odnosno 28,8% realizacije investicije u odnosu na plan Ostvarena vrijednost 2017: / Ciljna vrijednost 2018: započeta revitalizacija 7 mHE/4.500.000 €/11% ostvarenosti investicija³ • IO: Broj izgrađenih malih HE/stepen ostvarenosti investiranja u izgradnju malih HE Referentna polazna vrijednost zaključno sa 2015: 14 izgrađenih malih HE Ostvarena vrijednost 2016: u pogon puštena jedna nova mHE/13.085.490,08 € odnosno 72% realizacije investicije u odnosu na planiranu Ostvarena vrijednost 2017: u pogon pušteno 3 mHE/10.760.020,50 € odnosno 47% realizacije investicije u odnosu na planiranu Ciljna vrijednost 2018: 3 mHE/36.431.452,45 € (nove mHe) što je procentualno za 45%						<u>mHE:</u> 36.431.452,4 5 €
--	--	--	---	--	--	--	--	--	---

³ Procenat ostvarenosti investicija je prikazan u odnosu na planirane investicije prema Akcionom planu za 2018.godinu.

			više investicija u odnosu na planiranu⁴ IO: Broj izgrađenih VE/stepen realizacije investicija u izgradnju VE Referentna polazna vrijednost 2015: nema izgrađenih VE Ostvarena vrijednost 2016: 1 izgrađena vjetro-farma/103.510.364 € odnosno 93,7% realizacije investicije u odnosu na planiranu Ostvarena vrijednost 2017: u pogon puštena jedna vjetroelektrana na lokalitetu Krnovo/45.467.198 € (VE Možura i VE Krnovo) što je procentualno za 32% više realizovano investicija u odnosu na planiranu Ciljna vrijednost 2018: 1 izgrađena VE Možura/52.000.000 €/90% ostvarenosti investicije⁵					<u>VE:</u> 52.000.000 €	
1.1.2. Mjera: Upotreba ICT za razvoj konkurentne industrije Rezultat: Uspostavljanje infrastrukture i uslova da preduzeća i zaposleni unaprijede svoje svakodnevno poslovanje povećanjem korišćenja savremenih ICT, na prostoru cijele Crne Gore									
1.1.2.1.	Razviti nacionalnu broadband mrežu	Otvoren pristup sa velikim brzinama	IO: Garantovan broadband	-					Vodeća institucija:

⁴ Procenat ostvarenosti investicija je prikazan u odnosu na planirane investicije prema Akcionom planu za 2018.godinu.

⁵ Procenat ostvarenosti investicija je prikazan na osnovu projekcija investitora.

		svim preduzećima u Crnoj Gori u cilju proširenja tržišta i obezbjeđenja boljih usluga po povoljnijim cijenama; • Postavljanje kvalitetnog širokopojasnog internet pristupa u cilju olakšavanja/unapređenja poslovanja	pristup (agnostik pristup) preduzećima; maksimalna brzina internet konekcije u preduzećima Referentna polazna vrijednost u 2015: 99% preduzeća ima pristup internetu; Otvoren pristup brzinama u opsegu 10Mbps>30Mbps ima 26,9%, pristup brzinama u opsegu 30Mbps>100 Mbps ima 14%, a preko 100 Mbps ima 7,9% preduzeća Ostvarena vrijednost u 2016: 99,1 % preduzeća imalo je pristup internetu. Otvoren pristup brzinama u opsegu 10Mbps>30Mbps imalo je 33,3 %, pristup brzinama 30 Mbps>100Mbps imalo je 20,6%, a preko 100 Mbps koristilo je 8,3% preduzeća. Ostvarena vrijednost do kraja 2017: 99,1 % preduzeća imalo je pristup internetu. Otvoren pristup brzinama u					Ministarstvo ekonomije Ključni partner: Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, MONSTAT IV: Izvještaj o realizaciji Strategije razvoja informacionog društva 2020, Izvještaji EKIP i MONSTAT za 2018. godinu
--	--	--	---	--	--	--	--	--

			opsegu 10Mbps>30Mbps imalo je 34,8%, pristup brzinama 30 Mbps>100Mbps imalo je 19%, a preko 100 Mbps koristilo je 10,5% preduzeća. Ciljna vrijednost 2018: Povećanje % preduzeća koja imaju pristup internetu, Garantovan broadband pristup (agnostik pristup) od najmanje 10% povećanje svih raspoloživih brzina internet konekcije u opsezima (10Mps >30Mbps, 30Mbps>100Mps i većim od 100 Mbps))						
1.1.2.2.	Uspostaviti i obezbijediti funkcionisanje jedinstvene kontaktne tačke za pružanje informacija i elektronsko pružanje usluga privredi u cilju podizanja njihove konkurentnosti	Unaprijeđena dostupnost i sadržaj portala e-Uprava.me	IO: Obezbijedena dostupnost najviše korišćenim elektronskim uslugama državne uprave Referentna polazna vrijednost u 2015: 129 elektronskih usluga na portal e-Uprava.me Ostvarena vrijednost u 2016: 195 elektronskih usluga na portalu www.eUprava.me Ostvarena vrijednost	-					Vodeća institucija: Ministarstvo javne uprave Ključni partner: Organi državne uprave IV: Izvještaj Ministarstva javne uprave za 2018. godinu

			do kraja 2017: 249 elektronskih usluga Ciljna vrijednost 2018: do 300 elektronskih usluga						
1.1.3. Mjera: Veća raspoloživost sirovina za prioritetne sektore Rezultat: Upotreba raspoloživih sirovina u prerađivačkoj industriji kroz proizvodnju sa višim fazama prerade									
1.1.3.1.	Podsticati ulaganja u više faze prerade i marketinga prehrambenih proizvoda kroz dodjelu grantova (IPARD like 2; IPARD like 2.2; IPARD like 2.3 javni poziv, IPARD II program)	Povećana dodata vrijednost u prehrambenoj industriji; Pобољша n kvalitet prehrambenih proizvoda; Poveća na konkurentnost u industriji prerade hrane i raznovrsnost proizvoda na tržištu; Unaprijeđenje standarda bezbjednosti hrane, fitosanitarnih i sanitarnih standarda	IO: Ukupan broj podržanih projekata Referentna polazna vrijednost 2015: 257 projekata Ostvarena vrijednost 2016: 33 ugovorena projekta Ostvarena vrijednost 2017: 32 ugovorena projekta(od 33 ugovorena projekta iz 2016 realizovano i podržano 9 projekata) Ciljna vrijednost 2018: Realizovano i isplaćeno 70 projekata iz 2016, 2017. i 2018.	1.122.516,96 €		3.367.550,88 €		5.432.982,09 €	Vodeća institucija: MPRR Ključni partneri: ME-Direkcija za razvoj MSP, PKCG, IRFCG IV: Izvještaj MPRR
1.1.3.2.	Unaprijediti ponudu drvne sirovine sa ciljem njene bolje dostupnosti za drvoprerađivače	Povećana raspoloživost i prodaja drvne sirovine	IO: Godišnja stopa rasta posječene drvne sirovine Referentna polazna vrijednost 2015: 613.670 m³ Ostvarena vrijednost 2016: 345.529 m³ Ostvarena vrijednost 2017: 511.687 m³ Ciljna vrijednost 2018: 804.821 m³	655.000 €					Vodeća institucija: MPRR Ključni partner: Poslovne asocijacije IV: Podaci MONSTAT

1.1.3.3.	Razvoj i podsticanje privrede kroz efikasnije upravljanje mineralnim sirovinama ⁶	- Povećan obim proizvodnje mineralnih sirovina, po vrstama - Povećan broj dodijeljenih koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina - Veća zaštita prava potrošača i veća konkurentnost legalnih proizvođača - koncesionara	IO: Godišnji obim proizvodnje mineralnih sirovina Referentna polazna vrijednost 2014: TG kamen: 653.507 m³ AG kamen: 5.851,38 m³ Šljunak i pijesak: 39.381 m³ Mrki ugalj: 0 t Mrkolignitni ugalj: 1.650.037 t Crveni boksit: 0 Bijeli boksit: 2.086,28 t Olovo i cink: 968.428 t Ostvarena vrijednost 2015: TG kamen: 517.639 m³ AG kamen: 6.032 m³ Šljunak i pijesak: 33.623 m³ Mrki ugalj: 18.117 t Mrkolignitni ugalj: 1.734.772 t Crveni boksit: 0 Bijeli boksit: 1.801 t Olovo i cink: 1.080.020 t Ostvarena vrijednost 2016: TG kamen: 299.818,40 m³ AG kamen: 3.190,13 m³ Šljunak i pijesak: 0 Mrki ugalj: 47.689,13 t Mrkolignitni ugalj: 1.307.577 t Crveni boksit: 497.779,48 t Bijeli boksit: 0	-						Vodeća institucija: ME Ključni partner: Privredna društva-koncesionari IV: Podaci MONSTAT, Izveštaj ME
----------	--	---	--	---	--	--	--	--	--	--

⁶ Imajući u vidu da su podaci za t.g. dostupni krajem II kvartala, praćenje realizacije aktivnosti se evidentira na nivou podataka iz prethodne godine.

			Olovo i cink: 1.569.184 t Planirana vrijednost 2017: TG kamen: 320.494,74 m³ AG kamen: 9.000 m³ Šljunak i pijesak: 0 Mrki ugalj: 20.000 t Mrkolignitni ugalj: 1.500.000 t Crveni boksit: 400.000 t Bijeli boksit: 0 Olovo i cink: 510.000 t						
1.1.4. Mjera: Uvođenje savremenih tehnologija u prioritetnim sektorima Rezultat: Stvoreni uslovi da preduzeća u prioritetnim sektorima uvođe i primjenjuju tehnologiju koja omogućava stvaranje dodate vrijednosti									
1.1.4.1.	Realizacija Programa podrške za modernizaciju prerađivačke industrije (kombinovani model finansiranja kupovine opreme realizovan kroz kreditni aranžman sa IRF i subvencijom ME)	- Povećan obim investicija u modernizaciju industrije - Unaprijeđene i modernizovane operativne aktivnosti, efikasnost i produktivnost - Unaprijeđeni tehnološki kapaciteti	IO: Broj preduzeća koji je podržan u okviru Programa Referentna polazna vrijednost 2016: 1 preduzeće Ostvarena vrijednost 2017: 4 preduzeća Ciljna vrijednost 2018: 7 preduzeća IO: Vrijednost ukupne podrške kroz grantove Referentna polazna vrijednost 2016: 9.500 € Ostvarena vrijednost 2017: 61.636,32 € Ciljna vrijednost 2018: 150.000 € IO: Vrijednost nabavke opreme	150.000 €					Vodeća institucija: ME Ključni partneri: IRFCG, MPRR, MN IV: Program, Izvještaj ME

			Referentna polazna vrijednost 2016: 47.500 € Ostvarena vrijednost 2017: 483.866,74 € Ciljna vrijednost 2018: 900.000 €						
1.1.4.2.	Obezbijediti nacionalnu podršku za razvoj novih tehnologija/inoviranje postojećih kroz programe EU	Obezbijedeni nacionalni grantovi u okviru poziva za kofinansiranje naučno-istraživačkih aktivnosti za projekte koji se odnose na razvoj novih tehnologija i inoviranje postojećih kroz H2020, Eureka	IO: Broj uspješno finansiranih projektnih predloga sa učešćem preduzeća u EUREKA Referentna polazna vrijednost 2015: 1 Ostvarena vrijednost 2016: 1 Ostvarena vrijednost 2017: implementirana 2 projekta sa učešćem preduzeća u okviru EUREKA programa u vrijednosti 30.000 € u oblastima hrana i zdravlje, medicina i zdravlje Ciljna vrijednost 2018: 2 projekta sa učešćem preduzeća IO: Broj finansiranih projektnih prijedloga sa učešćem preduzeća u H2020 Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 0 Ostvarena vrijednost 2017: 1 aplikacija preduzeća (U okviru Konkursa za podsticanje učešća u	80.000 € (EUREKA 60.000€ po konkursu NID 2018 H2020 20.000€ po konkursu NID 2018) Kontribucija za EUREKA Program 2018: 3.426,54 € 1.347.352,00 € (kontribucija za učešće CG u H2020 za 2018.)					Vodeća institucija: MN Ključni partneri: Licencirane naučno-istraživačke ustanove, preduzeća, ministarstva IV: Izvještaj MN

			programima Horizont 2020 i COST u 2017. godini nije bilo projekata sa učešćem preduzeća)						
			Ciljna vrijednost 2018: 2 aplikacije preduzeća						
1.1.4.3.	Pripremiti projektni prijedlog modernizacije i unaprjeđenje konkurentnosti metalne industrije (UNIDO)	Pripremljen Projekat modernizacije i unaprjeđenja konkurentnosti metalne industrije u saradnji sa UNIDO u skladu sa Strateškim okvirom za Crnu Goru 2017-2020 (CPF)	IO: Urađen projektni prijedlog Ostvarena vrijednost 2016-2017: / Ciljna vrijednost 2018: 1 projekat	-					Vodeća institucija: ME Ključni partneri: UNIDO, PKCG, Inženjerska komora, Univerziteti, itd. IV: Izvještaj ME
1.1.4.4.	Pripremiti projektni prijedlog modernizacije i unaprjeđenja konkurentnosti tekstilne industrije (UNIDO)	Pripremljen Projekat modernizacije i unaprjeđenja konkurentnosti tekstilne industrije u saradnji sa UNIDO u skladu sa Strateškim okvirom za CG 2017-2020 (CPF)	IO: Urađen projektni prijedlog Ostvarena vrijednost 2016-2017: / Ciljna vrijednost 2018: 1 projekat	-					Vodeća institucija: ME Ključni partneri: UNIDO, PKCG, Inženjerska komora, Univerziteti, itd. IV: Izvještaj ME
1.1.4.5.	Pripremiti projektni prijedlog za jačanje konkurentnosti MSP kroz razvoj klastera (UNIDO)	Pripremljen Projekat za jačanje konkurentnosti MSP kroz razvoj klastera u saradnji sa UNIDO u skladu sa Strateškim okvirom za CG 2017-2020 (CPF)	IO: Urađen projektni prijedlog Ostvarena vrijednost 2016-2017: / Ciljna vrijednost 2018: 1 projekat	-					Vodeća institucija: ME Ključni partneri: UNIDO, Opštine, itd. IV: Izvještaj ME
1.1.4.6.	Pripremiti projektni prijedlog unaprjeđenja energetske efikasnosti u sektoru industrije (UNIDO)	Pripremljen Projekat unaprjeđenja energetske efikasnosti u sektoru industrije u saradnji sa UNIDO	IO: Urađen projektni prijedlog Ostvarena vrijednost 2016-2017: /	-					Vodeća institucija: ME Ključni partneri:

		u skladu sa Strateškim okvirom za CG 2017-2020 (CPF)	Ciljna vrijednost 2018: 1 projekat						UNIDO, Inženjerska komora, itd. IV: Izvještaj ME
Podcilj 1.2: RAZVOJ LJUDSKOG KAPITALA I VJEŠTINA ZA KONKURENTNOST INDUSTRIJE									
Prioriteti:									
- Povezivanje visokog obrazovanja i privrede, uspostavljanje modela cjeloživotnog učenja i podizanje preduzetničko-inovativnog karaktera obrazovanja - Unaprjeđenje znanja, vještina i kompetencija u cilju povećanja mogućnosti zapošljavanja i povećanja konkurentnosti kroz formalno obrazovanje, neformalno učenje i osposobljavanje									
1.2.1. Mjera: Obrazovanje u skladu sa potrebama tržišta rada									
Rezultat: Uspostavljen sistem kreiranja potrebnih znanja i vještina u skladu sa potrebama privrede i promovisanje koncepta cjeloživotnog učenja									
1.2.1.1.	Modernizovati obrazovne programe stručnog obrazovanja nivoa III i IV u oblasti industrije ⁷	Obrazovni programi stručnog obrazovanja nivoa III i IV iz oblasti mašinstva, elektrotehnike, prerade hrane, građevine i dr, usklađeni sa potrebama tržišta rada	IO: Broj inoviranih obrazovnih programa Referentna polazna vrijednost 2015: 5 inoviranih obrazovnih programa Ostvarena vrijednost 2016: 5 obrazovnih programa Ostvarena vrijednost u 2017: 10 obrazovnih programa Ciljna vrijednost 2018: 15 obrazovnih programa	246.080 €					Vodeća institucija: MP Ključni partneri: Obrazovne ustanove IV: Izvještaj MP
1.2.1.2.	Izrada standarda zanimanja i standarda kvalifikacija u skladu sa potrebama tržišta rada u oblastima energetike, telekomunikacija, prerađivačke industrije, prerade hrane i građevinarstvo	- Definisani ishodi učenja - Stvoren osnov za objektivnu provjeru postignuća učenja	IO: Broj standarda zanimanja Referentna polazna vrijednost 2015: 248 standarda zanimanja Ostvarena vrijednost 2016: 23 standarda zanimanja Ostvarena vrijednost u 2017: 29 standarda zanimanja	-					Vodeća institucija: MP Ključni partneri: CSO, Savjet za kvalifikacije, Sektorske komisije, Obrazovne ustanove, Udruženja poslodavaca

⁷ Novac koji je namijenjen za realizaciju aktivnosti 1.2.1.1. odnosi se i na aktivnosti 1.2.1.2. i 1.2.1.4.

			Ciljna vrijednost 2018: 30 standarda zanimanja						IV: Odluke Savjeta za Kvalifikacije (za standard zanimanja i standard kvalifikacija) i Nacionalnog Savjeta za kvalifikacije (za obrazovne programe)
1.2.1.3.	Modernizovati i promovisati studijske programe u skladu sa potrebama tržišta rada, sa posebnim naglaskom na prirodne i tehničke nauke ⁸	Modularizovani studijski programi	IO: Definisani ishodi učenja za studijske programe na ustanovama visokog obrazovanja sa stanovišta predmeta Referentna polazna vrijednost 2015: svi studijski programi na ustanovama visokog obrazovanja urađeni na osnovu ishoda učenja Ostvarena vrijednost u 2016: Inovirani i reformisani studijski programi na Univerzitetu CG iz oblasti tehničko - tehnoloških i prirodnih nauka po modelu 3+2+3 Ostvarena vrijednost u 2017: Akreditovani i	-					Vodeća institucija: MP Ključni partneri: Obrazovne ustanove IV: Izvještaj MP

⁸ U sklopu aktivnosti 1.2.1.3. date su vrijednosti za Univerzitet CG (Osim Univerziteta CG, na crnogorskoj teritoriji postoje još dva univerziteta: Univerzitet Donja Gorica i Univerzitet Mediteran). Obzirom da je kreiranje, struktura i sadržaj studijskih programa dio autonomije svakog univerziteta, za restrukturiranje istih, za sada, se sprovodi samo na državnom univerzitetu.

			licencirani studijski programi na Univerzitetu CG iz oblasti tehničko - tehnoloških i prirodnih nauka po modelu 3+2+3 sa definisanim ishodima učenja. Ciljna vrijednost 2018: Sve ustanove visokog obrazovanja rearanžirale su studijske programe po modelu 3+2+3, sa definisanim ishodima učenja, na postupak akreditacije. IO: Broj svršenih studenata iz oblasti prirodnih i tehničkih nauka Referentna polazna vrijednost 2015: oko 700 studenata Ostvarena vrijednost u 2016: 700 studenata Ostvarena vrijednost u 2017: oko 700 studenata Ciljna vrijednost 2018: oko 700 studenata						
1.2.1.4.	Unapređenje kvaliteta praktične nastave (učenje kroz rad) u oblastima energetike, telekomunikacije, prerađivačke industrije, prerada hrane i građevinarstvo	- Unaprijeđena praktična znanja nastavnika stručnih škola - Povećano učešće (%) programa u kojima učenici stručnih škola praktičnu nastavu realizuju kod poslodavca	IO: Broj nastavnika koji su prošli obuku kod poslodavca Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost u 2016: 20 nastavnika Ostvarena vrijednost 2017: 98 nastavnika	-					Vodeće institucije: MP, Centar za stručno obrazovanje Ključni partneri: Obrazovne ustanove,

		- Unaprijeđena saradnja između škola i poslodavaca - Unaprijeđene praktične vještine učenika u sektoru industrije kao i sposobnosti učenika srednjih stručnih škola - Brži prelazak iz obrazovanja do posla	Ciljna vrijednost 2018: 20 nastavnika IO: Broj srednjih stručnih škola čiji su nastavnici prošli obuku kod poslodavca Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost u 2016: 5 škola Ostvarena vrijednost 2017: 13 škola Ciljna vrijednost 2018: 5 škola IO: Broj poslodavaca kod kojih je realizovana praktična nastava Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost u 2016: 15 poslodavaca Ostvarena vrijednost 2017: 83 poslodavca Ciljna vrijednost 2018: 10 poslodavaca IO: Procenat tehničkih škola koje realizuju praktičnu nastavu kod poslodavca Referentna polazna vrijednost 2015: 60% Ostvarena vrijednost u 2016: 66%						Privredna komora CG, Unija poslodavaca Crne Gore IV: Izvještaji o internoj evaluaciji koju sprovode škole, izvještaji o eksternoj evaluaciji rada škole koju sprovodi Centar za stručno obrazovanje
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--

			Ostvarena vrijednost 2017: 70% Ciljna vrijednost 2018: 75%						
1.2.1.5.	Realizovati program obuke za MSP i jačanja kapaciteta za razvoj preduzetništva	- Realizacija programa obuke za novoosnovana preduzeća - Unaprijeđene vještine polaznika obuke - Edukacija o konkretnim temama prepoznatim kroz analizu potreba za osposobljavanjem (organizacija okruglih stolova, konferencija) - Unaprijeđene kompetencije zaposlenih u institucijama koje se bave podrškom osnivanja i razvoja MSP	IO: Broj realizovanih obuka za novoosnovana preduzeća/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: 1 obuka/71 učesnik Ostvarena vrijednost 2017: 2 obuke/34 učesnika Ciljna vrijednost 2018: 2 obuke/30 učesnika IO: Broj održanih obuka za TNA analizu/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: 24 obuke/611 učesnika Ostvarena vrijednost 2017: 27 obuka/1.118 učesnika Ciljna vrijednost 2018: 30 obuka/900 učesnika IO: Broj institucija/broj obuka/broj polaznika Referentna polazna vrijednost 2016: 6					5.900 €	Vodeća institucija: PKCG Ključni partneri: Direkcija za razvoj MSP, UPCG, CRNVO, MBA IV: Izvještaji PKCG/Izvještaji sa održanih programa obuke

			institucija/4 obuke/60 učesnika Ostvarena vrijednost 2017: 6 institucija/2 obuke/34 učesnika Ciljna vrijednost 2018: 6 institucija/2 obuke/30 učesnika						
1.2.1.6.	Organizovanje susreta sa privredom i obrazovnim institucijama u cilju definisanja kadrova potrebnih za privredu	Definisanje kadra neophodnog za privredu	IO: Broj održanih susreta Ostvarena vrijednost 2016: 2 susreta Ostvarena vrijednost 2017: 2 susreta Ciljna vrijednost 2018: najmanje 2 susreta					400 €	Vodeća institucija: MBA Ključni partner: Privredna društva-članovi MBA i obrazovne institucije IV: MBA site i Biznis insider
1.2.2. Mjera: Usklađivanje obrazovne ponude sa potrebama tržišta rada, kao i poboljšanje dostupnosti sticanja kvalifikacija različitim ciljnim grupama Rezultat: Stvoreni uslovi za unaprjeđenje tržišta rada koje omogućava jačanje kapaciteta i vještina, veću mobilnost radne snage, zapošljavanje i otvaranje novih radnih mjesta									
1.2.2.1.	Realizovati program podsticanja zapošljavanja u industriji i sektorima koji podržavaju industrijski razvoj	Povećano samozapošljavanje i zapošljavanje u industriji i sektorima koji podržavaju industrijski razvoj (prerađivačka industrija, rudarstvo i građevinarstvo) kroz dodjelu kredita za otvaranje novih preduzeća i zapošljavanje u okviru postojećih. Kreditna podrška je u iznosu od 5.000€ po radnom mjestu.	IO: Broj samozaposlenih i zaposlenih u sektoru industrije Referentna polazna vrijednost 2015: 9 lica Ostvarena vrijednost 2016: 9 lica Ostvarena vrijednost 2017: 3 lica Ciljna vrijednost 2018: 9 lica	50.000 € ⁹					Vodeća institucija: MRSS Ključni partner: ZZZCG IV: Izvještaj Zavod za zapošljavanje

⁹ Napomena: Za Inovirani program za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori putem kojeg se dodjeljuju krediti obezbijedena su sredstva u budžetu u iznosu od 500.000€. Planiran iznos sredstava za oblast prerađivačke industrije za 2018.godinu, na osnovu indikatora dodijeljeni krediti za tu oblast u prethodnim godinama, iznosi 50.000€.

1.2.2.2.	Realizovati program obrazovanja i osposobljavanja za lica koja traže zaposlenje u skladu sa potrebama razvoja industrije	Stechene nove stručne kvalifikacije i ključne kompetencije lica koja su završila programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih (programi obrazovanja i osposobljavanja za sticanje stručne kvalifikacije i ključnih vještina potrebnih za obavljanje poslova određenog zanimanja)	IO: Broj osoba koje su završile programe i treninge Referentna polazna vrijednost 2015: 300 lica Ostvarena vrijednost 2016: 223 lica Ostvarena vrijednost 2017: 208 lica Ciljna vrijednost 2018: 300 lica	830.000 €					Vodeća institucija: MRSS/ZZZCG Ključni partner: MRSS, MP, Ispitni centar, Centar za stručno obrazovanje, Direkcija za razvoj MSP IV: Izvještaj o evaluaciji programa ZZZCG, sertifikati o završenoj obuci
1.2.2.3.	Realizacija tematskih aktivnosti/događaja u cilju daljeg usklađivanja obrazovne ponude sa potrebama tržišta rada	- Organizacija seminara/okruglih stolova u okviru pojedinačnih oblasti - Formiranje adekvatne strukture radne snage u oblasti građevinarstva - Saradnja sa naučnoobrazovnim i stručnim institucijama na definisanju strukovnih profila i na stručnom usavršavanju, rješavanju privrednih pitanja i razvoju novih programa za privredna društva, organizacije, a koji se tiču energetske efikasnosti i zaštite životne sredine	IO: Broj održanih okruglih stolova/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: 2 okrugla stola/69 učesnika Ostvarena vrijednost 2017: 4 okrugla stola/112 učesnika Ciljna vrijednost 2018: 4 okrugla stola/80 učesnika					800 €	Vodeća institucija: PKCG IV: Izvještaji PKCG

Podcijl 1.3: UNAPRJEĐENJE POSLOVNOG AMBIJENTA

Prioriteti: - Unaprjeđenje postojećeg regulatornog okvira I poslovnog ambijenta - Uspostavljanje I unaprjeđenje neophodne osnovne poslovne infrastrukture									
1.3.1. Mjera: Unaprjeđenje regulatornog okvira i poslovnog ambijenta Rezultat: Unaprjeđen poslovni ambijent kreiranjem jasnog i predvidivog regulatornog okvira, uz smanjenje troškova poslovanja, postizanje visokog stepena automatizacije i upotrebe principa e-uprave									
1.3.1.1.	Realizovati preporuke iz Akcionog plana „Giljotine“ propisa koji se odnose na oblast industrije	Implementacija definisanih oko 195 preporuka u oblasti industrije koje se odnose na izmjenu oko 60 propisa iz oblasti industrije	IO: Broj implementiranih preporuka u oblasti industrije Referentna polazna vrijednost (zaključno sa 2015. godinom): 125 implementiranih preporuka u oblasti industrije Ostvarena vrijednost 2016: realizovane 4 preporuke od ukupno 57 (odustalo se od realizacije 16 preporuka) Ostvarena vrijednost 2017: / Ciljna vrijednost 2018: 50 preporuka	-					Vodeća institucija: Ministarstvo finansija IV: Izvještaj MF
1.3.1.2.	Uvođenje potpune online registracije preduzeća i širenje registracije na 8 područnih jedinica za registraciju	Pojednostavljena procedura registracije preduzeća	IO: Napredak u rangi Doing Business Svjetske banke u indikatoru “registracija preduzeća” Referentna polazna vrijednost Izvještaj Doing business 2016/2017: rang 58 Ostvarena vrijednost Izvještaj Doing business 2017/2018: rang 60 Ciljna vrijednost Izvještaj Doing	-					Vodeća institucija: Ministarstvo finansija Ključni partner: Poreska uprava IV: Izvještaj MF/Poreska uprava

			business 2018/2019: rang 50						
1.3.1.3.	Skraćenje rokova za registraciju nepokretnosti u katastru povećanjem efikasnosti katastarsa	Pojednostavljena procedura registracije nepokretnosti	IO: Napredak u rangu Doing Business Svjetske banke u indikatoru "registracija nepokretnosti" Referentna polazna vrijednost Izvještaj Doing business 2016/2017: rang 78 Ostvarena vrijednost Izvještaj Doing business 2017/2018: rang 76 Ciljna vrijednost Izvještaj Doing business 2018/2019: rang 70	-					Vodeća institucija: Ministarstvo finansija Ključni partner: Uprava za nekretnine IV: Izvještaj MF/ Uprava za nekretnine
1.3.1.4.	Uvođenje jedinstvenog informacionog sistema u oblasti planiranja i izgradnje objekata	Pojednostavljena procedura u oblasti planiranja i izgradnje objekata	IO: Napredak u rangu Doing Business Svjetske banke u indikatoru "građevinska dozvola" Referentna polazna vrijednost Izvještaj Doing business 2016/2017: rang 93 Ostvarena vrijednost Izvještaj Doing business 2017/2018: rang 78 Ciljna vrijednost Izvještaj Doing business 2018/2019: rang 60	200.000 €					Vodeća institucija: MORT IV: Izvještaj MORT/Izvještaj Svjetske Banke
1.3.1.5.	Kreiranje inventara propisa o fiskalitetima na lokalnom nivou i preporuke za	Kreirana lista svih fiskalnih i parafiskalnih opterećenja za poslodavce na	IO: Kreiran registar fiskaliteta i parafiskaliteta na nacionalnom nivou i na nivou 3			25.000 €			Vodeća institucija: Unija poslodavaca Crne Gore,

	smanjenje – 3 pilot Opštine	lokalnom nivou u 3 lokalne samouprave i smanjeno parafiskalno opterećenje za 5%	lokalne samouprave po sektoru i djelatnostima Referentna polazna vrijednost 2016: / (projekat je počeo sa realizacijom krajem 2016/početak 2017. godine) Ostvarena vrijednost 2017: Kreiran registar propisa i svih parafiskalnih opterećenja za sve opštine i djelatnosti u Crnoj Gori i urađena ekonomska analiza opterećenja istih za privredu Ciljna vrijednost 2018: Kreiran registar i smanjeno parafiskalno opterećenje za 5%						Lokalne samouprave IV: Izvještaj Unije poslodavaca
1.3.2. Mjera: Razvoj poslovne infrastrukture u skladu sa potrebama preduzeća Rezultat: Podignut nivo poslovnih aktivnosti preduzeća u prioritetnim sektorima u okviru unaprijeđenih usluga koje pružaju biznis zone, tehnološki park, inkubatori, biznis centri									
1.3.2.1.	Implementacija Uredbe o biznis zonama	- Izrada projektnih zadataka za infrastrukturno opremanje biznis zona od lokalnog značaja - Program promocije u cilju privlačenja investitora u biznis zone	IO: Broj izrađenih projektnih zadataka za infrastrukturno opremanje biznis zona od lokalnog značaja Referentna polazna vrijednost 2017: / Ciljna vrijednost 2018: 3 IO: Broj održanih promotivnih događaja u cilju	130.000 € ¹⁰			10.000 €		Vodeća institucija: Ministarstvo ekonomije Ključni partner: Jedinice lokalne samouprave IV: Izvještaj ME

¹⁰ Budžet opredijeljen za aktivnost 1.3.2.1. odnosi se i na aktivnost 4.1.1.2. koje se implementiraju u sklopu projekta „Unaprjeđenje konkurentnosti privrede u Crnoj Gori“ u saradnji Ministarstva ekonomije, Sekretarijata za razvojne projekte, opština i UNDP.

			privlačenja novih investitora Referentna polazna vrijednost 2016: 1 Ostvarena vrijednost 2017: 14 Ciljna vrijednost 2018: 9						
1.3.2.2.	Projekat uspostavljanja prvog Naučno-tehnološkog parka u Crnoj Gori	- Unaprijeđena institucionalna infrastruktura NTP Nikšić završetkom izgradnje IPC Nikšić i početkom radova na centralnoj jedinici u Podgorici; - Ojačani naučni i privredni kapaciteti i veza nauke i privrede i unaprijeđena komercijalizacija istraživanja	IO: Uspostavljen IPC "Tehnopolis" u Nikšiću/broj preduzeća-stanara (započeti radovi na izgradnji) Referentna polazna vrijednost 2015: Započeti radovi na izgradnji IPC Tehnopolis u Nikšiću Ostvarena vrijednost u 2016/2017: Tehnopolis Nikšić funkcionalan od septembra 2016.g. Ciljna vrijednost 2018: Planirane aktivnosti IPC Tehnopolis su u svrhu razvoja preduzetništva i povezivanja sa relevantnim subjektima privredne i naučne zajednice. Upravljanje projektima, apliciranje za dostupne fondove biće i dalje u fokusu rada, kao i povećanje broja stanara.	90.000,00 €			205.000,00 €	106.400,00 €	Vodeća institucija: MN Ključni partneri: Licencirane naučno-istraživačke ustanove, preduzeća IV: Izvještaj MN
			IO: Broj stanara NTP Nikšić Referentna polazna vrijednost 2016: 14 stanara						

			Ostvarena vrijednost 2017: Tehnopolis je u toku 2017.g. imao 10 stanara u inkubaciji, 3 komercijalna stanara, 6 u predinkubaciji i 4 u virtuelnoj inkubaciji. Ciljna vrijednost 2018: 4-5 novih stanara IO: Broj organizovanih treninga/učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: 30 treninga/950 učesnika Ostvarena vrijednost 2017: U toku 2017. godine u Tehnopolisu su organizovana 106 događaja otvorenog tipa iz različitih domena preduzetništva i inovacija, na kojima je učestvovalo najmanje 5.000 ljudi Ciljna vrijednost 2018: 100 treninga-obuka/5000 učesnika IO: Broj uspostavljenih laboratorija Referentna polazna vrijednost 2016: 0 laboratorija Ostvarena vrijednost 2017: Otvorena 2 javna poziva za prethodne studije izvodljivosti za laboratorije Ciljna vrijednost 2018: 2 planirane laboratorije u procesu						
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

			uspostavljanja (objavljivanje Tendera za specifikaciju opreme za laboratorije) IO: Započeti radovi na rekonstrukciji/izgradnji NTP u Podgorici – centralna jedinica Referentna polazna vrijednost 2015: 0/0 Ostvarena vrijednost 2016: 0/0 (Pravno uspostavljanje Centralne jedinice NTP Podgorica je odloženo za 2017. godinu) Ostvarena vrijednost 2017: Utvrđena je lokacija odnosno dodijeljen objekat za NTP Podgorica (prenamjena objekta odobrena od strane Vlade CG). Realizovan Projektni zadatak za izradu Idejnog rješenja NTP Podgorica u decembru 2017. godine. Ciljna vrijednost 2018: Urađeno idejno rješenje za NTP u Podgorici	130.000 € INVO PROJEKAT					
1.3.2.3.	Unaprijediti kapacitete Biznis centara i inkubatora za pružanje usluga kompanijama	- Pružene usluge kompanijama - Povećan broj stanara inkubatora	IO: Broj pruženih konsultantskih usluga od strane biznis centara Referentna polazna vrijednost 2015: 50 konsultantskih usluga		41.200 €		58.800 €	39.200 €	Vodeća institucija: ME-Direkcija za razvoj MSP Ključni partner: Lokalne samouprave/ Inkubator/Biznis

			Ostvarena vrijednost 2016: 74 konsultantskih usluga Ostvarena vrijednost 2017: 118 konsultantskih usluga Ciljna vrijednost 2018: 50 konsultantskih usluga IO: Broj usluga koje pruža inkubator za privredu Referentna polazna vrijednost 2015: 40 Ostvarena vrijednost 2016: 228 usluga Ostvarena vrijednost 2017: 1056 usluga Ciljna vrijednost 2018: 300 usluga IO: Broj preduzeća-stanara inkubatora Referentna polazna vrijednost 2015: 35 preduzeća Ostvarena vrijednost 2016: 7 preduzeća Ostvarena vrijednost 2017: 17 preduzeća Ciljna vrijednost 2018: 12 preduzeća						centar Bar, Inkubator Berane IV: Izvještaj Direkcija za razvoj MSP
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

STRATEŠKI CILJ 2. INVESTICIJE I FINANSIJE ZA MODERNIZACIJU INDUSTRIJE

- R2.1: Bolja raspoloživost, dostupnost i pristup finansijama za preduzeća
- R2.2: Poboljšano finansiranje za inovativna preduzeća
- R2.3: Veće direktne investicije u prioritetne sektore

Broj	Planirane aktivnosti	Očekivani rezultati	Indikatori ostvarenosti -Referentna polazna vrijednost 2015 -Ostvarena vrijednost 2016 -Ostvarena vrijednost 2017 -Ciljna vrijednost 2018	Budžet Izvor finansiranja					Nadležnost Izvor verifikacije
				Nacionalni budžet (A)	Javni sektor (B)	IPA (C)	Donatorsk i programi (D,E)	Privatni sektor (F)	
Podcilj 2.1: UNAPRIJEĐENJE PRISTUPA FINANSIRANJU ZA KONKURENTNA I INOVATIVNA PREDUZEĆA Prioriteti: • Poboljšanje pristupa tržištu kapitala • Dinamiziranje aktivnosti bankarskog sektora • Razvoj novih finansijskih instrumenata									
2.1.1. Mjera: Uključivanje IRFCG u finansijske programe EU koji će omogućiti razvoj novih finansijskih instrumenata Rezultat: Proširena sveukupna ponuda IRFCG, kao i korišćenje raspoloživih programa EU									
2.1.1.1.	Obezbjediti kredite za razvoj preduzeća u prioritetnim oblastima industrije	• Plasirana kreditna sredstva za unapređenje kapaciteta preduzeća u prioritetnim oblastima industrije (prerađivačka industrija, turizam, usluge) sa povoljnim kamatnim stopama (2,5 %-5%)	• IO: Broj podržanih preduzeća kroz kreditne aranžmane/iznos plasiranih sredstava Referentna polazna vrijednost 2015: 220 preduzeća/62,8 mil€ Ostvarena vrijednost 2016: 283 preduzeća/59.4 mil;		80.000.000 € ¹¹				Vodeća institucija: IRF CG IV: Godišnji Izveštaj IRFCG

¹¹ Budžet se odnosi na implementaciju aktivnosti 2.1.1.3. i 2.1.1.4.

			Ostvarena vrijednost 2017: 289 preduzeća/86,13 mil € Ciljna vrijednost 2018: 290 preduzeća/80 mil € IO: Broj novoosnovanih preduzeća iz industrije Referentna polazna vrijednost 2015: 8 preduzeća Ostvarena vrijednost 2016: 42 preduzeća /1,194 mil € Ostvarena vrijednost 2017: 44 preduzeća /1,15 mil € Ciljna vrijednost 2018: 46 preduzeća / 1,25 mil €						
2.1.1.2.	Realizovati finansijsku podršku za poboljšanje likvidnosti u prioritetnim oblastima industrije kroz faktoring aranžmane	Plasirana finansijska sredstva za poboljšanje likvidnosti preduzeća u prioritetnim oblastima industrije	IO: Broj podržanih preduzeća (Broj potpisanih Ugovora) kroz faktoring aranžmane Referentna polazna vrijednost 2015: 25 faktoring aranžmana Ostvarena vrijednost 2016: 20 faktoring aranžmana Ostvarena vrijednost 2017: 16 faktoring aranžmana/27,5 mil€ Ciljna vrijednost 2018: 20 faktoring aranžmana		28.000.000 €				Vodeća institucija: IRF CG IV: Godišnji Izveštaj IRFCG
2.1.1.3.	Realizovati kreditnu liniju za ulaganja u ICT sektor i kreditiranje visokoškolaca	Plasirana finansijska sredstva u okviru novih kreditnih linija za unaprjeđenje ICT i zapošljavanje visokoškolaca za 2016.	IO: Broj podržanih preduzeća iz ICT sektora Referentna polazna vrijednost 2015: / (kreditna linija počinje sa realizacijom u 2016)						Vodeća institucija: IRF CG IV: Godišnji Izveštaj IRFCG

			Ostvarena vrijednost 2016: 1 preduzeće Ostvarena vrijednost 2017: / Ciljna vrijednost 2018: 2 IO: Obim kreditne podrške (plasman) Referentna polazna vrijednost 2015: / Ostvarena vrijednost 2016: 550.000 € Ostvarena vrijednost 2017: / Ciljna vrijednost 2018: 500.000 € IO: Broj novoosnovanih preduzeća od strane visokoškolaca u sektoru industrije Referentna polazna vrijednost 2015: / kreditna linija počinje sa realizacijom u 2016) Ostvarena vrijednost 2016: 13 preduzeća Ostvarena vrijednost 2017: 5 preduzeća Ciljna vrijednost 2018: 10 preduzeća IO: Obim kreditne podrške Referentna polazna vrijednost 2015: / Ostvarena vrijednost 2016: 298.847,69€ Ostvarena vrijednost 2017: 130.000 € Ciljna vrijednost 2018: 400.000 €		500.000 €				
					400.000 €				

2.1.1.4.	Realizovati kreditnu liniju za ulaganja u razvoj kreativnih industrija, podsticaj konkurentnosti i green/brownfield investicijama, tehnoloških viškovi i žene u biznisu–start up	Plasirana finansijska sredstva u okviru novih kreditnih linija u 2017. za ulaganja u oblasti kreativnih industrija, podsticanja konkurentnosti na drugim tržištima i podrška greenfield investicijama , tehnološkim viškovima i ženama u biznisu-start up	IO: Broj podržanih preduzeća iz oblasti kulture i umjetnosti (kreativne industrije)/obim kreditne podrške Referentna polazna vrijednost 2016: (početak kreditne linije u 2017) Ostvarena vrijednost 2017: / Ciljna vrijednost 2018: 3 preduzeća/do 1% ukupnog plasmana IO: Broj podržanih preduzeća iz oblasti industrije za podsticanje nastupa na drugim tržištima/obim kreditne podrške Referentna polazna vrijednost 2016: (početak kreditne linije u 2017.) Ostvarena vrijednost 2017: 3/3 mil € Ciljna vrijednost 2018: 5/4 mil € IO: Broj podržanih preduzeća iz oblasti industrije za greenfield/brownfield investicije/obim kreditne podrške Referentna polazna vrijednost 2016: (početak kreditne linije u 2017.) Ostvarena vrijednost 2017: 9/22,3 mil €		500.000 €					Vodeća institucija: IRF CG IV: Godišnji Izvještaj IRFCG
					4.000.000 €					
					25.000.000 €					

			Ciljna vrijednost 2018: 10/25 mil € IO: Broj podržanih preduzeća za tehnološke viškove /obim kreditne podrške Referentna polazna vrijednost 2016: (početak kreditne linije u 2017.) Ostvarena vrijednost 2017: 0 Ciljna vrijednost 2018: 3/do 1% uk. plasmana IO: Broj podržanih preduzeća za žene u biznisu-start up /obim kreditne podrške Referentna polazna vrijednost 2016: (početak kreditne linije u 2017.) Ostvarena vrijednost 2017: 5/159,618.00€ (0,09% uk. plasmana) Ciljna vrijednost 2018: 10/500.000 €		500.000 €					
			IO: Broj podržanih preduzeća za žene u biznisu-start up /obim kreditne podrške Referentna polazna vrijednost 2016: (početak kreditne linije u 2017.) Ostvarena vrijednost 2017: 5/159,618.00€ (0,09% uk. plasmana) Ciljna vrijednost 2018: 10/500.000 €		500.000 €					
2.1.1.5.	Realizovati nove finansijske instrumente iz raspoloživih COSME fondova	- Potpisan sporazum sa finansijskim institucijama iz EU o korišćenju finansijskih instrumenata COSME programa za finansiranje prioriternih oblasti u industriji - Podrška finansijskim institucijama da učestvuju u COSME	IO: Broj potpisanih aplikacija COSME/broj novih finansijskih instrumenata (kreditne garancije) Referentna polazna vrijednost 2015: 1/1 Ostvarena vrijednost 2016: / Ostvarena vrijednost 2017: /	80.407 €						Vodeća institucija: IRFCG/Komer cijalne banke IV: Godišnji Izvještaj IRFCG/Komer cijalne banke

		finansijskim instrumentima	Ciljna vrijednost 2018: 1 aplikacija						
2.1.2. Mjera: Kreiranje novih finansijskih instrumenata za ulaganja u vlasnički kapital za inovativna i brzorastuća preduzeća, garantne šeme koju mogu da koriste banke, na osnovu raspoloživih programa EU za region Zapadnog Balkana i priprema infrastrukturnih investicionih projekata									
Rezultat: Uspostavljanje novih finansijskih instrumenata, posebno usmjerenih ka inovativnim i brzorastućim preduzećima i realizacija infrastrukturnih projekata									
2.1.2.1.	Uspostaviti instrumente finansijske podrške za inovativna i brzorastuća preduzeća kroz ulaganje u vlasnički kapital	- Realizovana ulaganja u vlasnički kapital preduzeća kroz instrumente WB EDIF programa; - Osnivanje ENIF fonda za inovativna preduzeća sa investitorima iz Crne Gore i nacionalnim finansijskim učešćem; - Finansiranje start-upova i MSP-a iz ENIF fonda kroz vlasnički kapital	IO: Broj podržanih preduzeća kroz ulaganje u vlasnički kapital Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 0 Ostvarena vrijednost 2017: 0 Ciljna vrijednost 2018: 1		50.000 €				Vodeće institucije: ME/MF Ključni partneri: IRFCG IV: Izveštaj IRFCG/ME
2.1.2.2.	Kandidovati prioritetne infrastrukturne investicione projekte koji se odnose na industriju za implementaciju u okviru Zapadnobalkanskog investicionog okvira (WBIF)	- Povećanje investicija kroz razvoj infrastrukture za projekte sa jedinstvene liste prioritetnih projekata (SPP-14 projekta) u oblastima energetike, saobraćaja, zaštite životne sredine - Jačanje kapaciteta za podršku pripreme i implementacije prioritetnih	IO: Broj projekata koji se trenutno implementiraju i njihova ukupna vrijednost (%) Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 1 (1 projekat sa SPP liste „Italija-CG-SRB-BiH Energetska interkonekcija“)¹² Ostvarena vrijednost 2017: 1 projekat Italija-CG-SRB-BiH Energetska		15.000.000 €		7.500.000 €		Vodeća institucija: Relevantna Ministarstva (7), sektorske radne grupe Ključni partneri: Nacionalna investiciona komisija/Sekretarijat za razvojne projekte, MEP, WBIF, državne

¹² Ukupna vrijednosti projekta Italija-CG-SRB-BiH Energetska interkonekcija – segment Transbalkanski elektroenergetski koridor, sekcija Crna Gora II dio je 127 mil €. Sredstva grantu iz WBIF fonda u iznosu od 24,5 mil € za segment Transbalkanski elektroenergetski koridor, sekcija Crna Gora II dio, koji se implementira od strane KfW banke za period do 2024. Sredstva grantu su postala operativna u 2017.godini, potpisan je ugovor sa konsultantom koji je započeo aktivnostu na 3 segmenta projekta, korišćenje grantu na segmentu-izgradnja DV 400 kV Pljevlja-B. Bašta je uslovljeno potpisivanjem sporazuma sa EMS-om. CGES realizuje aktivnosti i na pripremi realizacije ovog segmenta uz korišćenje sopstvenih sredstava.

		infrastrukturnih projekata	interkonekcija“ u vrijednosti od 18,96 mil € ulaganja u 2017. (od čega je 162.678 € iz sredstava WBIF granta) Ciljna vrijednost 2018: 2 projekta 1. Nastavak implementacije projekta „Italija-CG-SRB-BiH Energetska interkonekcija“ iz 2017.¹³ 2. Projekat: ŽICG - Signalizacija i rekonstrukcija mostova na željezničkoj pruzi Bar-Vrbnica¹⁴ IO: Broj institucija za jačanje kapaciteta za podršku Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 7 Ostvarena vrijednost 2017: 7 Ciljna vrijednost 2018: 8				7.000.000 €		institucije (CGES) IV: Izvještaji Nacionalne investicione komisije/Sekretarijat za razvojne projekte
Podcilj 2.2: PODSTICANJE DIREKTNIH INVESTICIJA U PRIORITETNE SEKTORE Prioritet: Obezbijediti odgovarajući okvir i uslove za privlačenje novih investicija 2.2.1. Mjera: Promocija i komunikacija za privlačenje investicija u ciljanim sektorima, kao i primjena Uredbe o podsticanju direktnih investicija Rezultati: Podizanje nivoa direktnih investicija u prioritetne sektore; otvorena nova radna mjesta u prioritetnim sektorima i manje razvijenim područjima									

¹³ Vrijednost planiranog ulaganja u 2018.godini iznosi 22,5 mil € od čega je 7,5 mil € od sredstava WBIF granta, a 15 mil iz kreditnih sredstava EBRD i kFw i sredstava CGES.

¹⁴ Ukupna vrijednost projekta ŽICG - Signalizacija i rekonstrukcija mostova na željezničkoj pruzi Bar-Vrbnica je 250 mil. Finansijski sporazum za realizaciju segmenta projekta iz WBIF granta je potpisan u martu 2017. na iznos od 20 mil., a realizacija će trajati 5 godina.

2.2.1.1.	Implementacija Uredbe o podsticanju direktnih investicija kao i objavljivanje novih Javnih oglasa za učešće u postupku dodjele sredstava za podsticanje direktnih investicija	- Realizacija investicionih projekata uz dodjelu sredstava za podsticanje direktnih investicija, putem direktnog finansijskog subvencioniranja investitora; - Povećan broj radnih mjesta; - Sprovedene aktivnosti podrške i promotivne aktivnosti za implementaciju Uredbe o podsticanju direktnih investicija	IO: Broj potpisanih ugovora o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija Referentna polazna vrijednost 2016: 6 Ostvarena vrijednost 2017: 0 Ciljna vrijednost 2018: 6-projektovana vrijednost bazirana je na osnovu realizovanih efekata iz javnih oglasa 2017/2018) IO: Broj ugovorima predviđenih radnih mjesta ostvarenih investicionim projektima Referentna polazna vrijednost 2016: 64 Ostvarena vrijednost 2017: 131 Ciljna vrijednost 2018: 150¹⁵	1.250.000 €					7.500.000 € ¹⁶	Vodeće institucije: ME, Sekretarijat za razvojne projekte Ključni partneri: Privredna društva (Podnosioci prijava), Komisija za kontrolu državne pomoći, Poreska uprava, Uprava carina, CRPS, Ministarstvo pravde, Ministarstvo finansija IV: Izvještaj ME/Sekretarijat za razvojne projekte
----------	---	--	---	-------------	--	--	--	--	---------------------------	--

¹⁵ Broj zaposlenih zavisi od broja potpisanih ugovora o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija u 2018. godini.

¹⁶ Projekcija je bazirana na osnovu prijava pristiglih na Javni oglas za podsticanje direktnih investicija iz 2015, 2016. i 2017. kao i zaključenih ugovora o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija iz 2016. godine.

STRATEŠKI CILJ 3. INOVACIJE I PREDUZETNIŠTVO

- **R3.1: Rast preduzeća kroz inovacije u okviru prioritetnih sektora**
- **R3.2: Bolja povezanost istraživanja i industrije u cilju veće inovativnosti preduzeća**
- **R3.3: Djelotvorna podrška poslovanju koja se pruža preduzećima i preduzetnicima u svim fazama poslovnog razvoja**

Broj	Planirane aktivnosti	Očekivani rezultati	Indikatori ostvarenosti -Referentna polazna vrijednost 2015 -Ostvarena vrijednost 2016 -Ostvarena vrijednost u 2017 -Ciljna vrijednost 2018	Budžet Izvor finansiranja					Nadležnost Izvor verifikacije
				Nacionalni budžet (A)	Javni sektor (B)	IPA (C)	Donatorsk i programi (D,E)	Privatni sektor (F)	
Podcilj 3.1: UNAPRJEĐENJE INOVACIONE EFIKASNOSTI PREDUZEĆA Prioriteti: • Stvaranje uslova koji će podsticati oslobađanje inovativnih potencijala preduzeća • Efikasna primjena inovacija kod preduzeća • Jačanje veza nauke i privrede									
3.1.1. Mjera: Obezbjeđivanje grantova za istraživanja i razvoj i drugih oblika stimulisanja preduzeća da se bave istraživanjima i inovacijama Rezultat: Operativna institucionalna infrastruktura koja omogućava povezivanje nauke i privrede, kao i ostvarivanje inovativnih potencijala preduzeća									
3.1.1.1.	Unaprijediti saradnju preduzeća i nauke i stimulisati učešće preduzeća kroz program konkurentnih grantova za projekte	• Unaprijeđena saradnja nauke (istraživačkih instituta, univerzitetskih jedinica) i preduzeća (poslovni sektor) kroz	• IO: Broj potpisanih ugovora javnih/privatnih/partnerstava između preduzeća i istraživačkih instituta ili	600.000 € (Centar izvrsnosti INVO projekat)					Vodeća institucija: MN Ključni partneri: Centar izvrsnosti,

	I&R i program Centra izvrsnosti	grantove za projekte I&R i grant za Centar izvrsnosti; Broj osnovanih start-upova, inovativnih proizvoda ili procesa, kreiranih aplikacija za patente	univerzitetskih jedinica Referentna polazna vrijednost 2014/2015: 9 formiranih partnerstava (uključujući 1 Centar izvrsnosti sa učešćem od 2 preduzeća) Ostvarena vrijednost 2016: 13 formiranih partnerstava HERIC INVO (potpisano 14 projekata (partnerstava) kroz IPA komponentu IV) Ostvarena vrijednost 2017: 16 uspostavljenih partnerstava (14 IPA IV partnerstava za jačanje veza između akademskog sektora i privrede, 1 projekat partnerstva iz oblasti Medicina i zdravlje ljudi; Novi materijali, proizvodi i usluge (nacionalni inovativni projekti) i 1 HERIC INVO projekat. (Ukupno 6 projekata od 8 kolaborativnih grantova u partnerstvu sa preduzećima, u okviru projekta HERIC Invo je završilo implementaciju.) Ciljna vrijednost 2018: Realizacija 5 projekata/partnerstava IO: Broj formiranih start-upova (iz partnerstva) Referentna polazna vrijednost 2014/2015: 0 start-upova Ostvarena vrijednost 2016: 0 start-upova	100.000 € (Konkurs inovativne projekte)					naučno istraživačke ustanove, preduzeća IV: Izvještaj MN
--	---------------------------------	---	---	---	--	--	--	--	---

			Ostvarena vrijednost 2017: formiran 1 start up oblast medicina Ciljna vrijednost 2018: 1 Start up IO: Broj inovativnih proizvoda, procesa ili kreiranih patenata Referentna polazna vrijednost 2014/2015: 1 zaštićen patent Ostvarena vrijednost 2016: 8 (3 inovativna proizvoda i procesa i 5 patenata) Ostvarena vrijednost 2017: 3 inovativna proizvoda, procesa ili patenta Ciljna vrijednost 2018: 3 inovativna proizvoda, procesa ili patenta) IO: Broj preduzeća sa unaprijeđenim inovativnim kapacitetima Ostvarena vrijednost 2016: 0 (projekti potpisani u 2016, puna implementacija u 2017) Ostvarena vrijednost 2017: 14 IPA IV Ciljna vrijednost 2018: 5 novih projekata sa učešćem najmanje 5 preduzeća			69.277,52 € ¹⁷			
--	--	--	---	--	--	------------------------------	--	--	--

¹⁷ Iznos se odnosi na finalno plaćanje za projekte iz Grant šeme IPA IV komponente realizovane u 2017. godini.

3.1.1.2.	Realizovati Program za uvođenje inovacija u MSP 2018-2020 – Vaučerske šeme/grantovi	- Utvrđen i implementiran model/šema za unaprijeđenje proizvoda/usluge, procesa, organizacije i marketinga - Unaprijeđeni inovativni potencijali MSP	- Broj aplikacija MSP Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 1 odobrena aplikacija Ostvarena vrijednost 2017: 3 odobrene aplikacije Ciljna vrijednost 2018: do 10 aplikacija - Broj inovacija (novi/unaprijeđeni proizvod/usluga, proces, organizacija i marketing) Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 0/1/0/0 Ostvarena vrijednost 2017: 0/2/1/0 Ciljna vrijednost 2018: 0/3/3/4	50.000 €						Vodeća institucija: ME Ključni partneri: MN IV: Izvještaj ME/MN
3.1.2. Mjera: Promocija mehanizama energetske efikasnosti i upravljanja energijom Rezultat: Racionalno korišćenje energetskih resursa u poslovanju preduzeća, na principima zaštite životne sredine, povećanje energetske efikasnosti i veće korišćenje obnovljivih izvora energije										
3.1.2.1.	Realizovati Program usklađivanja pojedinih privrednih grana sa Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine u cilju pribavljanje integrisane dozvole	Smanjen negativan efekat industrijskog zagađenja na zdravlje ljudi i smanjen stepen zagađenosti životne sredine; Povećana energetska efikasnost industrijskih postrojenja; Povećana konkurentnost preduzeća	IO: Broj izdatih IPPC dozvola Referentna polazna vrijednost 2015: 4 Ostvareno u 2016: 0 Ostvarena vrijednost 2017: 0 Ciljna vrijednost 2018: 3	-						Vodeća institucija: Ministarstvo održivog razvoja i turizma Ključni partner: Privredna društva koja sup o Zakonu obavezna da dostave dokumentaciju

									i obezbijede dozvolu IV: Izvještaj AŽŽS/MORT
Podcilj 3.2: PROMOCIJA PREDUZETNIŠTVA I RAZVOJ MSP Prioriteti: - Unaprjeđenje nefinansijske podrške za razvoj preduzeća - Jačanje nefinansijske podrške usmjerene ka unaprjeđenju inovativnih performansi i razvoj novih preduzeća									
3.2.1. Mjera: Unaprjeđenje nefinansijskog modela podrške u skladu sa razvojnim i inovativnim potrebama preduzeća Rezultat: Uspostavljen unapređeni model koji obezbjeđuje uslove za pružanje integralne nefinansijske podrške u skladu sa potrebama preduzeća od lokalnog do nacionalnog nivoa									
3.2.1.1.	Izraditi sveobuhvatan elektronski vodič o raspoloživoj podršci za pružanje poslovnih usluga u Crnoj Gori	Povećan nivo informisanosti preduzeća o raspoloživim poslovnim uslugama za preduzeća	IO: Broj preduzeća kojima je distribuiran elektronski vodič (standardizovani set usluga) Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ciljna vrijednost 2018: 100 preduzeća	-					Vodeća institucija: ME-Direkcija za razvoj MSP Ključni partneri: Biznis centri, lokalne samouprave IV: Vodič-standardizovani set usluga, Izvještaj ME-Direkcija zarazvoj MSP
3.2.1.2.	Obezbjedenje usluga poslovne podrške preduzećima u oblasti zaštite prava intelektualne svojine (informisanje, konsalting, promotivne kampanje)	- Organizovani seminari o podizanju svijesti o značaju zaštite prava intelektualne svojine (patenti, autorsko i srodna prava) - Podizanje svijesti javnosti o značaju prava intelektualne svojine	IO: Broj održanih događaja/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2015: 2 događaja/50 učesnika na seminarima zaštite intelektualnih prava Ostvarena vrijednost 2016: 2 događaja/106 učesnika Ostvarena vrijednost 2017: 2 događaja/112 učesnika na seminarima zaštite intelektualnih prava Ciljna vrijednost 2018:	-					Vodeće institucije: ME-Zavod za intelektualnu svojinu (ZIS) Ključni partner: strane organizacije, Relevantne institucije iz sistema zaštite i sprovođenja prava intelektualne svojine; Univerzitetska

			4 događaja/125 učesnika na seminarima zaštite intelektualnih prava)						i naučna zajednica; Preduzeća u sektoru industrije; Organizacije, pojedinačni nosioci i korisnici IV: Izvještaj ZIS
3.2.1.3.	Realizacija usluga mentorstva za preduzeća	- Unaprijeđeni kapaciteti Biznis centara za pružanje usluga mentoringa za preduzeća u oblasti industrije - Povećan broj preduzeća koje su podržane kroz usluge mentorstva (podrška u pripremi i realizaciji razvojnih planova, uspostavljanja poslovne saradnje, podrške u dostupnosti nove tehnologije i sl.)	- IO: Broj obučenih mentora Referentna polazna vrijednost 2015: 14 mentora Ostvarena vrijednost 2016: / Ostvarena vrijednost 2017: 6 mentora Ciljna vrijednost 2018: 6 mentora - IO: Broj preduzeća koja koriste usluge mentorstva Referentna polazna vrijednost 2015: 31 preduzeće Ostvarena vrijednost 2016: / Ostvarena vrijednost 2017: / Ciljna vrijednost 2018: 17 preduzeća	12.000 €					Vodeća institucija: ME-Direkcija za razvoj MSP Ključni partneri: Biznis centri, lokalne samouprave IV: Izvještaj ME-Direkcija za razvoj MSP
3.2.1.4.	Realizovati program obuke i savjetovanja za ključne aktere u kreiranju predloga projekata u okviru EU programa	Podignut nivo iskorišćenosti raspoloživih programa EU (H 2020 i COSME) u podsticanju razvoja inovativnih preduzeća	IO: Broj održanih obuka/Broj učesnika (predstavnik preduzeća) Referentna polazna vrijednost 2015: 2 Ostvarena vrijednost 2016: 3 obuke/83 predstavnika preduzeća (1 COSME i 2 H2020)	2.500,00 €			7.500,00 €		Vodeća institucija: ME, MN Ključni partneri: Direkcija za razvoj MSP, MORT, MPRR,

			Ostvarena vrijednost 2017: Održana 1 obuka MSP kroz H2020 u 2017. g (ukupno 6 ciklusa obuka za H2020 održano sa ukupno 84 polaznika), 1 obuka za H2020 SME instrument sa 25 učesnika, 1 obuka sa 15 polaznika kroz TAIEX za Strategiju pametne specijalizacije - (Okvirni ugovor za jačanje nacionalnog učešća u Horizontu 2020, komponenta II - opšte obuke I Komponenta I (mentoring) - direktna ekspertska pomoć u smislu finalizacije projektne ideje pružena za 10 institucija. Ciljna vrijednost 2018: 2 obuke za MSP/20 preduzeća u H2020, 1 obuka u COSME/20 učesnika IO: Broj odobrenih aplikacija u okviru programa Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 0 (1 aplikacija je predata) Ostvarena vrijednost 2017: 1 aplikacija u H2020 s učešćem preduzeća u 2017.g Ciljna vrijednost 2018: 1 aplikacija sa učešćem preduzeća						Poslovne asocijacije
			IV: Izvještaji sa održanih programa obuke, liste učesnika, Izvještaj ME/MN, Izveštaj Direkcije za MSP						
3.2.1.5.	Kreiranje on line baze pružaoca savjedodavnih poslovnih usluga	- Uspostavljena baza podataka - Unaprijeđenja informisanost MSP	IO: Kreirana baza/Broj pružaoca usluga	-					Vodeća institucija: ME-Direkcija za razvoj MSP

		o pružaocima savjetodavnih usluga	Referentna polazna vrijednost 2016: 0 Ostvarena vrijednost 2017: 1 baza/100 pružalaca usluga Ciljna vrijednost 2018: 10 pružalaca usluga						Ključni partneri: ME, MN, EBRD, MPRR, IRF IV: Izvještaj ME-Direkcija za razvoj MSP
3.2.1.6.	Obezbjedenje podrške preduzećima u cilju promovisanja domaćih resursa i stimulisanja njihovog korišćenja	Realizacija kampanje projekta vizuelnog označavanja crnogorskih proizvoda "Dobro iz Crne Gore"	IO: Broj promotivnih događaja/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: 4 događaja/76 učesnika Ostvarena vrijednost 2017: 5 događaja/120 učesnika Ciljna vrijednost 2018: 5 događaja/100 učesnika					26.000 €	Vodeće institucije: PKCG IV: Izvještaji PKCG
3.2.2: Mjera: Podsticanje industrijskog razvoja u ruralnim sredinama Rezultat: Razvoj mikro i malih preduzeća u ruralnim sredinama u prioritetnim sektorima									
3.2.2.1.	Stvoriti uslove za diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama kroz realizaciju programa podrške (MIDAS projekat IPARD program 2014-2020)	Povećan ukupan broj i promet preduzeća/poljoprivrednih gazdinstava koja posluju u ruralnim sredinama; Povećano zapošljavanje; Smanjena depopulacija u ruralnim sredinama	IO: Broj podržanih projekata Referentna polazna vrijednost 2015: 13 projekata Ostvarena vrijednost 2016: 7 projekata Ostvarena vrijednost 2017: 22 projekata Ciljna vrijednost 2018: 80 projekata	400.000 €				400.000 €	Vodeće institucije: MPRR Ključni partner: MORT, NTO, Poslovne asocijacije IV: Izvještaj MPRR
3.2.2.2.	Podsticati razvoj prerade hrane u ruralnim sredinama u funkciji razvoja biznisa (Agrobudžet)	- Unaprijeđena ponuda prehrambenih proizvoda sa geografskim porijeklom - Povećana zaposlenost	IO: Broj podržanih projekata Referentna polazna vrijednost 2015: 46 Ostvarena vrijednost 2016: 66 projekata	240.000 €				480.000 €	Vodeća institucija: MPRR Ključni partneri:

		Jačanje konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača	Ostvarena vrijednost 2017: 77 projekata Ciljna vrijednost 2018: 65 projekata						ME, NTO, Poslovne asocijacije IV: Izvještaj MPRR
3.2.2.3.	Realizovati Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2017/2018 godinu (podrška za obogaćivanje i unapređenje ponude, znanja i vještina neophodnih za turizam, organizovanje manifestacija i dostupnosti)	- Unaprijeđena i diversifikovana turistička ponuda; - Redukovana sezonalnost destinacije	IO: Ukupan broj manifestacija u organizaciji LTO Referentna polazna vrijednost 2015/2016: 296 manifestacija Ostvarena vrijednost 2016/2017: 296 ¹⁸ manifestacija Ostvarena vrijednost 2017/2018: 259 manifestacija Ciljna vrijednost 2018: 288 manifestacija IO: Broj projekata kojima su odobrena sredstva Referentna polazna vrijednost 2015/2016: 56 projekata Ostvarena vrijednost 2016/2017: 63 projekata Ostvarena vrijednost 2017/2018: 94 projekata Ciljna vrijednost 2018: povećanje od maksimum 10% u odnosu na prethodni poziv 2016/2017 IO: Iznos opredijeljenih sredstava za	440.000 €					Vodeća institucija: NTO i MORT Ključni partneri: privreda, lokalne TO, i dr. IV: Izvještaj MORT, NTO

¹⁸ U pitanju broj prijavljenih manifestacija, ne i realizovanih.

			realizaciju Programa Referentna polazna vrijednost 2015/2016: 230.000€ Ostvarena vrijednost 2016/2017: 400.000€ Ostvarena vrijednost 2017/2018: 369.776,94 € Ciljna vrijednost 2018: 440.000 € ¹⁹						
3.2.2.4.	Realizacija projekta „Razvoj niskokarbonskog turizma u Crnoj Gori”	• obezbjeđenje neophodnih uslova za dodjelu izabranog međunarodnog sertifikata, uključujući i energetske preglede • podrška transformaciji turističke ponude i jačanje međunarodne pozicije Crne Gore kao zelene destinacije; • povećanje nivoa efikasnog korišćenja energije i porast „greenfield” investicija u turizmu;	• IO: Broj hotela koji su dobili međunarodni ekološki sertifikat (EU Eko znak i Travelife) Referentna polazna vrijednost 2016: / Ostvarena vrijednost 2017: 7 hotela Ciljna vrijednost 2018: 10 hotela	-					Vodeća institucija: MORT Ključni partneri: PKCG, UNDP IV: Izveštaji MORT
3.2.2.5.	Posticanje razvoja preduzetništva u ruralnim područjima Crne Gore kroz organizaciju sajma i promotivnih aktivnosti	• Veća uvezanost sektora poljoprivrede i turizma i velikih trgovinskih lanaca	• IO: Broj organizovanih sajmova i promotivnih događaja Ostvarena vrijednost 2017: organizovan 1 sajam poljoprivrednih	-					Vodeća institucija: MBA Ključni partneri: Glavni grad Podgorica,

¹⁹ Konačan iznos će biti preciziran u postupku definisanja mjera za koje će biti raspisani javni pozivi.

			proizvođača - 50 poljoprivrednih izlagača i 2 okrugla stola Ciljna vrijednost 2018: 1 sajam poljoprivrednih proizvođača i jedan okrugli sto						MPRR, MORT, ME IV: Izvještaj- Business Insider MBA
3.2.3. Mjera: Podsticanje unaprjeđenja postojećih i kreiranje novih preduzeća koji su orijentisani ka prioritetnim sektorima Rezultat: Uspostavljeni uslovi za podizanje konkurentnosti na nivou preduzeća, posebno onim preduzećima koji imaju inovativne potencijale i orijentisani su ka sektorima koje imaju potencijale rasta konkurentnosti na domaćem tržištu i povećanje izvoza									
3.2.3.1.	Diverzifikacija turističke ponude na Sjeveru Crne Gore	Povećanje nivoa kvaliteta usluga i poboljšanje konkurentnosti u sektoru turizma; Realizovane započete investicije u visoko-kvalitetne hotelske kapacitete; Proširena visoko-kvalitetna specifična turistička ponuda; Povećanje zaposlenosti i prihoda	IO: Broj skijališta u Crnoj Gori Referentna polazna vrijednost 2015: 5 skijališta Ostvarena vrijednost 2016: 5 skijališta Ostvarena vrijednost 2017: 5 skijališta Ciljna vrijednost 2018: 6 skijališta IO: Iznos opredijeljenih sredstava za finansiranje obnove postojećih i stvaranja infrastrukture na novim lokacijama namijenjenim za skijališta Referentna polazna vrijednost 2015: oko 6.4 mil € Ostvarena vrijednost 2016: 6.793.500€/rebalans u decembru 5.663.500€ Ostvarena vrijednost 2017: 9.175.321,33 € Ciljna vrijednost 2018: 9.285.000 € IO: Broj turista/noćenja na sjeveru u gradovima u kojim će se investirati u	9.285.000 €					Vodeće institucije: MORT Ključni partneri: Ski centri, Investiciono razvojni fond Crne Gore, privatni investitori IV: Izvještaj MORIT

			skijališta i prateće sadržaje Referentna polazna vrijednost zimska sezona 2015/2016: broj turista 14.599/broj noćenja 32.917 Ostvarena vrijednost zimska sezona 2016/2017: broj turista 8.136/broj noćenja 17.650 Ostvarena vrijednost zimska sezona 2017/2018: broj turista 5.050/broj noćenja 10.108 ²⁰ Ciljna vrijednost zimska sezona 2017/2018: Povećanje od maksimum 10% u odnosu na 2017/2018 i u broju turista i u broju noćenja						
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

²⁰ Podaci se odnose na decembar 2017.g.

STRATEŠKI CILJ 4. PRISTUP TRŽIŠTU

- **R4.1: Smanjen trgovinski disbalans kroz povećanje izvoza i smanjenje uvoza u prioritetnim sektorima u kojima Crna Gora ima komparativnu prednost**
- **R4.2: Bolji ambijent za trgovinu kroz unaprjeđenje logistike kojom se pojednostavljaju i smanjuju troškovi međunarodnog poslovanja za izvoznike**

Broj	Planirane aktivnosti	Očekivani rezultati	Indikatori ostvarenosti -Referentna polazna vrijednost 2015 -Ostvarena vrijednost 2016 -Ostvarena vrijednost 2017 -Ciljna vrijednost 2018	Budžet Izvor finansiranja					Nadležnost Izvor verifikacije
				Nacionalni budžet (A)	Javni sektor (B)	IPA (C)	Donatorsk i programi (D,E)	Privatni sektor (F)	
Podcilj 4.1: JAČANJE IZVOZNIH PERFORMANSI PREDUZEĆA U PRIORITETNIM SEKTORIMA									
Prioriteti:									
- Podizanje konkurentnosti svakog pojedinačnog preduzeća - Unaprjeđenje strukture izvoza									
4.1.1. Mjera: Unaprjeđenje koncepta organizovanosti preduzeća u klasteru i jačanje povezanosti preduzeća									
Rezultat: Bolja informisanost i povećana organizovanost preduzeća u klasteru, posebno u prioritetnim sektorima									
4.1.1.1.	Podrška razvoju klastera kroz grantove, jačanje kapaciteta za upravljanje klasterima i promocija razvoja novih klastera i uključivanje u lance vrijednosti	Unaprijeđeno udruživanje preduzeća u klasteru (broj članova) kroz bespovratnu finansijsku podršku u okviru realizacije Program podsticanja razvoja klastera u Crnoj Gori 2017-2020. godine	- IO: Broj podržanih klastera Referentna polazna vrijednost 2015: 1 Ostvarena vrijednost 2016: 6 klastera Ostvarena vrijednost 2017: 5 klastera (ugovorena podrška za 7 klastera, a 5 je uspješno realizovalo projekte) Ciljna vrijednost 2018: 5 klastera - IO: Vrijednost finansijske podrške Referentna polazna vrijednost 2015: 10.000€ Ostvarena vrijednost 2016: 23.687,47€ Ostvarena vrijednost 2017: 64.786€	150.000 €					Vodeća institucija: ME
									Ključni partneri: /
									IV: Izvještaj o realizaciji Programa

			(realizacija od ugovorenih 98.000€) Ciljna vrijednost 2018: 150.000€						
4.1.1.2.	Podrška razvoju klastera kroz jačanje kapaciteta za upravljanje klasterima i promocija razvoja novih klastera i uključivanje u lance vrijednosti	- Unaprijeđeni kapaciteti za upravljanje klasterima i osnivanje novih klastera kroz tehničku podršku (trening, radionice, konferencije, razmjena znanja i umrežavanje) - Unaprijeđeno prepoznavanje i promocija - Uspostavljena međunarodna partnerstva posredstvom raspoloživih EU programa	IO: Broj podržanih klastera kroz tehničku podršku Referentna polazna vrijednost 2015: 4 klastera Ostvarena vrijednost 2016: 18 klastera Ostvarena vrijednost 2017: 17 klastera Ciljna vrijednost 2018: 20 klastera IO: Broj preduzeća/klastera koja su koristila raspoložive EU programe Referentna vrijednost 2015: 1 klaster aplicirao Ostvarena vrijednost 2016: 1 klaster Ostvarena vrijednost 2017: / Ciljna vrijednost 2018: 2	-			5.000 €		Vodeća institucija: ME Ključni partneri: UNDP IV: Izvještaj o realizaciji Programa
4.1.1.3.	Realizacija projekta „Klasteri i konkurentnost-umrežavanje jadranske regije (BACAR)”	- Uspostavljanje tri nacionalna klastera (kreativna industrija, turizam i lokalna hrana) i njihova prekogranična saradnja - Unapređivanje poslovnih i inovacionih kapaciteta u saradnji sa institucijama koje pružaju podršku - Ulazak na nova tržišta i promocija	IO: Broj uspostavljenih klastera Referentna polazna vrijednost 2017: / Ciljna vrijednost 2018: uspostavljen 1 klaster					50.000 €	Vodeća institucija: PKCG, Opština Kotor Ključni partneri: Javna ustanova RERA S.D. za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije, Ministarstvo gospodarstva

		internacionalizacije klastera.							Hercegovačko-Neretvanske županije i Područna privredna komora Trebinje IV: Izvještaj PKCG/projekta
4.1.2. Mjera: Realizacija programa podrške preduzećima za implementaciju i sertifikaciju zasnovanu na standardima Rezultat: Povećan broj preduzeća sa uvedenim potrebnim standardima i sertifikatima									
4.1.2.1.	Podsticati uvođenje i sertifikaciju sistema upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hrane, kao i uključivanje poljoprivrednih proizvođača u registrovane šeme kvaliteta (Agrobudžet)	Unaprijeđen kvalitet i bezbjednost proizvoda; Poboljšana konkurentnost; Povećan broj proizvođača uključenih u šeme kvaliteta (organska proizvodnja, zaštita geografskih oznaka itd.); Povećan broj sertifikovanih organskih proizvođača	IO: Broj poljoprivrednih proizvođačkih grupa Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Realizovana vrijednost 2016: 1 proizvođačka grupa Ostvarena vrijednost 2017: 2 proizvođačke grupe Ciljna vrijednost 2018: 4 proizvođačke grupe IO: Broj podržanih proizvođača za sisteme upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hrane Referentna polazna vrijednost 2015: 4 proizvođača Realizovana vrijednost 2016: 8 proizvođača Ostvarena vrijednost 2017: 9 proizvođača Ciljna vrijednost 2018: 10 podržanih proizvođača	120.000 €					Vodeća institucija: MPRR Ključni partneri: Monteorganica, Poslovne asocijacije

			IO: Broj podržanih sertifikovanih organskih proizvođača Referentna polazna vrijednost: 71 proizvođač Ostvarena vrijednost 2016: 72 proizvođača Ostvarena vrijednost 2017: 91 proizvođač Ciljna vrijednost 2018: 100 proizvođača IO: Broj podržanih proizvođača uključenih u šeme kvaliteta Referentna polazna vrijednost 2017: / početak realizacije 2017. godine Ciljna vrijednost 2018: 10 proizvođača IO: Broj podržanih analiza kvaliteta proizvoda Referentna polazna vrijednost 2016: / početak realizacije 2017. godine Ostvarena vrijednost 2017: 10 Ciljna vrijednost 2018: 40						
4.1.2.2.	Realizovati Program podsticanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih	Unaprijeđena implementacija međunarodnih standarda u industriji i ostalim djelatnostima kroz bespovratnu finansijsku podršku	IO: Broj podržanih preduzeća Referentna polazna vrijednost 2015: 12 Ostvarena vrijednost 2016: 9 preduzeća/instituta(30 potpisanih ugovora sa preduzećima/institutima Ostvarena vrijednost 2017: 34 (podrška	140.000 €					Vodeća institucija: ME Ključni partneri: Akreditaciono tijelo Crne Gore, Institut za

	standarda poslovanja za period 2017-2020.		ugovorena sa 42 privrednika, od kojih su 34 uspješno realizovala aktivnosti) Ciljna vrijednost 2018: 40 IO: Vrijednost finansijske podrške Referentna polazna vrijednost 2015: 48.500 € Ostvarena vrijednost 2016: 21.712.97€ Ostvarena vrijednost 2017: 55.435 (realizacija od ugovorenih 70.000€) Ciljna vrijednost 2018: 150.000€						standardizacij u
4.1.2.3.	Realizovati aktivnosti na planu FSC sertifikacije gazdovanja šumama	- Unaprijeđeno gazdovanje šumama u skladu sa FSC standardom - Praćenje lanca kontrole - Povećana konkurentnost preduzeća - Olakšan pristup Evropskim tržištima	IO: Površina sertifikovanih šuma Referentna polazna vrijednost 2015: / Ostvarena vrijednost 2016-2017: / Ciljna vrijednost 2018: 50.000 ha	18.000 €					Vodeća institucija: MPRR Ključni partner: Uprava za šume IV: Podaci MPRR, Uprava za šume
4.1.3. Mjera: Harmonizacija tehničkih propisa i standarda Rezultat: Donošenje tehničkih propisa i crnogorskih standarda koji su nastali preuzimanjem evropskih i međunarodnih standarda									
4.1.3.1.	Dalje jačati sistem infrastrukture kvaliteta u cilju daljeg unaprijeđenja konkurentnosti preduzeća	- Uspostavljena infrastruktura u skladu sa pravilima EU i WTO - Upotpunjen zakonski osnov za proizvodnju koja eliminiše barijere u trgovini - Unaprijeđena konkurentnost preduzeća	IO: Broj harmonizovanih tehničkih propisa u oblastima vezanim za industriju Referentna polazna vrijednost (zaključno sa 2015.): 123 propisa Ostvarena vrijednost 2016: 70 propisa	-					Vodeća institucija: ME Ključni partneri: MOR, MZ, MUP, MJU, MK, MPLJ

		Donijeti svi tehnički propisi predviđeni AP za sprovođenje Strategije slobodnog kretanja roba, za 2018. godinu	Ostvarena vrijednost 2017: 60 propisa Ciljna vrijednost 2018: 50 propisa						IV: Izvještaj o sprovođenju AP Strategije slobodnog kretanja roba za 2018. g.
4.1.3.2.	Prihvatanje EU standarda	Potpuno prihvatanje svih EU standarda planiranih AP za sprovođenje Strategije razvoja standardizacije za 2018. godinu	IO: Broj donijetih standarda Referentna polazna vrijednost (zaključno sa 2015.): oko 14.000 standarda Ostvarena vrijednost 2016: 2.085 standarda Ostvarena vrijednost 2017: 2.095 standarda Ciljna vrijednost 2018: 2200 standarda	310.000 €					Vodeća institucija: ISME Ključni partneri: ME privredna društva IV: Izvještaj o sporovođenju AP Strategije razvoja standardizacije za 2018. g.
4.1.4. Mjera: Standardizacija procedura kodifikacije i osiguranja kvaliteta proizvoda za potrebe odbrane Rezultat: <i>Donošenje standarda odbrane koji su nastali preuzimanjem NATO standarda</i>									
4.1.4.1.	Donošenje/preuzimanje NATO standarda za oblasti osiguranja kvaliteta proizvoda u sektoru industrije za potrebe odbrane	Preuzimanje svih NATO standarda za ovu oblast; Mogućnost sertifikacije menadžmenta kvaliteta kompanija namjenske industrije po NATO AQAP standardima	IO: Broj donijetih AQAP standarda iz oblasti osiguranja kvaliteta proizvoda u sektoru industrije za potrebe odbrane Referentna polazna vrijednost 2015: 2 standarda za oblast kodifikacije Ostvarena vrijednost 2016: 3 standarda za oblast kodifikacije Ostvarena vrijednost 2017: 4 standarda za oblast osiguranja kvaliteta	-					Vodeća institucija: Ministarstvo odbrane Ključni partneri: Zainteresovane kompanije

			Ciljna vrijednost 2018: 4 standarda za oblast osiguranja kvaliteta ²¹						
4.1.5. Mjera: Podrška za internacionalizaciju preduzeća i njihovog poslovanja na stranom tržištu Rezultat: Jačanje izvoznih performansi preduzeća i njihova uključenost na tržište regiona i EU									
4.1.5.1.	Podsticati internacionalizaciju domaćih preduzeća kroz pružanje informacija, organizaciju poslovnih susreta, sajmovi, misije za razvoj kroz aktivnosti EEN mreže	- Povećana spremnost za izvoz preduzeća i povećana internacionalizacija preduzeća kroz učešće na poslovnim susretima, sajmovima i misijama za razvoj - Unaprijeđena saradnja preduzeća na međunarodnom nivou	IO: Broj preduzeća kojima su pružene informacije o izvoznim tržištima i mogućnostima za međunarodnu saradnju Referentna polazna vrijednost 2015: 50 preduzeća Ostvarena vrijednost 2016: 86 preduzeća Ostvarena vrijednost 2017: 77 preduzeća Ciljna vrijednost 2018: 80 preduzeća IO: Broj učesnika/preduzeća koja su učestvovala na događajima Referentna polazna vrijednost 2015: 50 učesnika Ostvarena vrijednost 2016: 260 učesnika Ostvarena vrijednost 2017: 593 učesnika Ciljna vrijednost 2018: 200 učesnika IO: Broj preduzeća koja su uspostavila poslovnu saradnju Referentna polazna vrijednost 2015: 6 preduzeća				5.000 €		Vodeća institucija: ME-Direkcija za razvoj MSP Ključni partner: Članovi EEN Konzorcijuma IV: Izvještaj ME-Direkcija za razvoj MSP

²¹ Standardi za oblast kodifikacije su usvojeni. U 2019. godini planirano je donošenje još 1 standarda za oblast osiguranja kvaliteta.

			Referentna polazna vrijednost 2016: 8 preduzeća Ostvarena vrijednost 2017: 6 preduzeća Ciljna vrijednost 2018: 9 preduzeća						
4.1.5.2.	Realizacija aktivnosti nefinansijske podrške sektoru MSP na planu unaprjeđenja konkurentnosti	- Organizacija posebnih događaja na planu unapređenja poslovnog ambijenta i konkurentnosti - Pomoć u uspostavljanju poslovne saradnje između crnogorskih i stranih preduzeća i pronalaženju partnera za pripremu projektnih predloga za različite programme podrške - Informisanje o pravnim aspektima i poslovnim regulativama u EU, informacije o programima podrške, zakonodavstvu i rezultatima istraživanja koji se odnose na inovacije, posredničke usluge u transferu tehnologije i znanja	IO: Organizacija poslovnih foruma i B2B sastanaka Referentna polazna vrijednost 2016: 10 poslovnih foruma/525 učesnika Ostvarena vrijednost 2017: 11 poslovnih foruma/530 učesnika Ciljna vrijednost 2018: 10 poslovnih foruma/500 učesnika				35.816 € (EEN)	14.326 €	Vodeće institucije: PKCG (u dijelu svoje nadležnosti kroz partnerstvo u EEN konzorcijum) IV: Izvještaj PKCG

Crna Gora
Ministarstvo ekonomije

IZVJEŠTAJ
O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE
INDUSTRIJSKE POLITIKE CRNE GORE DO 2020. GODINE,
ZA 2017. GODINU

Podgorica, mart 2018. godine

UVOD

U skladu sa obavezama koje se sprovode u procesu implementacije industrijske politike, Ministarstvo ekonomije je u saradnji sa resornim ministarstvima i ostalim uključenim institucijama javnog i privatnog sektora, na bazi višegodišnjeg Akcionog plana za implementaciju Industrijske politike za period 2016-2020, pripremio Izvještaj o realizaciji **Akcionog plana za 2017.godinu**. Podsjećanja radi, Akcioni plan Industrijske politike je usvojen na sjednici Vlade od 23. marta 2017.godine, i u funkciji je realizacije višegodišnjeg Akcionog plana Industrijske politike Crne Gore do 2020.godine i sljedećih strateških ciljeva:

1. **Konkurentnost industrije:** Bolje poslovno okruženje i uslovi za industrijsku konkurentnost i održivost, uključujući turizam i druge sektore sa visokom dodatom vrijednošću;
2. **Investicije i finansije za modernizaciju industrije:** Unaprijeđen investicioni okvir za modernizaciju industrije kroz bolji pristup, raspoloživost i dostupnost finansijama;
3. **Inovacije i preduzetništvo:** Promocija preduzetništva i preduzetničke kulture za inovacije i stabilan ekonomski rast, povećanje produktivnost i zaposlenosti i
4. **Pristup tržištu:** Pojednostavljenje procedura za trgovinu i poslovni pristup domaćem i međunarodnim tržištima.

Nakon definisanja aktivnosti i institucija u čijoj nadležnosti je realizacija istih, prikupljene su informacije od strane relevantnih institucija javnog, privatnog sektora i međunarodnih organizacija. Dodatno, definisani su očekivani rezultati, izvori verifikacije, iznosi potrebnih finansijskih sredstava za njihovu realizaciju kao i izvor sredstava.

Imajući u vidu kompleksnost implementacije politike, efikasna koordinacija na implementaciji svih utvrđenih aktivnosti od ključnog je značaja za ostvarivanje očekivanih rezultata utvrđenih politikom, što se u kontinuitetu obezbjeđuje funkcionisanjem **Koordinacionog tijela za implementaciju Industrijske politike Crne Gore do 2020. godine**. U cilju obezbjeđivanja odgovarajućeg vođstva u radu tijela i odlučivanja, kao i potrebnog nivoa saradnje relevantnih institucija sa privatnim sektorom, Koordinaciono tijelo čine predstavnici Kabineta predsjednika Vlade, potpredsjednika Vlade, relevantnih ministarstava i predstavnici udruženja privatnog sektora.

REALIZACIJA AKCIONOG PLANA ZA 2017. GODINU

Akcionim planom za realizaciju Industrijske politike Crne Gore za 2017.g. bilo je predviđeno **289.626.098 €** za realizaciju razvojnih programa, projekata i aktivnosti i to:

IZVOR FINANSIRANJA	IZNOS
Nacionalni budžet	17.440.138 €
Javni sektor	170.273.308 €
IPA	4.651.567 €
Donatorski programi	236.058 €
Privatni sektor	97.025.027 €
UKUPNO	289.626.098 €

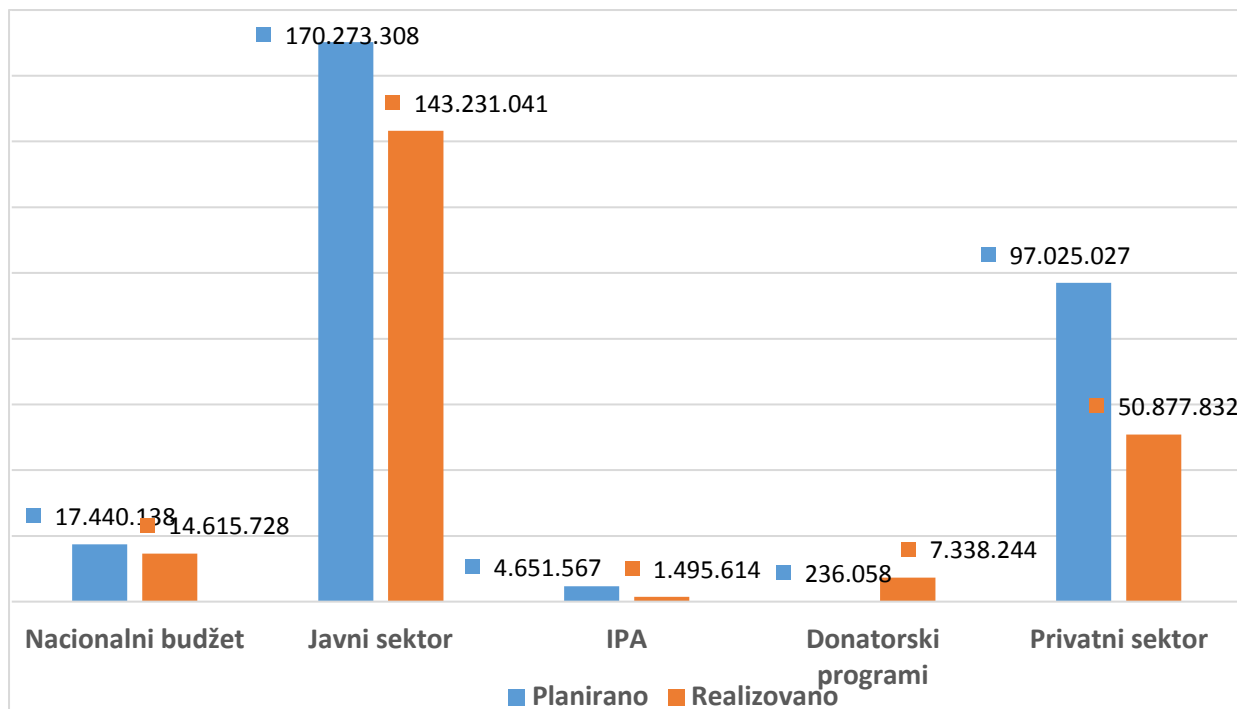
Od ukupnog iznosa sredstava predviđenih za realizaciju aktivnosti u 2017.g. najveći dio je planiran iz sredstava javnog sektora u iznosu od 170.273.308 € ili 58,8%, zatim iz privatnog sektora u iznosu od 97.025.027 € ili 33,5%, dok je Budžetom bilo opredijeljeno 17.440.138 € ili 6% ukupnog iznosa sredstava za sprovođenje Akcionog plana.

➤ Analiza strukture izvora finansiranja i realizacije

Prema raspoloživim podacima ukupno realizovana ulaganja u funkciji sprovođenja Akcionog plana za 2017.g. iznose **217.558.460 €**, što u odnosu na planirana ulaganja predstavlja **75,12% realizacije Akcionog plana**.

U nastavku je dat prikaz planiranih iznosa prema izvorima finansiranja u poređenju sa realizovanim sredstvima iz istih izvora.

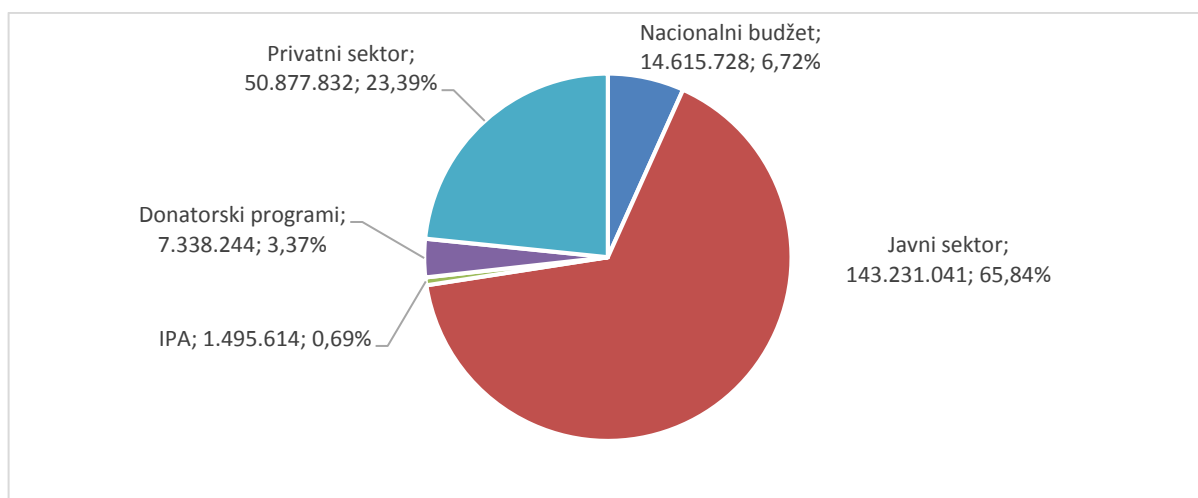
Grafik 1: Odnos planiranih i realizovanih sredstava prema izvorima finansiranja

Kao što je predstavljeno, na bazi odnosa planiranih i realizovanih ulaganja, izuzimajući sredstva iz **donatorskih programa** kod kojih je stepen realizacije utrošenih sredstava znatno veći u odnosu na plan, procenat realizacije sredstava **nacionalnog budžeta** i **javnog sektora**, kreće se na nivou 83,81%, odnosno 84,12%, dok kod sredstava **IPA-instrumenta pretpristupne pomoći** i **privatnog sektora** iznosi 32,15% i 52,44% respektivno, u odnosu na planirana sredstva.

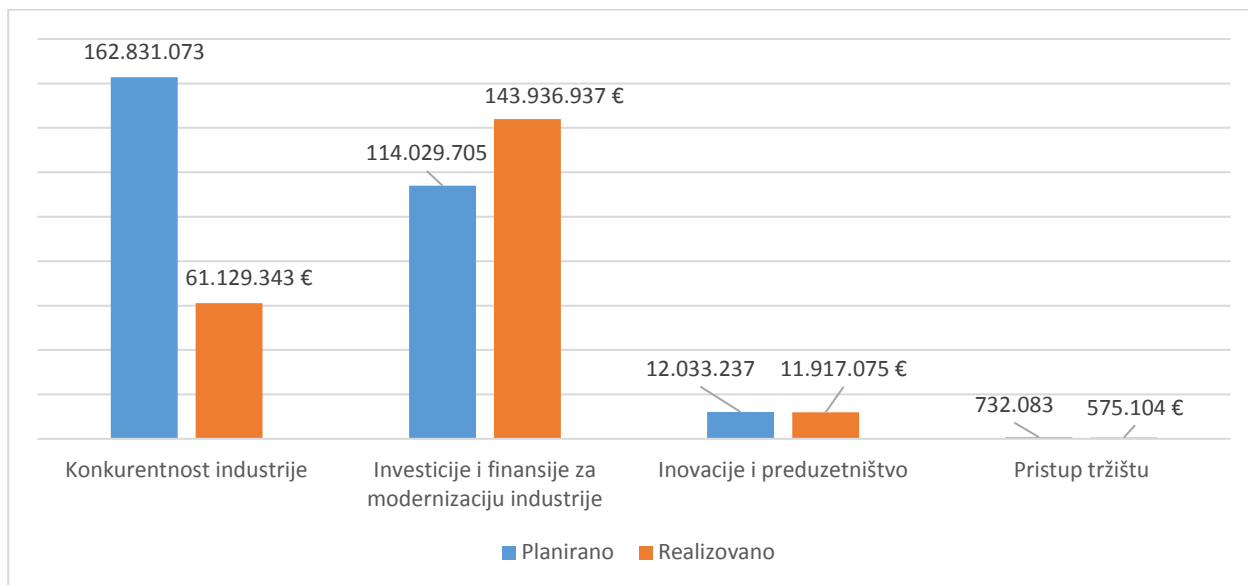
U cilju implementacije politike industrijskog razvoja u toku 2017.g., **u okviru 21 mjere realizovano je 68 aktivnosti, ukupne vrijednosti 217.558.460 €**. Posmatrano po strukturi izvora finansiranja, sredstva javnog sektora učestvuju sa 65,84% u strukturi realizacije ukupnih ulaganja i u najvećoj mjeri se odnose se na finansiranje od strane IRFCG u iznosu od 113.645.621 €, dok sredstva privatnih investitora učestvuju sa 23,39% u ukupnoj realizaciji, uz opredjeljujući uticaj investicija u energetski sektor u iznosu od 45.467.198 €. Za realizaciju aktivnosti iz Akcionog plana za 2017.g. oko 6,72 % sredstava je realizovano kroz nacionalni budžet, dok je značajno manje učešće iz IPA sredstava i donatorskih programa, čije procentualno učešće u ukupno realizovanim ulaganjima iznosi oko 0,69 i 3,37 %, respektivno.

Grafik 2: Struktura realizovanih ulaganja prema izvorima finansiranja u 2017. godini

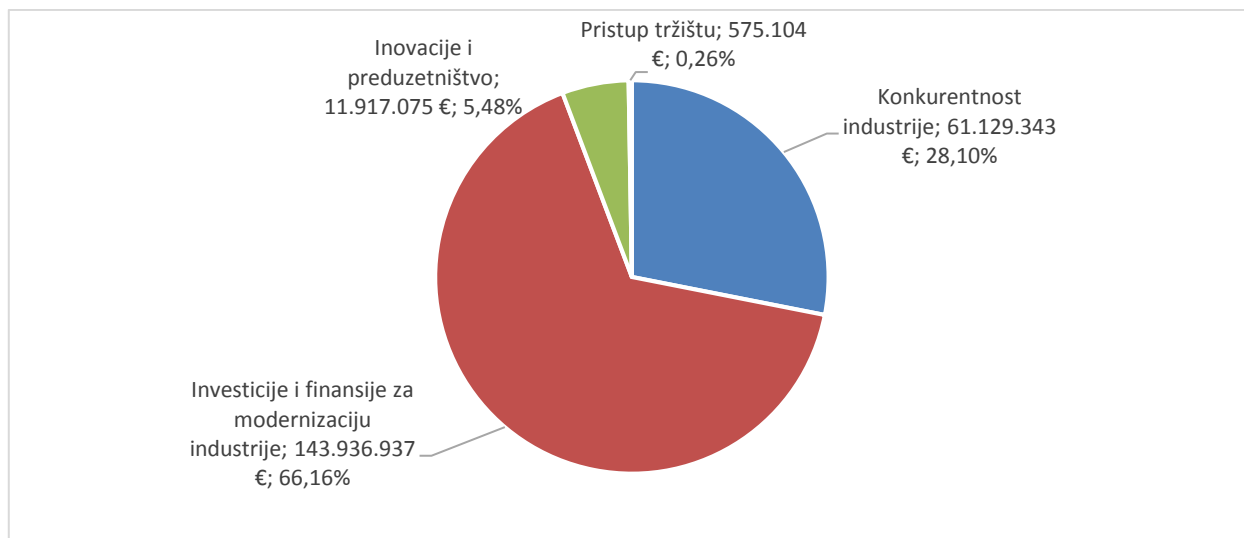
U nastavku je dat prikaz planiranih iznosa prema strateškim ciljevima u poređenju sa realizovanim sredstvima po ciljevima.

Grafik 3: Odnos planiranih i realizovanih sredstava prema strateškim ciljevima

Posmatrajući strukturu realizacije prema strateškim ciljevima koji su definisani politikom, **najviše sredstava uloženo je za realizaciju aktivnosti u okviru drugog strateškog cilja Investicije i finansije za modernizaciju industrije 66,16% (dominiraju aktivnosti IRFCG), zatim za aktivnosti koje se odnose na Konkurentnost industrije odnosno strateški cilj 1 je uloženo 28,10% (uz dominantno ulaganje u energetsom sektoru),** dok je znatno manje sredstava uloženo u realizaciju aktivnosti u okviru **strateškog cilja 3 Inovacije i preduzetništvo** i to 5,48% odnosno 0,26% u slučaju **strateškog cilja 4 Pristup tržištu**.

Grafik 4: Struktura ulaganja prema strateškim ciljevima

Strateški cilj 1 – KONKURENTNOST INDUSTRIJE

U realizaciji prvog strateškog cilja od ukupno planiranih 162,8 mil € uloženo je 61,1 mil €, što čini 37,5% realizacije, uz dominantno ulaganje u energetsom sektoru sa ukupno 56,2 mil €.

PC 1.1. Unaprjeđenje fizičkog kapitala - energetika, ICT, sirovine i tehnologija za konkurentna preduzeća

Na planu ostvarenja prvog podcilja i **efikasne valorizacije energetske potencijala** u smislu revitalizacije postojećih i izgradnje novih energetske infrastrukturnih kapaciteta, u toku 2017.g. u pogon su puštene 3 male hidroelektrane i jedna vjetroelektrana na lokalitetu Krnovo. Puštanjem u rad ovih elektrana dodatno će se

povećati sigurnost snabdijevanja energijom. U pogledu izgradnje mHE, tokom 2017.g. investicija je realizovana u iznosu od 47% u odnosu na plan za tu godinu. Dodatno, ukupna investicija na izgradnji vjetroelektrana (Možura i Krnovo) u Crnoj Gori realizovana je u iznosu od 32% više u odnosu na plan za tu godinu. U 2017. g. nije bilo ulaganja u revitalizaciju ni velikih ni malih hidroelektrana niti TE Pljevlja. Efekti revitalizacije postojećih i izgradnje novih elektrana će se ogledati kroz povećanje ukupne proizvodnje električne energije, većeg udjela obnovljivih izvora energije kao i smanjenja energetske zavisnosti Crne Gore.

U pogledu **doprinosa ICT razvoju konkurentne industrije**, odnosno broadband pristupa internetu, u 2017. god. je povećan broj preduzeća koja su koristila pristup internetu po osnovu raspoloživih brzina od 10 do 30 Mbps (sa 33,3% na 34,8%) i većim od 100 Mbps (sa 8,3% na 10,5%). Broj preduzeća koja su koristila pristup internetu po osnovu svih raspoloživih brzina je na nivou iz prethodne godine (99,1 %). Ujedno, unaprijeđena je dostupnost i sadržaj portala e-Uprava.me, gdje se bilježi 249 uspostavljenih elektronskih usluga, što predstavlja povećanje od gotovo 28% u odnosu na 2016.g.

Kada je u pitanju **valorizacija upotrebe raspoloživih sirovina u prioritetnim sektorima kroz više faze prerade u cilju snabdijevanja tržišta visoko kvalitetnim proizvodima**, kroz IPARD like 2 i IPARD like 2.2 ugovorena su 32 granta privrednim subjektima za proizvodnju/preradu hrane u cilju unaprijeđenja njihovog poslovanja i upisa u Registar odobrenih objekata, odnosno usklađivanja sa EU standardima i mogućnost plasmana na EU tržište. Od projekata koji su ugovoreni tokom 2016., u prošloj godini realizovano/isplaćeno je njih 9, dok se za preostale odobrene projekte iz 2016. i 2017. god. njihova realizacija prenosi na 2018. godinu. Dodatno, u 2017.g. je u odnosu na 2016. povećan obim posjećene drvene sirovine za 48%, izvršeni su šumsko uzgojni radovi i urađeni Planovi gazdovanja šumama, što će omogućiti povećano a održivo korišćenje drvene mase. Takođe, efekti realizacije ugovora o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina u rudarstvu pokazuju veću ostvarenu proizvodnju olova i cinka, mrkog uglja kao i crvenog boksita u odnosu na planiranu, dok se za ostale mineralne sirovine bilježi pad proizvodnje zbog prestanka važenja jednog broja ugovora.

Na planu uvođenja savremenih tehnologija u prioritetnim sektorima tokom 2017.g. kroz **Program podrške za modernizaciju prerađivačke industrije** dodijeljena je grant podrška Ministarstva ekonomije u iznosu od 61.636,32 € za 4 firme koje posluju u oblasti drvene industrije, proizvodnje namještaja, proizvodnje stakla i proizvoda od stakla. Saglasno modelu Programa, za ovu svrhu IRF je odobrio 408.207,10 € kreditnih sredstava, a ukupna vrijednost nabavke mašina i opreme, podržane ovim Programom, iznosi 483.866,74 €. Dodatno, obezbijedena su 2 nacionalna granta za 2 projekta sa učešćem preduzeća u okviru EUREKA programa u iznosu od 30.000 € u oblastima hrana i zdravlje, medicina i zdravlje, kao i 1 aplikacija sa učešćem preduzeća u H2020.

Takođe, **u sklopu UNIDO podrške**, potpisan je prvi Strateški dokument za održivi i inkluzivni industrijski razvoj za period 2017-2021, u okviru kojeg je predviđena implementacija aktivnosti koje će doprinijeti modernom industrijskom razvoju i reindustrijalizaciji usmjerenoj ka proizvodima veće dodate vrijednosti, pametnoj specijalizaciji i resursnoj efikasnosti.

PC 1.2. Razvoj ljudskog kapitala i vještina za industrijsku konkurentnost

Na polju **obrazovanja koje je, u narednom periodu, na svim nivoima, potrebno uskladiti sa potrebama tržišta rada**, u dijelu koji se odnosi na srednje stručno obrazovanje, u školskoj 2017/2018. g. počelo se sa primjenom 10 osavremenjenih obrazovnih programa u okviru kojih su definisani ishodi učenja odnosno nivo znanja i vještina koje će učenici imati nakon završetka obrazovanja po novim obrazovnim programima. Za primjenu pomenutih programa obučeno je 180 nastavnika. U pogledu standarda zanimanja (u oblastima energetike, telekomunikacija, prerađivačke industrije, prerade hrane i građevinarstva), kao osnove za kvalitetnije obrazovne programe, urađeno je 29 standarda zanimanja, 26 standarda stručnih kvalifikacija i 10 standarda kvalifikacija nivoa obrazovanja. Standardi zanimanja urađeni su u skladu sa potrebama tržišta rada uz aktivno učešće 23 poslodavca. Dodatno, aktivno se radi na unaprijeđivanju praktičnih znanja nastavnika stručnih škola, pa je obuku kod poslodavca završilo 98 nastavnika, što je za 40% više od predviđenog za proteklu godinu. Projekat obuke nastavnika kod poslodavca podržala je European Training Foundation (ETF) Torino.

U segmentu visokog obrazovanja, u cilju modernizacije i promocije studijskih programa u skladu sa potrebama tržišta rada, na Univerzitetu Crne Gore sprovedena je reforma studija po modelu 3+2+3. Maja 2017. godine Savjet za visoko obrazovanje je donio Odluku o akreditaciji reformisanih studijskih programa Univerziteta Crne Gore po modelu 3+2+3. Akreditovani su i reformisani studijski programi i iz oblasti tehničko – tehnoloških i prirodnih nauka sa definisanim ishodima učenja. Ministarstvo prosvjete je, u skladu sa Zakonom o visokom

obrazovanju i odgovarajućim podzakonskim aktom kojim se propisuju bliži uslovi za osnivanje i obavljanje djelatnosti ustanova visokog obrazovanja, sprovedo postupak licenciranja i izdalo Rješenje o utvrđivanju broja studenata za upis u prvu godinu studija Univerziteta Crne Gore na novoakreditovanim studijskim programima („Službeni list CG“, broj 44/17). Studijske 2017/18. godine upisana je prva generacija studenata u prvu godinu osnovnih studija koja studira po reformisanom modelu studija Univerziteta Crne Gore koja je, shodno Zakonu, oslobođena plaćanja školarine. Dodatno, od strane PKCG sprovedena je edukacija o konkretnim temama prepoznatim kroz analizu potreba za osposobljavanjem i to kroz organizovanje 27 različitih događaja sa 1.118 učesnika. MBA je, u cilju definisanja kadrova potrebnih privredi, organizovala 2 susreta privrednika i obrazovnih institucija.

Na planu usklađivanja obrazovne ponude sa potrebama tržišta rada, kao i poboljšanja dostupnosti sticanja kvalifikacija različitim ciljnim grupama, efekti Programa podsticanja zapošljavanja u industriji i sektorima koji podržavaju industrijski razvoj (prerađivačka industrija, rudarstvo i građevinarstvo) su na nižem nivou u odnosu na plan. Dodijeljena su 2 kredita iz oblasti industrije za samozapošljavanje u ukupnom iznosu od 15.000 € iz djelatnosti prerađivačke industrije čime su otvorena 2 nova preduzeća, sa 3 zaposlena lica. Stručne kvalifikacije za rad u građevinarstvu, drvoprerađi, turizmu i ugostiteljstvu i drugim sektorima koji podržavaju industrijski razvoj steklo je 165 lica, dok su 43 lica stekla vještine potrebne za obavljanje poslova u sektorima koji podržavaju razvoj industrije, a 37 lica sa novostečenom stručnom kvalifikacijom je zaposleno na poslovima u sektorima koji podržavaju industrijski razvoj. Takođe, u cilju daljeg usklađivanja obrazovne ponude sa potrebama tržišta rada PKCG je u okviru pojedinačnih oblasti (industrija metala, održiva proizvodnja i potrošnja, energetska efikasnost rudarstva) organizovala 4 okrugla stola na kojima je ostvaren dijalog privrednih, naučnih, javnih i stručnih organizacija i pojedinaca o stručnim temama iz navedenih oblasti.

PC 1.3. Unaprjeđenje poslovnog ambijenta

U dijelu aktivnosti usmjerenih na **poboljšanje poslovnog ambijenta u pojedinim segmentima Doing business izvještaja** (registracija preduzeća, izdavanje građevinskih dozvola, registracija nepokretnosti) ostvareni efekti su na nivou planiranih. Sprovedene reforme u oblasti uvođenja elektronskog poslovanja u proces izdavanja građevinske dozvole, koje se prije svega odnose na donošenje novog Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata, rezultirale su značajnim poboljšanjem sa 93. na 78. poziciju. Dodatno, ostvaren je napredak u rangui DB SB u indikatoru „registracija nepokretnosti“ sa 78. na 76. poziciju, dok je evidentiran neznatan pad u indikatoru „registracija preduzeća“ usljed nesprovođenja planiranih aktivnosti elektronske registracije privrednih društava. Takođe, od strane UP i PKCG identifikovani su nameti koje je moguće eliminisati, smanjiti, te doprinijeti rasterećenju privrede i unaprjeđenju ukupnog poslovnog ambijenta. Na planu **unaprjeđenja regulatornog okvira** realizacija planiranih preporuka iz Akcionog plana „Giljotine propisa“ za 2017.g., odložena je za naredni period.

U dijelu koji se tiče **razvoja poslovne infrastrukture u skladu sa potrebama preduzeća**, pripremljene su izmjene Uredbe o biznis zonama, u cilju produženja roka JLS da usklade lokalne propise sa odredbama podzakonskih akata, na osnovu čega će se donijeti odluka o pripremi projektnih zadataka za infrastrukturno opremanje lokacija, gdje je to neophodno. Dodatno, pripremljena je studija identifikacije biznis zona od strateškog značaja, koja prepoznaje buduće potencijalne lokacije za biznis zone od strateškog značaja, i za svaku pojedinačno je urađen model osnivanja i uspostavljanja.

Impulsno-preduzetnički centar „Tehnopolis“ Nikšić je u toku 2017. godine imao 10 stanara u inkubaciji, 3 komercijalna stanara, 6 u predinkubaciji i 4 u virtuelnoj inkubaciji. Organizovano je 106 događaja iz različitih domena preduzetništva i inovacija, na kojima je učestvovalo najmanje 5.000 polaznika. Utvrđena je lokacija odnosno dodijeljen objekat za NTP Podgorica (prenamjena objekta odobrena od strane Vlade CG) i realizovan Projektni zadatak za izradu Idejnog rješenja NTP Podgorica.

Konsultantske usluge poslovnog savjetovanja pružene od strane biznis centara su povećale mogućnosti za osnivanje privrednih društava i pristup izvorima finansija, kao i podsticaj mladih u osnivanju sopstvenog biznisa. Postojećim preduzećima obezbijedene su usluge savjetovanja u cilju jačanja postojećih kapaciteta u domenu upravljanja finansijama, marketingu, procesu proizvodnje, itd. u znatno većem obimu u odnosu na plan. **Biznis inkubatori** (BSC Bar i RBC Berane) su pružili prostor za 17 novih stanara uz pružanje konsultantskih usluga i usluga savjetovanja u vidu informacija, izrade biznis planova, obuka, podrške inovacijama, umrežavanju, itd. čime se doprinijelo lakšem razvoju preduzeća-stanara i unaprjeđenju poslovanja kako stanara tako i učesnika sprovedenih obuka. Dodatno, UP je realizovala projekat „Razvoj ženskog preduzetništva u opštini Rožaje“ u

okviru kojeg je otvoren biznis inkubator za razvoj ženskog preduzetništva, kao i edukovano 20 nezaposlenih žena za otvaranje sopstvenog biznisa.

Ostvareni efekti:

- Nastavak aktivnosti na izgradnji novih energetske infrastrukturnih kapaciteta sa fokusom na izgradnju mHE i VE;
- Porast broja preduzeća u korišćenju većih brzina interneta uz unaprjeđenje sadržaja portala e-Uprava u pružanju elektronskih usluga za potrebe biznisa;
- Nastavak aktivnosti podsticanja ulaganja kroz grantove u oblasti prehrambene industrije (ugovorena 32 granta u 2017.g. a isplaćeno 9 projekata iz 2016. god.) kao i preduzete aktivnosti u cilju povećanog i održivog korišćenja drvne mase;
- Nastavak razvoja novih tehnologija i inovacija putem podsticajnih grantova za uvođenje modernih tehnologija u industrijskom sektoru i nacionalnog sufinansiranja preduzeća za uspješno učešće u međunarodnim programima;
- Realizovane aktivnosti na kreiranju prvog Strateškog dokumenta za održivi i inkluzivni industrijski razvoj za period 2017-2021 (UNIDO);
- U cilju usklađivanja tržišta rada i obrazovanja, za srednje stručno obrazovanje, urađeno 10 novih obrazovnih programa i nastavljeno unaprjeđivanje praktičnih znanja nastavnika stručnih škola kroz obuku kod poslodavaca;
- Za visoko obrazovanje, na Univerzitetu CG akreditovani i licencirani studijski programi iz oblasti tehničko – tehnoloških i prirodnih nauka sa definisanim ishodom učenja;
- Efekti Programa samozapošljavanja omogućili su brisanje sa evidencije nezaposlenih ZZZCG 3 lica. Povećana je mogućnost zapošljivosti u sektorima koji podržavaju industrijski razvoj za 208 lica koja su stekla stručne kvalifikacije i ključne vještine potrebne za zapošljavanje u ovim sektorima. Ukupno 37 lica sa novostečenom stručnom kvalifikacijom je zaposleno na poslovima u sektorima koji podržavaju industrijski razvoj;
- Poboljšanje poslovnog ambijenta kroz pregled relevantnih indikatora Doing business izvještaja i kreiranje registra propisa i svih parafiskalnih opterećenja;
- Nastavak aktivnosti na planu uspostavljanja i upravljanja biznis zonama sa fokusom na proglašenju biznis zona od strateškog značaja;
- Unaprijeđene su različite mogućnosti inkubacije za preduzeća u Impulsno-preduzetničkom centru "Tehnopolis" u Nikšiću, obuke za preduzetništvo i inovacije i stvoreni uslovi za proširivanje poslovne infrastrukture;
- Unaprijeđeno je pružanje savjetodavnih, konsultantskih usluga, obuka i umrežavanja od strane biznis centara i biznis inkubatora.

Strateški cilj 2 - INVESTICIJE I FINANSIJE ZA MODERNIZACIJU INDUSTRIJE

U realizaciji drugog strateškog cilja od ukupno planiranih 114 mil € uloženo je 143,9 mil €, što je za 26% više od planiranog iznosa sredstava opredijeljenih za realizaciju i dominantne aktivnosti finansiranja od strane IRFCG.

PC 2.1. Unaprjeđenje pristupa finansiranju za konkurentna i inovativna preduzeća

U okviru mjere **uključivanja IRFCG u finansijske programe EU koji će omogućiti razvoj novih finansijskih instrumenata**, u 2017.g. obezbijeđeni su krediti za razvoj preduzeća u prioritetnim oblastima (prerađivačka industrija, turizam, usluge) za 289 privrednih društava, u iznosu od 86,13 mil €. U okviru navedene kreditne podrške u oblasti industrije su osnovana 44 nova preduzeća kojima je dodijeljeno 1,15 mil € kreditnih sredstava. Realizacija kreditnih linija iz oblasti industrije je iznad planiranog nivoa za oko 48,5%, u odnosu na 58 mil € planiranih za oblast industrije, što je u skladu sa povećanjem ukupnih plasmana IRFCG u 2017. godini. Pružanje finansijske podrške za poboljšanje likvidnosti u prioritetnim oblastima industrije kroz faktoring aranžmane je u iznosu od 27,5 mil €, što je za 7,4% više od planiranih 25,6 mil €, a podržano je 16 privrednih društava. U dijelu podrške kreditiranju visokoškolaca u oblasti industrije, podržano je 5 preduzeća u iznosu od 130.000 €, čime je i pored povoljnih uslova (nulta kamatna stopa za visokoškolce) iskazano manje interesovanje. U 2017. godini, postignuti su značajni rezultati sa kreditnom linijom za podršku green i brown field investicijama (podržano 9 preduzeća u iznosu od 22,23 mil €), kao i za kreditnu liniju za podršku crnogorskim izvozniciima (podržano 3 preduzeća u vrijednosti od 3 mil €), čime se nastoji popraviti nepovoljna slika spoljnotrgovinskog bilansa Crne

Gore i za žene u biznisu-start up (podržano 5 preduzeća u iznosu od 159.618 €). Interesovanje nije bilo iskazano za ICT, kreativne idnustrije i tehnološke viškove. IRFCG je stekao uslove da aplicira za korišćenje sredstava COSME LGF instrumenta koji je posebno usmjeren na početnike u biznisu i preduzeća kojima nedostaje kolateral.

U okviru mjere koja se odnosi na *kreiranje novih finansijskih instrumenata za ulaganja u vlasnički kapital za inovativna i brzorastuća preduzeća, garantne šeme koju mogu da koriste banke, na osnovu raspoloživih programa EU za region Zapadnog Balkana i priprema infrastrukturnih investicionih projekata*, u 2017. godini nije bilo podržanih preduzeća u okviru ENIF fonda za inovativna preduzeća (WB EDIF²² program-IRFCG partner u ENIF fondu). Nekoliko potencijalnih klijenata je razmatrano za model finansiranja u vlasnički kapital, ali ista nijesu imala dovoljno razvijene poslovne ideje, strategije upravljanja i dovoljna komercijalna znanja za uspjeh. U 2017. počela je implementacija granta iz sredstava WBIF fonda²³, za projekat Italija-CG-SRB-BiH Energetska (interkonekcija segment projekta Transbalkanski elektroenergetski koridor, sekcija Crna Gora II dio), u vrijednosti od 24,5 mil € i za implementaciju projekta je utrošeno 18,69 mil € iz sredstava CGES, od čega 162.675 € iz sredstava WBIF granta. Za unaprijeđenje kapaciteta za podršku pripreme i implementacije prioriternih infrastrukturnih projekata-SPP lista, organizovane dvije obuke za članove sektorskih radnih grupa i korisnika projekata. Dodatno, u toku 2017.godine je potpisan finansijski sporazum za projekat ŽICG - Signalizacija i rekonstrukcija mostova na željezničkoj pruzi Bar-Vrbnica, dobijen je grant EU kroz WBIF na iznos od 20 mil €.

PC 2.2. Podsticanje direktnih investicija u prioritetne sektore

U dijelu *promocije i komunikacije za privlačenje investicija u ciljanim sektorima, kao i primjene Uredbe o podsticanju direktnih investicija*, nastavljeno je sa realizacijom investicionih projekata po osnovu Javnog poziva iz 2016.g., po kom osnovu je iz budžetskih sredstava u 2017.g. dodijeljeno 350.667 €, za realizaciju projekata u iznosu 3,882 mil € koji su omogućili zapošljavanje 131 lica. U 2017.g. su finalizovana dva investiciona projekta iz oblasti drvoprerade i proizvodnje hrane, dok se prema predviđenoj dinamici investicionih projekata, finalizacija preostala 4 projekta očekuje tokom 2018.g. Realizacija sredstava iz nacionalnog budžeta je bila manja u odnosu na planiranu zbog kašnjenja u proceduri dodjele sredstava po Javnom oglasu za učešće u postupku dodjele sredstava za podsticanje direktnih investicija od 3.marta 2017.g, dok je realizacija sredstava u privatnom sektoru bila iznad planirane, zbog ubrzane dinamike investicionih projekata koji se realizuju u skladu sa zaključenim ugovorima o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija.

Ostvareni efekti:

- Efekti broja podržanih preduzeća i plasiranih sredstava IRFCG za oblast industrije su veći od planiranih i omogućavaju novo zapošljavanje odnosno otvaranje 1.356 radnih mjesta. Ujedno, značajni su efekti i na planu povećanja broja osnivanja preduzeća- osnovana 44 nova preduzeća;
- Obezbjedenje likvidnosti preduzeća iz oblasti industrije, kroz faktoring finansiranje, omogućeno je redovno izmirivanje obaveza i očuvanje 1.943 radnih mjesta;
- Kreirane su povoljne mogućnosti za green i brown field investicije kroz kredite, kao i za smanjenje spoljnotrgovinskog bilansa podrškom izvoznima;
- Efekti podrške ženama u biznisu rezultirali su osnivanjem novih preduzeća;
- Stvoreni su preduslovi za uključivanje IRFCG u COSME program, finansijsku komponentu za kreditne garancije, kao podrška preduzećima koja nemaju kolateral i početnicima u biznisu;
- Razmatrane su inovativne ideje crnogorskih start up kompanija za eventualno finansiranje kroz vlasnički (venture) kapital;
- Sigurnosti snabdijevanja električnom energijom kroz izgradnju potrebne infrastrukture dodatno je unaprijeđena implementacijom sredstava WBIF granta;
- Subvencijama za investiciona ulaganja obezbijeđeno je otvaranje 131 radnog mjesta u 2017.g. kao i omogućeno postepeno jačanje industrijskih kapaciteta u oblasti drvoprerade, proizvodnje hrane, mašinske, farmaceutske industrije, turizma sa multiplikativnim efektima investicija i na ostalim poljima.

Strateški cilj 3- INOVACIJE I PREDUZETNIŠTVO

²² Program za razvoj i inovacije preduzeća Zapadnog Balkana

²³ Zapadnobalkanski investicioni okvir-ZIO

U realizaciji trećeg strateškog cilja od ukupno planiranih 12 mil € uloženo je 11,9 mil €, što predstavlja 99% ostvarenja plana.

PC 3.1. Unaprjeđenje inovacione efikasnosti

Obezbijeđeni su *grantovi za istraživanja i razvoj i druge oblike stimulisanja preduzeća da se bave istraživanjima i inovacijama* za uspostavljanje partnerstava privrednih društava i nauke odnosno učešće istih kroz grantove za projekte I&R i program Centra izvrsnosti. U 2017.g. je formirano 16 novih partnerstava za jačanje veza između akademskog sektora (14 IPA IV komponente, 1 HERIC INVO projekat i 1 iz nacionalnog konkursa za inovativne projekte). Takođe, omogućeno je otvaranje 1 start-up preduzeća i kreirana su 3 inovativna proizvoda, procesa i patenta. U cilju podrške razvoju inovativnosti u sektoru prerađivačke industrije i unaprjeđenja saradnje sa konsultantskim i naučno-istraživačkim sektorom, u okviru Programa za unaprjeđenje inovativnosti MSP, odobrena su 3 granta u iznosu od 10.425 €.

U okviru *usklađivanja pojedinih privrednih grana sa Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine i pribavljanja integrisane dozvole*, u skladu sa Odlukom o izmjeni i dopuni programa usklađivanja pojedinih privrednih grana sa Zakonom o IPPC i produženim rokom za pribavljanje IPPC dozvole, nije bilo izdatih IPPC dozvola jer su dostavljene 4 prijave odbijene.

PC 3.2 Promocija preduzetništva i razvoj MSP

U segmentu *unaprjeđenja nefinansijskog modela podrške u skladu sa razvojnim i inovativnim potrebama privrednih društava* u dijelu unaprjeđenja svijesti o značaju zaštite prava intelektualne svojine (informisanje, konsalting, promotivne kampanje), u toku 2017.g. su organizovana dva seminara sa 112 učesnika na temu zaštite intelektualnih prava. U 2017.g. je potpisana II faza implementacije mentoring programa u saradnji sa japanskom agencijom za međunarodnu saradnju-JICA. Planom realizacije projektnih aktivnosti održane su obuke za 6 novih mentora i realizovan Javni poziv sa 18 prijava od strane preduzeća kojima je planirano pružanje mentoring usluga. U cilju podsticanja unaprijeđenja učešća u EU programima (HORIZON 2020²⁴ i COSME²⁵) i podsticanja inovativnosti i preduzetništva, organizovano je ukupno 6 ciklusa obuka za H2020 sa ukupno 84 polaznika (od čega 1 obuka za MSP), 1 obuka za H2020 SME instrument sa 25 učesnika, direktna ekspertiska pomoć za finalizaciju projektne ideje za 10 institucija i 1 obuka sa 15 polaznika kroz TAIEX program za pripremu Strategije pametne specijalizacije. Takođe, za jedno preduzeće odobrena je aplikacija u H2020. Okvirni ugovor za podršku učešću Crne Gore u HORIZON 2020 u vrijednosti od 299.000 € je u potpunosti realizovan tokom 2017.g.

U cilju edukacije mladih o značaju preduzetništva i otpočinjanju biznisa, osnivanje novih preduzeća, promociju preduzetništva, UP je realizovala projekat „Mladi su budućnost Crne Gore” u okviru kojeg je edukovano 100 mladih, uspješno otvoreno 10 novih preduzeća, dodijeljeno 10.000 € grantova za nova preduzeća i pripremljeno 5 video materijala o primjerima dobre prakse kao i Vodič o otpočinjanju biznisa.

Takođe, u cilju doprinosa rastu domaće proizvodnje i jačanja povjerenja u crnogorske proizvode, ali i kreiranja novih radnih mjesta PKCG je nastavila sa realizacijom projekta „Dobro iz Crne Gore”. Do sada je pravo korišćenja nacionalnog žiga „Dobro iz Crne Gore” steklo 21 crnogorski proizvođač za 95 proizvoda.

U okviru *podsticanja industrijskog razvoja u ruralnim sredinama* nastavljeno je sa realizacijom programa podrške usmjerenih ka razvoju preduzetništva u oblasti agro industrije u ruralnim područjima i turizma. Zahvaljujući intenzivnijoj javnoj kampanji i promociji mjera podrške u 2017.g., ali i većoj zainteresovanosti poljoprivrednih proizvođača došlo je do znatno većeg interesovanja poljoprivrednih proizvođača za podršku usmjerenu na diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama. Kroz programe podrške Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja (Agrobudžet, IPARD program 2014-2020), podržano je 22 projekta (znatno više u odnosu na 7 iz 2016.) u vrijednosti 196.570 €, od čega su ulaganja iz privatnog sektora iznosila 97.360 €. Kroz ovaj vid podrške, osim porasta zapošljavanja u ruralnim sredinama, 12 proizvođača će po prvi put započeti pružanje turističkih i ugostiteljskih usluga. Dodatno, kroz podsticaje razvoju prerade hrane u ruralnim sredinama u funkciji razvoja biznisa kroz Agrobudžet, sve veća je zainteresovanost proizvođača za dostizanje minimalnih nacionalnih standarda bezbjednosti hrane u objektima za preradu na gazdinstvima, poboljšanje uslova higijene u objektima za preradu (samim tim veći kvalitet proizvoda) i povećanje broja registrovanih objekata za

²⁴ H2020 - Okvirni program EU za istraživanje i inovacije

²⁵ COSME- Program za konkurentnost malih i srednjih preduzeća 2014-2020

proizvodnju hrane. U tom dijelu Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja podržalo je 77 projekata (gotovo 17% više u odnosu na 2016.) u vrijednosti 624.709 €, pri čemu srazmjerno učešće privatnog sektora iznosilo je 312.354 €. Kroz podržane projekte adaptirano je 2.303m² prostora za preradu poljoprivrednih proizvoda, a kupljeno preko 217 komada tehnološke opreme za preradu, čuvanje i pakovanje poljoprivrednih proizvoda.

U cilju diverzifikacije ponude u ruralnim područjima na polju turizma, u 2017.g. je realizovan **Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2017/2018**, sa 6 mjera podrške na planu obogaćivanja i unaprjeđenja ponude, podrške LTO na turistički nedovoljno razvijenim tržištima, organizovanja manifestacija i dr. U toku 2017.g. je od strane NTO organizovano 259 manifestacija, uz unaprijeđenje kvaliteta postojećih i organizacije novih, podržana su 94 projekta koji su zadovoljili zadate kriterijume i procedure, jedan projekat u vezi sa kanjoningom, kao i 4 projekta iz konferencijskog MICE turizma, čime se dodatno doprinijelo diverzifikaciji turističke ponude i smanjenju sezonalnosti destinacije.

Dodatno, od strane UP u toku 2017.g. urađena je studija i pripremljene sugestije u cilju unaprjeđenja regulative **u dijelu unaprjeđenja poslovnog ambijenta za razvoj zelene ekonomije**.

Takođe, **u cilju transformacije turističke ponude i jačanje međunarodne pozicije Crne Gore kao zelene destinacije**, realizovan je projekat „Razvoj niskokarbonskog turizma u Crnoj Gori” u okviru kojeg je u toku 2017. godine 7 hotela dobilo međunarodni ekološki sertifikat (EU eko znak i Travelife). **U cilju posticanja razvoja preduzetništva u ruralnim područjima Crne Gore** kroz organizaciju sajma i promotivnih aktivnosti, MBA je u saradnji sa partnerima organizovala sajam poljoprivrednih proizvođača, kako bi se uspostavila intezivnija saradnja sektora poljoprivrede i turizma.

U pogledu povećanja nivoa kvaliteta usluga i poboljšanja konkurentnosti u sektoru turizma realizovane su **podsticajne mjere za povećanje kvaliteta standarda postojećih smještajnih kapaciteta kao i razvoja novih visoko kvalitetnih smještajnih kapaciteta**. Kroz Program subvencionisanja kamatne stope na kredite odobrene privrednim društvima i preduzetnicima iz oblasti turizma i ugostiteljstva odobrene su subvencije u iznosu od 2% na kamatu odobrenu od strane IRFCG. Dodijeljene su subvencije dijela kamate na kredite za 5 investitora za realizaciju investicija u hotele visoke kategorije u iznosu od 50.000 € (tri hotela na primorju i po jedan u sjevernoj i centralnoj regiji), pri čemu je jedna kompanija dobila subvencije na kreditna sredstva za izgradnju novog hotela, a 4 za opremanje i podizanje kvaliteta usluge u postojećim hotelima. Imajući u vidu nedovoljne iznose za realizaciju mjere i efekte ograničenog karaktera, mjera se neće nastaviti u narednoj godini. Kada je u pitanju **diverzifikacija turističke ponude na sjeveru Crne Gore**, tokom 2017.g. realizovane aktivnosti su u skladu sa planom, uz završenu realizaciju projekta skijališta na Vučju, i realizaciju radova na 6 lokaliteta na postojećim skijalištima kao i na lokacijama budućih skijališta. Kako su u pitanju višegodišnji infrastrukturni projekti, njihova realizacija u narednom periodu će dati konkretnije rezultate, uz očekivano stavljanje u funkciju jednog skijališta na lokalitetu Kolašin 1600 do kraja 2018.g. Dodatno, PKCG je u okviru projekta „**Inovacija preduzetništva u turizmu kroz proizvodnju gastro suvenira zasnovanih na lokalnim inputima (GAS2GO)**”, pripremila Istraživanje o stanju tržišta tradicionalnih crnogorskih proizvoda, Priručnik o tradicionalnim crnogorskim gastro proizvodima kao i realizovala druge promotivne aktivnosti u sklopu projekta.

Ostvareni efekti:

- Poboljšana svjesnost MSP o potrebi ulaganja u inovacije, poslovnog procesa i organizacije u cilju rasta profitabilnosti i produktivnosti uz korišćenje eksternog znanja u vidu konsultantskih usluga;
- Unaprijeđena je saradnja nauke i preduzeća kroz uspostavljanje partnerstava u cilju komercijalizacije inovacija i unaprjeđenja inovativnih kapaciteta preduzeća;
- Poboljšani su kapaciteti privrednih društava i institucija za apliciranje u EU programima (COSME, H2020) u domenu I&R i pametne specijalizacije, kao i za zaštitu prava intelektualne svojine;
- Do sada je pravo korišćenja nacionalnog žiga „Dobro iz Crne Gore” steklo 21 crnogorski proizvođač za 95 proizvoda;
- Rad na unaprjeđenju poslovnog ambijenta za razvoj zelene ekonomije;
- Značajno unaprijeđena proizvodnja u ruralnim sredinama kroz diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti uz sve veću zainteresovanost proizvođača za dostizanje minimalnih nacionalnih standarda bezbjednosti hrane u objektima za preradu na gazdinstvima;
- U kontinuitetu realizacija Programa podsticajnih mjera u oblasti turizma 2017/2018 u cilju unaprjeđenja i diverzifikacije turističke ponude;

- Uspostavljanje intezivnije saradnje sektora poljoprivrede i turizma, i stavljanje fokusa na tradicionalne crnogorske gastro proizvode;
- Realizacija podsticajnih mjera za povećanje kvaliteta standarda postojećih i razvoja novih hotelskih smještajnih kapaciteta;
- Stvoreni preduslovi za formiranje infrastrukture za nova skijališta i za unaprjeđenje kvaliteta na postojećim.

Strateški cilj 4 - PRISTUP TRŽIŠTU

Za potrebe realizacije četvrtog strateškog cilja, u odnosu na planiranih 732.000 €, utrošeno je oko 575.000 €, odnosno 78,5% realizacije.

4.1. Jačanje izvoznih performansi preduzeća u prioritetnim sektorima

U dijelu *unaprjeđenja koncepta organizovanosti preduzeća u klasteru i jačanja njihove povezanosti*, Programom podsticanja razvoja klastera u Crnoj Gori u toku 2017.g., je podržano 5 klastera iz oblasti drvoprerađiva, turizma, agro-turizma i IT-a u iznosu od 64.786 €. Dodatno, u posmatranom periodu kroz tehničku podršku podržano je 17 klastera u vrijednosti od 19.800 € u okviru projekta „Unaprjeđenje konkurentnosti privrede u Crnoj Gori“, koji finansira i implementira ME u saradnji sa UNDP. Dodatno, PK je realizovala projekat MaCCIM - Saradnja Italije i Crne Gore za osnivanje pomorskog klastera, u okviru kojeg je izrađena „mapa puta“ za uspostavljanje pomorskog klastera, kao i organizovane specijalizovane obuke za pomorski sektor i druge projektne aktivnosti.

U dijelu *realizacije programa podrške preduzećima za implementaciju i sertifikaciju zasnovanu na standardima*, u toku 2017.g. jedno udruženje proizvođača registrovalo je šemu kvaliteta, geografsku oznaku - Pljevaljski sir. Takođe, podržano je 91 sertifikovana organska proizvođača (26% više nego u 2016.), dok je HACCP sistem bezbjednosti proizvodnje uveden u 10 preduzeća (25% više nego u 2016.g.).

Takođe, kroz realizaciju Programa podsticanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja, podržano je 34 privredna društva/instituta, koji su najvećim dijelom uveli jedan ili više standarda - MEST EN ISO 9001, MEST ISO 14001; seriju MEST OHSAS 18001. Vrijednost finansijske podrške iznosila je 55.435 € za 34 privredna društva/instituta.

Nakon pripremnih aktivnosti tokom 2016.g., tender za sertifikaciju šuma po FSC standardu raspisan u četvrtom kvartalu 2017.g. nije uspio. Zbog nerealizacije ove aktivnosti, crnogorski proizvođači koji izvoze svoje proizvode u zemlje EU imaju problem sa plasmanom proizvoda.

Kada je riječ o *harmonizaciji tehničkih propisa i standarda*, u toku 2017. g. donijeto je 60 tehničkih propisa u cilju daljeg jačanja sistema infrastrukture kvaliteta i daljeg unaprjeđenja konkurentnosti privrednih društava. Takođe, u posmatranom periodu je donijeto 2.095 standarda (oko 5% više u odnosu na plan) u cilju kreiranja adekvatnog okruženja za implementaciju tehničkog zakonodavstva koje je stupilo na snagu u skladu sa PPCG.

Na planu *standardizacije procedura kodifikacije i osiguranja kvaliteta proizvoda za potrebe odbrane*, u posmatranom periodu donijeta su 4 NATO standarda iz oblasti osiguranja kvaliteta proizvoda, čime se stvaraju uslovi za sertifikaciju proizvoda i menadžmenta u sektoru industrije za potrebe odbrane. Preuzimanjem četiri NATO standarda iz oblasti osiguranja kvaliteta proizvoda u potpunosti je izvršena administrativna priprema za donošenje pravilnika za osiguranje kvaliteta u sektoru industrije za potrebe odbrane.

U dijelu pružanja *podrške za internacionalizaciju preduzeća i njihovog poslovanja na stranom tržištu*, u prethodnom periodu 77 privrednih društava je dobilo informacije o izvoznim tržištima i mogućnostima za međunarodnu saradnju, dok je 593 učesnika uzelo učešće na poslovnim susretima u okviru COSME EEN projekta²⁶. Dodatno, 6 privrednih društava je potpisalo ugovore o poslovnoj saradnji. Takođe, PKCG je kroz partnerstvo u EEN konzorcijumu tokom 2017.g. organizovala 11 poslovnih foruma.

Ostvareni efekti:

- Nastavljeno je sa udruživanjem u klasteru i formirano je 8 novih klastera, a dodatno je unaprijeđena postojeća saradnja među članovima klastera i ojačani kapaciteti klastera kroz nabavku opreme, jačanje menadžmenta, marketing i druge aktivnosti;

²⁶ Enterprise Europe Network-Evropska mreža preduzetništva (ME/Direkcija za razvoj MSP)

- Povećan broj organskih proizvođača i MSP preduzeća čije je poslovanje usklađeno sa međunarodnim standardima poslovanja i unaprijeđena akreditacija sertifikacionih tijela i instituta/laboratorija;
- Svi planirani tehnički propisi su donešeni u dinamici i u skladu sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za primjenu pravne tekovine u oblasti slobode kretanja robe;
- Unaprijeđene su mogućnosti za izvoz i uspostavljanje međunarodne saradnje kroz zaključivanje ugovora o poslovnoj saradnji;
- Preuzimanjem 4 NATO standarda iz oblasti osiguranja kvaliteta proizvoda, izvršena je administrativna priprema za donošenje pravilnika za osiguranje kvaliteta u sektoru industrije za potrebe odbrane.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA I PREPORUKE

Imajući u vidu gore navedene efekte ostvarenja Akcionog plana Industrijske politike za 2017.g., po pojedinačnim utvrđenim ciljevima, preporuke za definisanje i realizaciju mjera u narednom periodu su sljedeće:

Na nivou prvog strateškog cilja **Konkurentnost industrije**, u dijelu **unaprjeđenja fizičkog kapitala-energetike, ICT, sirovina i tehnologija za konkurentna preduzeća**, potrebno je završiti rekonstrukciju i revitalizaciju postojećih energetskih kapaciteta kao i stvaranja uslova za izgradnju novih energetskih kapaciteta, uspostaviti odgovarajuću ICT infrastrukturnu podršku i pružanje elektronskih usluga za potrebe biznisa, bolju valorizaciju raspoloživih drvnih i mineralnih sirovina. Takođe, putem raspoloživih budžetskih sredstava uz podršku IPA fondova, potrebno je nastaviti sa podsticanjem ulaganja kroz grantove u oblasti prehrambene industrije, kao i sa kofinansiranjem naučno-istraživačkih aktivnosti u vidu grantova za preduzeća, u cilju uvođenja modernih tehnologija i inovacija u industriji.

U segmentu **razvoja ljudskog kapitala i vještina za industrijsku konkurentnost**, potrebno je nastaviti sa aktivnostima usmjerenim ka modernizaciji obrazovnih programa stručnog obrazovanja i studijskih programa i kreiranju potrebnih znanja i vještina u skladu sa potrebama privrede, a takođe i realizacijom programa za stimulisanje samozapošljavanja i zapošljavanja u industriji i sektorima koji podržavaju industrijski razvoj, odnosno realizacijom programa obrazovanja i osposobljavanja za sticanje stručnih kvalifikacija i ključnih kompetencija za lica koja traže zaposlenje u skladu sa potrebama razvoja industrije.

U dijelu **unaprjeđenja poslovnog ambijenta**, potrebno je nastaviti sa aktivnostima na daljem poboljšanju poslovnog okruženja u sferi registracije privrednih društava, građevinskih dozvola, registracije nepokretnosti odnosno poboljšanja ranga relevantnih indikatora DB izvještaja. Takođe je neophodno dalje unaprjeđenje poslovne infrastrukture, odnosno intenziviranje aktivnosti na planu uspostavljanja i upravljanja biznis zonama, kao i dalje unaprjeđenje kapaciteta biznis centara i inkubatora, impulsno-preduzetničkog centra "Tehnopolis", izgradnja NTP Podgorica, a sve u cilju pružanja nefinansijske poslovne podrške privrednim društvima.

Na nivou drugog strateškog cilja **Investicije i finansije za modernizaciju industrije, u dijelu unaprjeđenja pristupa finansiranju za konkurentna i inovativna preduzeća** u cilju otvaranja novih, rasta i razvoja postojećih i novog zapošljavanja, neophodno je nastaviti sa kontinuiranom kreditnom podrškom i podrškom za jačanje likvidnosti putem raspoloživih mehanizama finansijske podrške IRFCG. Paralelno sa navedenim mehanizmima, veoma je važno omogućiti ponudu novih finansijskih instrumenata poput kreditnih garancija u okviru Garantnog fonda, mikrokredita i implementaciju instrumenta ulaganja u kapital. S tim u vezi, neophodno je intenzivirati aktivnosti na uključivanju finansijskih posrednika, poput IRFCG, kroz međunarodne programe koji su dostupni Crnoj Gori.

U pogledu **podsticanja direktnih investicija u prioritetne sektore** nastaviće se sa stimulativnim mjerama u vidu bespovratne finansijske podrške za novo zapošljavanje po osnovu investicionih ulaganja.

Treći strateški cilj **Inovacije i preduzetništvo**, u segmentu **unaprjeđenja inovacione efikasnosti preduzeća** u narednom periodu podrazumijeva nastavak dodjele kolaborativnih grantova za istraživanje i razvoj kao i podsticaja za grantove za finansiranje inovativnih aktivnosti. Takođe, neophodno je unaprijediti podršku za aktivnosti centra izvrsnosti usmjerene ka podizanju inovativnih kapaciteta i stimulisanju privrednih društava da se bave istraživanjem i komercijalizacijom. U cilju efikasnijeg korišćenja programa finansijske podrške za unaprjeđenje inovativnosti, potrebno je poboljšati informisanost i promociju kako bi se ojačala saradnja MSP sa konsultantskim i naučno-istraživačkim sektorom.

U dijelu promocije **preduzetništva i razvoja MSP**, neophodno je raditi na daljem unaprjeđenju nefinansijske podrške za razvoj privrednih društava i unaprjeđenju inovativnih performansi. U tom smislu, potrebno je

modelima obuke poboljšati kapacitete privrednih društava za apliciranje za istraživanje i razvoj u okviru raspoloživih EU programa, kao i za zaštitu prava intelektualne svojine. Dodatno je veoma važno unaprijediti set usluga podrške privrednim društvima putem pružanja informisanja, promotivnih događaja, mentoringa, obuka i treninga, na jednom mjestu, uz dodatnu podršku iz međunarodnih projekata.

Takođe, u sklopu podrške razvoju agro industrije i turizma u ruralnim sredinama potrebno je raditi na realizaciji mjera za diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama kao i podsticajnih mjera za unaprjeđenje turističkih kapaciteta, ponude i kvaliteta usluga.

Na planu realizacije četvrtog cilja **Pristup tržištu**, u pogledu **jačanja izvoznih performansi preduzeća**, potrebno je podsticati povezivanje i saradnju u okviru klastera putem finansijske podrške u vidu grantova za jačanje kapaciteta za upravljanje klasterima i promociju razvoja novih klastera u cilju unaprjeđenja izvoznih performansi privrednih društava i uključivanja u međunarodne lance vrijednosti. U cilju unaprjeđenja kvaliteta proizvoda i usluga i tržišne pozicije privrednih društava na domaćem i međunarodnom tržištu, potrebno je nastaviti sa jačanjem kapaciteta i regionalne i lokalne konkurentnosti MSP putem bespovratne finansijske podrške za unaprjeđenje implementacije međunarodnih standarda poslovanja. Takođe je potrebno u kontinuitetu nastaviti sa podsticajnim mjerama u oblasti uvođenja i sertifikacije sistema upravljanja kvalitetom i bezbjednosti hrane, kao i uključivanja poljoprivrednih proizvođača u registrovane šeme kvaliteta. Dodatno, u cilju jačanja izvoznih performansi MSP i njihove veće uključenosti na tržištu regiona i EU, kombinacijom različitih modela podrške neophodno je u kontinuitetu podsticati aktivnosti na planu njihove internacionalizacije. U cilju povećanja konkurentnosti privrednih društava i prihvatanja EU standarda, potrebno je nastaviti sa harmonizacijom tehničkih propisa i standarda kroz dalje unaprjeđenje sistema infrastrukture kvaliteta.

Cilj / Mjera / Aktivnost	Nadležnost	Očekivani rezultati	Indikatori ostvarenosti Referentna polazna vrijednost 2015 Ostvarena vrijednost 2016 Ciljna vrijednost 2017	Ostvareni rezultati	Planirana investicija / ulaganje za 2017. godinu (u €)	Realizovana investicija / ulaganje u 2017. godini (u €)	Izvor finansiranja										Evaluacija	Napomena / Komentar / Odstupanja od plana
							Nacionalni budžet		Javni sektor		IPA		Donatorski programi		Privatni sektor			
							Planirano u 2017.	Realizovan o u 2017.	Planirano u 2017.	Realizovan o u 2017.	Planirano u 2017.	Realizovan o u 2017.	Planirano u 2017.	Realizovan o u 2017.	Planirano u 2017.	Realizovano u 2017.	Postignuti efekti realizacije	
KONKURENTNOST INDUSTRIJE																		
UNAPRIJEDENJE FIZIČKOG KAPITALA – ENERGETIKA, ICT, SIROVINE I TEHNOLOGIJA ZA KONKURENTNA PREDUZEĆA																		
Efikasna valorizacija energetskih potencijala																		

Revitalizovati postojeće i izgraditi nove energetske infrastrukturne kapacitete	Vodeća institucija: ME Ključni partner: EPCG, CGES, TERNA, ostali investitori	-Izvršena revitalizacija hidro elektrana (HE Piva, HE Perućica, termoelektrane TE Pljevlja i malih hidroelektrana) -Izgrađene male hidroelektrane HE i vjetroelektrane VE -Obezbijedeno stalno, sigurno, kvalitetno i raznovrsno snabdijevanje energijom u cilju uravnotežavanja isporuke sa zahtjevima preduzeća i međunarodnim tehničkim standardima -Smanjeni gubici i negativni uticaji na životnu sredinu	IO: Broj hidroelektrana koje su revitalizovane/stepen ostvarenosti investiranja u revitalizaciju Referentna polazna vrijednost 2015: započeta revitalizacija HE Piva, HE Perućica Ostvarena vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: započeta revitalizacija HE Piva/12% realizacija investicije; HE Perućica/9% realizacija investicije IO: Broj termoelektrana koje su revitalizovane/stepen ostvarenosti investiranja u revitalizaciju Referentna polazna vrijednost 2015: započeta revitalizacija TE Pljevlja Ostvarena vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: započeta revitalizacija/25% ostvarenosti investicija IO: Broj malih HE koje su revitalizovane/stepen ostvarenosti investiranja u revitalizaciju Referentna polazna vrijednost 2015: nema revitalizovanih malih HE Ostvarena vrijednost 2016: revitalizacija jedne mHE/360.000€ odnosno 28,8% realizacije investicije u odnosu na plan Ciljna vrijednost 2017: 2 male HE/50% ostvarenosti investicija u odnosu na ukupnu investiciju IO: Broj izgrađenih malih HE/stepen ostvarenosti investiranja u izgradnju malih HE Referentna polazna vrijednost zaključno sa 2015: 14 izgrađenih	IO: Broj hidroelektrana koje su revitalizovane/stepen ostvarenosti investiranja u revitalizaciju Ostvarena vrijednost 2017: / IO: Broj termoelektrana koje su revitalizovane/stepen ostvarenosti investiranja u revitalizaciju Ostvarena vrijednost 2017: / IO: Broj malih HE koje su revitalizovane/stepen ostvarenosti investiranja u revitalizaciju Ostvarena vrijednost 2017: / IO: Broj izgrađenih malih HE/stepen ostvarenosti investiranja u izgradnju malih HE Ostvarena vrijednost 2017: u pogon pušteno 3 mHE/10.760.020, 50 € odnosno 47% realizacije investicije u odnosu na planiranu IO: Broj izgrađenih VE/stepen realizacije investicija u izgradnju VE Ostvarena vrijednost 2017: u pogon puštena jedna vjetroelektrana na lokalitetu Krnovo/45.467.198 € što je procentualno za 32% više realizovano investicija u odnosu na planiranu	149.075.450,00 €	56.227.218,50 €		57.613.308,00 €	10.760.020,50 €				91.462.142,00 €	45.467.198,00 €	U 2017. godini nije bilo ulaganja u revitalizaciju ni velikih ni malih hidroelektrana niti TE Pljevlja. U toku 2017. godine, u pogon je pušteno 3 male hidroelektrane i jedna vjetroelektrana na lokalitetu Krnovo. Puštanjem u rad ovih elektrana dodatno će se povećati sugurnost snabdjevanja energijom. Tokom 2017. godine u izgradnju mHE je investirano 10.760.020,50 € što procentualno iznosi 47% realizacije investicije u odnosu na planiranu za tu godinu. Dodatno, ukupna investicija na izgradnju vjetroelektrana (Možura i Krnovo) u Crnoj Gori realizovana je u iznosu od 45.467.198,00 € što procentualno za 32% više realizovano investicija u odnosu na planirano za tu godinu. Efekti revitalizacije postojećih i izgradnje novih elektrana će se ogledati kroz povećanje ukupne proizvodnje električne Planirana dinamika rekonstrukcije postojećeg bloka i TE Pljevlja je bila vezana za dinamiku realizacije projekta izgradnje drugog bloka TE Pljevlja. Upravljački komitet zadužen za realizaciju projekta izgradnje drugog bloka TE Pljevlja je shodno instrukcijama Vlade Crne Gore 27.12.2017. donio odluku o okončanju saradnje sa češkom kompanijom Škoda Praha. Što se tiče rekonstrukcije elektrana u vlasništvu EPCG, Italijanski menadžment koji je rukovodio kompanijom nije smatrao da je potrebno ulaganje u rekonstrukciju ovih elektrana. U narednom periodu će se svakako intezivirati rekonstrukcija svih postojećih elektrana. 03.11.2017. godine je formiran Tim za kontrolu, praćenje i realizaciju Projekta rekonstrukcije MHE. Urađene su geološke podloge za svih 5 MHE. Urađene
---	--	---	---	--	------------------	-----------------	--	-----------------	-----------------	--	--	--	-----------------	-----------------	--

Razviti nacionalnu broadband mrežu	Vodeća institucija: ME Ključni partner: Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, MONSTAT	Otvoren pristup sa velikim brzinama svim preduzećima u Crnoj Gori u cilju proširenja tržišta i obezbjeđenja boljih usluga po povoljnijim cijenama; Postavljanje širokopojasnog internet pristupa u cilju olakšavanja/una pređenja poslovanja	IO: Garantovan broadband pristup (agnostik pristup) preduzećima; maksimalna brzina internet konekcije u preduzećima Referentna polazna vrijednost u 2015: 99% preduzeća ima pristup internetu; Otvoren pristup brzinama u opsegu 10Mbps>30Mbps ima 26,9%, pristup brzinama u opsegu 30Mbps>100 Mbps ima 14%, a preko 100 Mbps ima 7,9% preduzeća Ostvarena vrijednost u 2016: 99,1% preduzeća imalo je pristup internetu. Otvoren pristup brzinama u opsegu 10Mbps>30Mbps imalo je 33,3%, pristup brzinama 30 Mbps>100Mbps imalo je 20,6%, a preko 100 Mbps koristilo je 8,3% preduzeća. Ciljna vrijednost do kraja 2017: Povećanje % preduzeća koja imaju pristup internetu Garantovan broadband pristup (agnostik pristup) od najmanje 10% povećanje svih raspoloživih brzina internet konekcije u opsezima (10Mps >30Mbps, 30Mbps>100Mps i većim od 100 Mbps)	IO: Garantovan broadband pristup (agnostik pristup) preduzećima; Ostvarena vrijednost 2017: 99,1% preduzeća imalo je pristup internetu. Otvoren pristup brzinama u opsegu 10Mbps>30Mbps imalo je 34,8%, pristup brzinama 30 Mbps>100Mbps imalo je 19%, a preko 100 Mbps koristilo je 10,5% preduzeća.	0 €										Ostvarena vrijednost garantovan og broadband pristupa preduzećim a u 2017.godini (99.1%) je na nivou od prethodne godine. U 2017. godini povećan je broj preduzeća koja su koristila pristup internetu po osnovu raspoloživih brzina od 10 do 30 Mbps i većim od 100 Mbps. Broj preduzeća koja su koristila pristup internetu brzina od 30 do 100 Mbps bilježi neznatn pad, što se odražava na porast pristupa brzinama većim od 100 Mbps sa 8,3% na 10,5%. Povećanje dostupnosti broadband pristupa internetu očekuje se i u 2018. godini.	
------------------------------------	---	--	--	--	-----	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--

Podsticati ulaganja u više faze prerade i marketinga prehrambenih proizvoda kroz dodjelu grantova (IPARD like 2; IPARD like 2.2 projekat)	Vodeća institucija: MPRR Ključni partneri: ME-Direkcija za razvoj MSP, PKCG, IRFCG	Povećana dodata vrijednost u prehrambenoj industriji; Poboľššan kvalitet prehrambenih proizvoda; Povećana konkurentnost u industriji prerade hrane i raznovrsnost proizvoda na tržištu; Unaprijeđenje standarda bezbjednosti hrane, fitosanitarnih i sanitarnih standarda	IO: Ukupan broj podržanih projekata Referentna polazna vrijednost 2015: 257 projekata Ostvarena vrijednost 2016: 33 projekata Ciljna vrijednost 2017: 100 projekata	IO: Ukupan broj podržanih projekata; Ostvarena vrijednost 2017: Ugovoreno 32 projekta, a od 33 ugovorena projekta iz 2016 realizovano i podržano 9 projekata	10.400.000,00 €	1.689.638,52 €	1.300.000,00 €	177.483,04 €		3.900.000,00 €	532.449,12 €		5.200.000,00 €	979.706,36 €	Propisane standarde bezbjednosti i hrane i uspis objekta u zvanične registre nadležnih institucija tokom 2017 ostvarilo je 9 privrednih subjekata od 33, koliko je bilo ugovoreno u 2016. god. Tokom prethodne godine, u cilju jačanja i unapređenja poslovanja proizvođača hrane, ugovoreno je 32 projekta.	Glavni cilj IPARD like 2 projekta je unapređenje poslovanja proizvođača hrane u cilju približavanja a EU standardima, kako bi isti prešli u kategoriju 1 i mogli svoje proizvode nesmetano da stavljaju na EU tržište. Ugovori potpisani 2016. i 2017. godine za IPARD like 2 i IPARD like 2.2 javne pozive validni su do kraja 2018. godine, tako da se realizacija ugovorenih projekata prenosi na 2018. godinu. Takođe, projekti koji budu odobreni i ugovoreni u okviru tekućeg IPARD like 2.3 javnog poziva biće realizovani do kraja 2018. godine.
---	---	---	---	--	-----------------	----------------	----------------	--------------	--	----------------	--------------	--	----------------	--------------	--	--

Unaprijediti ponudu drvne sirovine sa ciljem njene bolje dostupnosti za drvoprerađivače	Vodeća institucija: MPRR Ključni partner: Poslovne asocijacije	Povećana raspoloživost i prodaja drvne sirovine	IO: Godišnja stopa rasta posječene drvne sirovine Referentna polazna vrijednost 2015: 613.670 m3 Ostvarena vrijednost 2016: 345.529 m3 Ciljna vrijednost 2017: na nivou vrijednosti u 2015. godini	IO: Godišnja stopa rasta posječene drvne sirovine; Ostvarena vrijednost 2017: 511.687 m3	650.000,00 €	650.000,00 €	650.000,00 €	650.000,00 €									Tokom 2017. god. izvršeni su šumsko uzgojni radovi (kojima se obezbeđuje trajnost gazdovanja šumama) i izrađeni su Planovi gazdovanja šumama (putem kojih će se omogućiti povećano a održivo korišćenje drvne mase).	U odnosu na referentnu 2015. god. (613.670 m3), ostvarena vrijednost posječene sirovine u 2017. godini iznosila je 511.687 m3, što predstavlja 83% od referentne vrijednosti u 2015. godini. Razlog manjeg korišćenja drvne mase je kašnjenje u izradi Planova gazdovanja šumama.
Razvoj i podsticanje privrede kroz efikasnije upravljanje mineralnim sirovinama	Vodeća institucija: ME Ključni partner: Privredna društva-koncesionari	Povećan obim proizvodnje mineralnih sirovina, po vrstama; Povećan broj dodijeljenih koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina; Veća zaštita prava potrošača i veća konkurentnost legalnih proizvođača - koncesionara	IO: Godišnji obim proizvodnje mineralnih sirovina Referentna polazna vrijednost 2014: TG kamen: 653.507 m3 AG kamen: 5.851,38 m3 Šljunak i pijesak: 39.381 m3 Mrki ugalj: 0 t Mrkolignitni ugalj: 1.650.037 t Crveni boksit: 0 Bijeli boksit: 2.086,28 t Olovo i cink: 968.428 t Ostvarena vrijednost 2015: TG kamen: 517.639 m3 AG kamen: 6.032 m3 Šljunak i pijesak: 33.623 m3 Mrki ugalj: 18.117 t Mrkolignitni ugalj: 1.734.772 t Crveni boksit: 0 Bijeli boksit: 1.801 t Olovo i cink: 1.080.020 t Ciljna vrijednost 2016: TG kamen: 300.885 m3 AG kamen: 6.935 m3 Šljunak i pijesak: 0 Mrki ugalj: 160.000 t Mrkolignitni ugalj: 1.500.000 t Crveni boksit:	IO: Godišnji obim proizvodnje mineralnih sirovina; Ostvarena vrijednost 2016: TG kamen: 299.818 m3 AG kamen: 3.190,13 m3 Šljunak i pijesak: 0 Mrki ugalj: 47.689,13 t Mrkolignitni ugalj: 1.307.577 t Crveni boksit: 497.779,48 t Bijeli boksit: 0 Olovo i cink: 1.569.184 t	0 €											Ostvarena proizvodnja olova i cinka u 2016. godini je veća za 207,68% od planirane, dok je mrkog uglja veća za 138,45% i crvenog boksita za 24,44% od planirane, dok se za ostale mineralne sirovine bilježi pad proizvodnje zbog prestanka važenja jednog broja ugovora.	Podaci o ostvarenoj proizvodnji mineralnih sirovina u 2017. godini biće dostupni u maju 2018. godine, uzimajući u obzir da se finansijska godina završava zaključno sa 31. martom 2018. godine.	

400.000 t
Bijeli boksit: 0
Olovo i cink:
510.000 t

Uvođenje savremenih tehnologija u prioritetnim sektorima

[illegible]

Obezbijediti nacionalnu podršku za razvoj novih tehnologija/inoviranje postojećih kroz programe EU	Vodeća institucija: MN Ključni partneri: Licencirane naučno-istraživačke ustanove, preduzeća, ministarstva	Obezbijedjeni nacionalni grantovi u okviru poziva za kofinansiranje naučno-istraživačkih aktivnosti za projekte koji se odnose na razvoj novih tehnologija i inoviranje postojećih kroz H2020, Eureka	IO: Broj uspješno finansiranih projektnih predloga sa učešćem preduzeća u EUREKA Referentna polazna vrijednost 2015: 1 Ostvarena vrijednost 2016: 1 Ciljna vrijednost 2017: najmanje 2 IO: Broj finansiranih projektnih prijedloga sa učešćem preduzeća u H2020 Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: najmanje 1	IO: Broj uspješno finansiranih projektnih predloga sa učešćem preduzeća u EUREKA Ostvarena vrijednost 2017: implementirana 2 projekta sa učešćem preduzeća u okviru EUREKA programa u vrijednosti 30.000 € u oblastima hrana i zdravlje, medicina i zdravlje. IO: Broj finansiranih projektnih prijedloga sa učešćem preduzeća u H2020 Ostvarena vrijednost 2017: 1 aplikacija sa učešćem preduzeća u H2020 (U okviru Konkursa za podsticanje učešća u programima Horizont 2020 i COST u 2017. godini nije bilo projekata sa učešćem preduzeća).	1.425.433,06 €	1.281.407,78 €	1.425.433,06 €	1.281.407,78 €							Ojačana veza akademske zajednice i privrede, povećano učešće privrednog sektora u istraživačkim projektima.	Od planiranih 1.425.433.06 eura realizovano je ukupno 1.281.407,78 eura kroz nacionalni budžet, od čega je 1.246.009,78 iznosila kontribucija za H2020, 30.000 eura je utrošeno na implementaciju 2 projekta kroz EUREKA-u, EUREKA kontribucija 3.398eur i 2.000eura kao grant za uspješnu aplikaciju za CGES.
--	---	---	--	---	----------------	----------------	----------------	----------------	--	--	--	--	--	--	---	--

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Modernizovati obrazovne programe stručnog obrazovanja nivoa III i IV u oblasti industrije	Vodeća institucija: MP Ključni partneri: Obrazovne ustanove	Obrazovni programi stručnog obrazovanja nivoa III i IV iz oblasti mašinstva, elektrotehnike, prerade hrane, građevine i dr, usklađeni sa potrebama tržišta rada	IO: Broj inoviranih obrazovnih programa Referentna polazna vrijednost 2015: 5 inoviranih obrazovnih programa Ostvarena vrijednost 2016: 5 Ciljna vrijednost u 2017: 10	IO: Broj inoviranih obrazovnih programa; Ostvarena vrijednost u 2017: 10	140.000,00 €	524.525,36 €	184.560,00 €	184.560,00 €		140.000,00 €	339.965,36 €			Obrazovni programi su osavremenjeni. Umjesto ciljeva, na kojima se bazirala prethodna generacija programa, uvedeni su ishodi učenja tako da je i učenicima, nastavnicima i poslodavcima vidljivo šta će učenik znati i moći da uradi nakon završetka obrazovanja po određenom obrazovnom programu. U izradi obrazovnih programa (uključujući standarde kvalifikacije) učestvovalo je 247 nastavnika iz 21 škole. U izradi programa učestvovali su i predstavnici drugih partnera (fakulteta, obrazovnih institucija i dr). Princip partnerstva je bio ključan u radu i verifikovanj u dokumenta. Obučeno je 180 nastavnika za primjenu novih programa. Obuke su realizovanje na teme ocjenjivanje bazirano na ishodima učenja, planiranje nastave bazirane na ishodima učenja i dr.	Nije moguće razviti u budžetu troškove za pojedine stavke jer se preklapaju. U okviru zbirnog iznosa je i 140.000,00 eura. Sredstva se odnose i na aktivnosti iz tačke 1.2.1.2.
---	--	---	--	--	--------------	--------------	--------------	--------------	--	--------------	--------------	--	--	--	---

Izrada standarda zanimanja i standarda kvalifikacija u skladu sa potrebama tržišta rada u oblastima energetike, telekomunikacija, prerađivačke industrije, prerade hrane i građevinarstvo	Vodeća institucija: MP Ključni partneri: CSO, Savjet za kvalifikacije, Sektorske komisije, Obrazovne ustanove, Udruženja poslodavaca	Definisani ishodi učenja; Stvoren osnov za objektivnu provjeru postignuća učenja	IO: Broj standarda zanimanja Referentna polazna vrijednost 2015: 248 standarda zanimanja Ostvarena vrijednost 2016: 23 Ciljna vrijednost u 2017: najmanje 20 standarda zanimanja	IO: Broj standarda zanimanja; Ostvarena vrijednost u 2017: 29	0 €										Standardi zanimanja rađeni su u skladu sa iskazanim stavovima tržišta rada.Poslodavci su bili aktivno uključeni kako u fazu konsultacija iz kojih oblasti raditi programe tako i u izradu standard i programa. U izradi su učestvovala 23 poslodavca iz 17 privrednih društava (od Elektroprivrede preko Elko tima, Zetatransa do Crnogoske komercijalne banke i Erste banke). Učestvovali su i predstavnici, njih 15, iz devet različitih organa, ustanova tijela, među njima sa Elektrotehničkog fakulteta, Ministarstva ekonomije, Ekonomski fakultet i dr.	Urađeno je 29 standarda zanimanja, 26 standarda stručnih kvalifikacija i 10 standarda kvalifikacija nivoa obrazovanja.
---	---	--	---	--	-----	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

[illegible]

[illegible]

Realizovati program obuke za MSP i jačanja kapaciteta za razvoj preduzetništva	Vodeća institucija: PKCG Ključni partneri: Direkcija za razvoj MSP, UPCG, ZZCG, CRNVO, MBA	Realizacija programa obuke za novoosnovana preduzeća; Unaprijeđene vještine polaznika obuke; Edukacija o konkretnim temama prepoznatim kroz analizu potreba za osposobljavanjem (organizacijama stolova, konferencijama); Unaprijeđene kompetencije zaposlenih u institucijama koje se bave podrškom osnivanja i razvoja MSP;	IO: Broj realizovanih obuka za novoosnovana preduzeća/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: 1 obuka /71 učesnik Ciljna vrijednost 2017: 2 obuke/30 učesnika IO: Broj održanih obuka za TNA analizu/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: 24 obuke/611 učesnika Ciljna vrijednost 2017: 30 obuka/600 učesnika IO: Broj institucija/broj obuka/broj polaznika Referentna polazna vrijednost 2016: 6 institucija/4 obuke/60 učesnika Ciljna vrijednost 2017: 6 institucija/2 obuke/30 učesnika	IO: Broj realizovanih obuka za novoosnovana preduzeća/broj učesnika; Ostvarena vrijednost 2017: 2 obuke/34 učesnika; IO: Broj održanih obuka za TNA analizu/broj učesnika; Ostvarena vrijednost 2017: 27 obuka/1.118 učesnika; IO: Broj institucija/broj obuka/broj polaznika; Ostvarena vrijednost 2017: 6 institucija/2 obuke/34 učesnika	5.900,00 €	5.900,00 €									5.900,00 €	5.900,00 €	Realizovani su programi obuke za polaganje stručnog ispita za sticanje licence za obavljanje poslova zastupanja pred carinskim organima; Unaprijeđene su vještine polaznika obuke u oblasti preduzetništva; Edukacija o konkretnim temama prepoznatim kroz analizu potreba za osposobljavanjem sprovedena je organizovanjem 27 različitih događaja sa 1.118 učesnika; Unaprijeđene su kompetencije zaposlenih u PKCG i partnerskim institucijama koje se bave podrškom osnivanja i razvoja MSP.	
--	---	---	--	--	------------	------------	--	--	--	--	--	--	--	--	------------	------------	---	--

Organizovanje susreta sa privredom i obrazovnim institucijama u cilju definisanja kadrova potrebnih za privredu	Vodeća institucija: MBA Ključni partner: Privredna društva- članovi MBA i obrazovne institucije	Definisanje kadra neophodnog za privredu	IO: Broj održanih susreta Ostvarena vrijednost 2016: 2 susreta Ciljna vrijednost 2017: najmanje 2	IO: Broj održanih susreta; Ostvarena vrijednost 2017: 2 susreta		400,00 €									400,00 €	Postignut dogovor o inteziviranj u saradnje MBA i obrazovnih institucija. Uspostavlje na redovna saradnja.	Aktivnost je realizovana u skladu sa planom
Uskladjivanje obrazovne ponude sa potrebama tržišta rada, kao i poboljšanje dostupnosti sticanja kvalifikacija različitim ciljnim grupama																	
Realizovati program podsticanja zapošljavanja u industriji i sektorima koji podržavaju industrijski razvoj	Vodeća institucija: MRSS Ključni partner: ZZZCG	Povećano samozapošljavanje i zapošljavanje u sektorima koji podržavaju industrijski razvoj (preradivačka industrija, rudarstvo i građevinarstvo) kroz dodjelu kredita za otvaranje novih preduzeća i zapošljavanje u okviru postojećih. Kreditna podrška je u iznosu od 5.000€ po radnom mjestu.	IO: Broj samozaposlenih i zaposlenih u sektoru industrije Referentna polazna vrijednost 2015: 9 lica Ostvarena vrijednost 2016: 9 lica Ciljna vrijednost 2017: 11 lica	IO: Broj samozaposlenih i zaposlenih u sektoru industrije; Ostvarena vrijednost u 2017: Zaposlena su 3 lica. Dodijeljena su 2 kredita za samozapošljavanje iz oblasti preradivačke industrije "Proizvodnja keramike i bilja" (1 lice) i "Proizvodnja krofni i sitnih peciva (2 lica).	200.000,00 €	15.000,00 €	200.000,00 €	15.000,00 €								Programom podsticanja samozapošljavanje je sa evidencije nezaposlenih ZZZCG brisano 3 lica. Za projekte iz oblasti preradivačke industrije 2 fizička lica su konkurisala za kreditna sredstva i otvorili su 2 preduzeća uz zapošljavanje sebe i još 1 lica.	U 2017. godini ostvareni efekti samozapošljavanja u oblasti industrije nijesu u skladu sa planiranim, odnosno postojalo je manje interesovanja za otvaranje preduzeća u ovom sektoru.

Realizovati program obrazovanja i osposobljavanja za lica koja traže zaposlenje u skladu sa potrebama razvoja industrije	Vodeća institucija: ZZZCG Ključni partneri: MRSS, MP, Ispitni centar, CSO, Direkcija za razvoj MSP	Stecene nove stručne kvalifikacije i ključne kompetencije lica koja su završila programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih (programi obrazovanja i osposobljavanja za sticanje stručne kvalifikacije i ključnih vještina potrebnih za obavljanje poslova određenog zanimanja)	IO: Broj osoba koje su završile programe i treninge Referentna polazna vrijednost 2015: 300 lica Ostvarena vrijednost 2016: 223 lica Ciljna vrijednost 2017: 150 lica	IO: Broj osoba koje su završile programe i treninge; Ostvarena vrijednost 2017: 165 lica steklo stručne kvalifikacije za rad u građevinarstvu, drvoprerađi, turizmu i ugostiteljstvu i drugim sektorima koji podržavaju industrijski razvoj i 43 lica stekla vještine potrebne za obavljanje poslova u sektorima koji podržavaju razvoj industrije.	150.000,00 €	127.946 €	150.000,00 €	127.946 €								Povećanje zapošljivosti u sektorima koji podržavaju industrijski razvoj za 208 lica koja su stekla stručne kvalifikacije i ključne vještine potrebne za zapošljavanje u ovim sektorima. Zapošljavan je 37 lica sa novostečenom stručnom kvalifikacijom na poslovima u sektorima koji podržavaju industrijski razvoj.	Što se tiče očekivanih rezultata sticanja stručnih kvalifikacija, odnosno ključnih vještina potrebnih za povećanje zapošljivosti i u skladu sa potrebama razvoja industrije isti su u cjelosti postignuti. Kada je riječ o očekivanom zapošljavanju ovih lica neposredno po realizaciji programa do kraja 2017. godine zaposleno je 17 % učesnika programa.
Realizacija tematskih aktivnosti/događaja u cilju daljeg usklađivanja obrazovne ponude sa potrebama tržišta rada	Vodeća institucija: PKCG	Organizacija seminara/okruglih stolova u okviru pojedinačnih oblasti; Formiranje adekvatne strukture radne snage u oblasti građevinarstva; Saradnja sa naučnoobrazovnim i stručnim institucijama na definisanju strukovnih profila i na stručnom usavršavanju, rješavanju privrednih pitanja i razvoju novih programa za privredna društva, organizacije, a koji se tiču energetske efikasnosti i zaštite životne sredine	IO: Broj održanih okruglih stolova/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: 2 okrugla stola/69 učesnika Ciljna vrijednost 2017: 2 okrugla stola/50 učesnika	IO: Broj održanih okruglih stolova/broj učesnika; Ostvarena vrijednost 2017: 4 okrugla stola/112 učesnika	400,00 €	400,00 €							400,00 €	400,00 €	Na posebno organizovanim okruglim stolovima ostvaren je dijalog privrednih, naučnih, javnih i stručnih organizacija i pojedinaca o stručnim temama iz oblasti industrije metala, održive proizvodnje i potrošnje, energetske efikasnosti rudarstva (definisanja ležišta mineralnih sirovina)	U okviru pojedinačnih oblasti organizovani su sledeći okrugli stolovi: "Industrija metala u Crnoj Gori - stanje i pravci razvoja" "Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine (NSOR) i koncept održive proizvodnje i potrošnje" "Druge nacionalne konsultacije o predloženoj metodici definisanja ležišta mineralnih sirovina od javnog	

																		značaja” „Uspostavljanje pravnog okvira za uvođenje zahtjeva za eko dizajn proizvoda koji utiču na potrošnju energije“
UNAPRIJEĐENJE POSLOVNOG AMBIJENTA																		
Unaprijeđenje regulatornog okvira i poslovnog ambijenta																		
Realizovati preporuke iz Akcionog plana „Giljotine“ propisa koji se odnose na oblast industrije	Vodeća institucija: MF	Implementacija definisanih oko 195 preporuka u oblasti industrije koje se odnose na izmjenu oko 60 propisa iz oblasti industrije	IO: Broj implementiranih preporuka u oblasti industrije Referentna polazna vrijednost (zaključno sa 2015. godinom): 125 implementiranih preporuka u oblasti industrije Ostvarena vrijednost 2016: realizovane 4 preporuke od ukupno 57 (odustalo se od realizacije 16 preporuka) Ciljna vrijednost 2017-2018: oko 50 preporuka	IO: Broj implementiranih preporuka u oblasti industrije; Ostvarena vrijednost u 2017: Zaključno sa četvrtim kvartalom 2017. godine nije realizovana ni jedna preporuka.	0 €													Realizacija planiranih preporuka za 2017. godinu odložena je za naredni period.

Uvođenje potpune online registracije preduzeća i širenje registracije na 8 područnih jedinica za registraciju	Vodeća institucija: MF Ključni partner: Poreska uprava	Pojednostavljen a procedura registracije preduzeća	IO: Napredak u rang u Doing Business Svjetske banke u indikatoru "registracija preduzeća" Referentna polazna vrijednost Izvještaj Doing business 2016/2017: rang 58 Ciljna vrijednost Izvještaj Doing business 2017/2018: rang < 58	IO: Napredak u rang u Doing Business Svjetske banke u indikatoru "registracija preduzeća"; Ostvarena vrijednost Izvještaj Doing business 2017/2018: rang 60	0 €											Pad u rang u DB Svjetske banke u indikatoru "registracij a preduzeća" sa 58. na 60. mjesto, zabilježen je usljed nesprovođ enja planiranih aktivnosti u vezi sa elektronsko m registracio m preduzeća.
Skraćenje rokova za registraciju nepokretnosti u katastru povećanjem efikasnosti katastarsa	Vodeća institucija: Ministarstvo finansija Ključni partner: Uprava za nekretnine	Pojednostavljen a procedura registracije nepokretnosti	IO: Napredak u rang u Doing Business Svjetske banke u indikatoru "registracija nepokretnosti" Referentna polazna vrijednost Izvještaj Doing business 2016/2017: rang 78 Ciljna vrijednost Izvještaj Doing business 2017/2018: rang < 78	IO: Napredak u rang u Doing Business Svjetske banke u indikatoru "registracija nepokretnosti"; Ostvarena vrijednost Izvještaj Doing business 2017/2018: rang 76	0 €											Napredak u rang u DB Svjetske banke u indikatoru "registracij a nepokretno sti" sa 78. na 76. mjesto.

Uvođenje elektronskog poslovanja u proces izdavanja građevinske dozvole	Vodeća institucija: MORT	Pojednostavljen a procedura izdavanja građevinske dozvole	IO: Napredak u rangu Doing Business Svjetske banke u indikatoru "građevinska dozvola" Referentna polazna vrijednost Izveštaj Doing business 2016/2017: rang 93 Ciljna vrijednost Izveštaj Doing business 2017/2018: rang < 93	IO: Napredak u rangu Doing Business Svjetske banke u indikatoru "građevinska dozvola"; Ostvarena vrijednost Izveštaj Doing business 2017/2018: rang 78	150.000,00 €	0 €	150.000,00 €	0 €							Postignut napredak za 15 mjesta u rangu DB Svjetske banke u indikatoru "građevinsk a dozvola" sa 93. na 78. mjesto.	Donešen je novi Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata("S I. list Crne Gore", br. 064/17 od 06.10.2017. godine) kojim se obezbjedjuj e zakonska osnova za raspisivanje tendera za izradu softvera. Iako su do sada zakonskim rješenjima značajno skraćene administrat ivne procedure u dijelu pribavljanja građevinsk e i upotrebne dozvole - ipak je za izdavanje istih bilo potrebno značajno vrijeme, što je uticalo na rokove za izdavanje građevinsk e i upotrebne dozvole. Novim zakonom ukidaju se građevinsk a i upotrebna dozvola, kao upravni akti na osnovu kojih se vrši izgradnja i upotreba objekta. Objekat može da se gradi na osnovu prijava građenja koja se, sa propisano m dokumenta cijom, podnosi nadležnom inspekcijsk om organu. Upotreba objekta nije
---	-----------------------------	---	---	---	--------------	-----	--------------	-----	--	--	--	--	--	--	---	---

[illegible]

Kreiranje inventara propisa o fiskalitetima na lokalnom nivou i preporuke za smanjenje	Vodeća institucija: Unija poslodavaca Crne Gore, Lokalne samouprave	Kreirana lista svih fiskalnih i parafiskalnih opterećenja za poslodavce na lokalnom nivou kao i stavovi poslodavaca po pitanju opterećenja lokalnim fiskalitetima	IO: Kreiran registar fiskaliteta i parafiskaliteta na nacionalnom nivou i na nivou svih jedinica lokalne samouprave u Crnoj Gori Referentna polazna vrijednost 2016: / (projekat je počeo sa realizacijom krajem 2016. i početkom 2017. godine) Ciljna vrijednost 2017: Kreiran registar propisa i urađena ekonomska analiza opterećenja istih za privredu	IO: Kreiran registar fiskaliteta i parafiskaliteta na nacionalnom nivou i na nivou svih jedinica lokalne samouprave u Crnoj Gori; Ostvarena vrijednost 2017: Kreiran registar propisa i svih parafiskalnih opterećenja za sve opštine i djelatnosti u Crnoj Gori i urađena ekonomska analiza opterećenja istih za privredu.	18.000,00 €	25.000,00 €							18.000,00 €	25.000,00 €			Urađena analiza, kreirani registri, podignuta svijest o postojanju velikog broja parafiskalnih nameta	
Priprema Analize fiskaliteta na nacionalnom i lokalnom nivou	Vodeća institucija: Privredna komora Crne Gore	Identifikovanje nameta koje je moguće eliminisati, smanjiti, te doprinijeti rasterećenju privrede i unapređenju ukupnog poslovnog ambijenta	IO: Kreirana Analiza fiskaliteta na nacionalnom i lokalnom nivou Referentna polazna vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: Kreirana analiza	IO: Kreirana Analiza fiskaliteta na nacionalnom i lokalnom nivou; Ostvarena vrijednost 2017: Kreirana analiza	0,00 €												Identifikovani su nameti koje je moguće eliminisati, smanjiti, te doprinijeti rasterećenju u privrede i unapređenju u ukupnog poslovnog ambijenta. Informacijom su obuhvaćeni fiskaliteti koji su uvedeni regulativom na državnom nivou ili propisima lokalne samouprave. Osim analize zakonskih rješenja, u materijalu je	

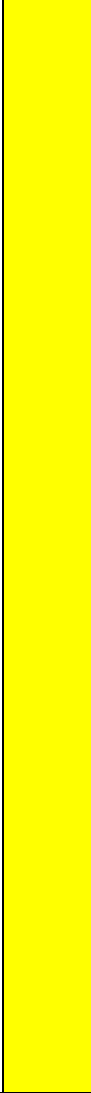
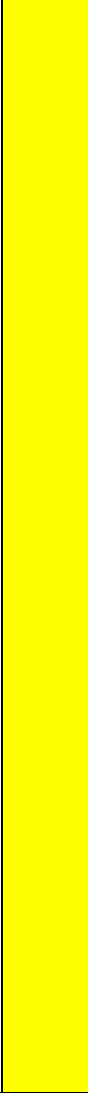
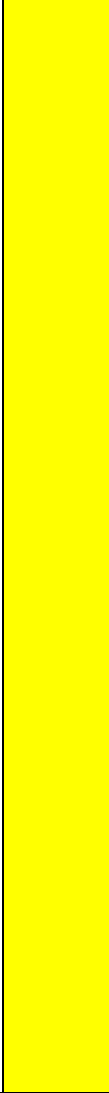
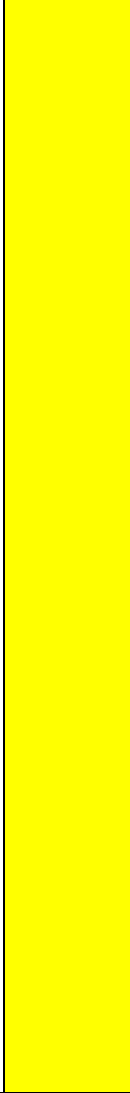
[illegible]

Implementacija Uredbe o biznis zonama	Vodeća institucija: Vlada Crne Gore Ministarstvo ekonomije Ključni partner: Jedinice lokalne samouprave	Priprema projektne dokumentacije i donošenje Odluke o osnivanju prve biznis zone od strateškog značaja u Crnoj Gori; Priprema Modela uspostavljanja i upravljanja strateškim biznis zonama u Crnoj Gori; Program promocije u cilju privlačenja investitora u biznis zone	IO: Broj osnovanih biznis zona od strateškog značaja Referentna polazna vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 1 IO: Broj biznis zona od strateškog značaja za koje će biti sprovedene odredbe Odluke o osnivanju biznis zona – broj proglašenih biznis zona od strateškog značaja Referentna polazna vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 3 IO: Broj održanih promotivnih događaja u cilju privlačenja novih investitora Referentna polazna vrijednost 2016: 1 Ciljna vrijednost 2017: 2	IO: Broj osnovanih biznis zona od strateškog značaja; Ostvarena vrijednost 2017: 0; IO: Broj biznis zona od strateškog značaja za koje će biti sprovedene odredbe Odluke o osnivanju biznis zona – broj proglašenih biznis zona od strateškog značaja; Ostvarena vrijednost 2017: 0; IO: Broj održanih promotivnih događaja u cilju privlačenja novih investitora; Ostvarena vrijednost 2017: 14	100.000,00 €	75.000,00 €	70.000,00 €	70.000,00 €			30.000,00 €	5.000,00 €		Aktivnost nije sprovedena na nivou Vlade Crne Gore, koja je shodno Uredbi o biznis zonama, osnivač, odnosno upravljač biznis zona od strateškog značaja, s obzirom da nijesu opredjeljen a sredstva u budžetu. Model je pripremljen kroz projekat saradnje sa UNDP-jem, ali isti nije primijenjen u praksi. Urađena je Studija identifikacij e biznis zona od strateškog značaja, koja prepoznaje buduće potencijaln e lokacije za biznis zone od strateškog značaja, i za svaku pojedinačn o je urađen model osnivanja i uspostavlja nja. Dodatno, pripremljen e su izmjene Uredbe o biznis zonama, u cilju produženja roka JLS da usklade lokale propise sa odredbama podzakonsk ih akata do 21.06.2018. god., na osnovu čega će se odlučiti kome će se raditi projektni zadaci za infrastrukturu
---------------------------------------	---	--	--	---	--------------	-------------	-------------	-------------	--	--	-------------	------------	--	---

																		rno opremanje lokacija gdje je to neophodno
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

Projekat uspostavljanja prvog Naučno-tehnološkog parka u Crnoj Gori	Vodeća institucija: MN Ključni partneri: Licencirane naučno-istraživačke ustanove, preduzeća	Unaprijeđena institucionalna infrastruktura NTP Nikšić završetkom izgradnje IPC Nikšić i početkom radova na centralnoj jedinici u Podgorici; Ojačani naučni i privredni kapaciteti i veza nauke i privrede i unaprijeđena komercijalizacija istraživanja	IO: Uspostavljen IPC "Tehnopolis" u Nikšiću/broj preduzeća-stanara (započeti radovi na izgradnji) Referentna polazna vrijednost 2015: Započeti radovi na izgradnji IPC Tehnopolis u Nikšiću Ostvarena vrijednost u 2016: Uspostavljen IPC „Tehnopolis“ u Nikšiću/Završeni građevinski radovi na rekonstrukciji/ada ptaciji Doma vojske u Nikšiću gdje je smješten „Tehnopolis“/Objekat svečano otvoren 17. septembra 2016. godine i opremljen osnovnom opremom IO: Broj stanara NTP Nikšić Referentna polazna vrijednost 2016: 14 stanara Ciljna vrijednost 2017: 13 novih stanara (3 stanara u objektu i 10 virtuelnih) IO: Broj organizovanih treninga/učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: 30 treninga/ 950 učesnika Ciljna vrijednost 2017: 50 treninga/ 1500 učesnika IO: Broj uspostavljenih laboratorija Referentna polazna vrijednost 2016: 0 laboratorija Ciljna vrijednost 2017: 2 laboratorije (biotehnologija i industrijski dizajn) IO: Započeti radovi na rekonstrukciji/izgradnji NTP u Podgorici—centralna jedinica Referentna polazna vrijednost 2015: 0/0 Ostvarena vrijednost 2016: 0/0 (Pravno	IO: Uspostavljen IPC "Tehnopolis" u Nikšiću/broj preduzeća-stanara (započeti radovi na izgradnji) Ostvarena vrijednost u 2017: NTP Tehnopolis Nikšić funkcioniše od septembra 2016. godine IO: Broj stanara NTP Nikšić Ostvarena vrijednost u 2017: Tehnopolis je u toku 2017.godine imao 10 stanara u inkubaciji, 3 komercijalna stanara, 6 u predinkubaciji i 4 u virtuelnoj inkubaciji. IO: Broj organizovanih treninga/učesnika Ostvarena vrijednost u 2017: U Tehnopolisu su organizovana 106 događaja otvorenog tipa iz različitih domena preduzetništva i inovacija, na kojima je učestvovalo najmanje 5.000 polaznika IO: Broj uspostavljenih laboratorija Ostvarena vrijednost u 2017: Otvorena 2 javna poziva za prethodne studije izvodljivosti za laboratorije. IO: Započeti radovi na rekonstrukciji/izgradnji NTP u Podgorici—centralna jedinica Ostvarena vrijednost u 2017: Utvrđena je lokacija odnosno dodijeljen objekat za NTP Podgorica (prenamjena objekta odobrena od strane Vlade CG). Realizovan Projektni zadatak za izradu Idejnog rješenja NTP Podgorica u decembru 2017. godine.	135.000,00 €	181.000 €	125.000,00 €	111.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €	60.000,00 €				Unaprijeđena na informisanost kako stanara tako i učesnika obuka - treninga iz oblasti preduzetništva i inovacija.	NTP Podgorica: Za dio uspostavljanja laboratorija otvorena su 2 javna poziva za prethodne studije izvodljivosti . Opremanje je predviđeno putem IPA (Sektor Konkurentnost i inovacije), početkom 2019. U IPC-u Tehnopolis u Nikšiću je održano 106 obuka-treninga i planirani rezultat premašen za više od 100%.
---	---	--	---	--	--------------	-----------	--------------	--------------	-------------	-------------	-------------	--	--	--	--	--

uspostavljanje
Centralne jedinice
NTP Podgorica je
odloženo za 2017.
godinu)
Ciljna vrijednost
2017: Utvrđena
lokacija i započet
Glavni projekat
NTP Podgorica

Unaprijediti kapacitete Biznis centara i inkubatora za pružanje usluga kompanijama	Vodeća institucija: ME-Direkcija za razvoj MSP Ključni partner: Lokalne samouprave / Inkubator/Biznis centar Bar, Inkubator Berane	Pružene usluge kompanijama; Povećan broj stanara inkubatora	IO: Broj pruženih konsultantskih usluga od strane biznis centara Referentna polazna vrijednost 2015: 50 Ostvarena vrijednost 2016: 74 Ciljna vrijednost 2017: 80 IO: Broj usluga koje pruža inkubator za privredu Referentna polazna vrijednost 2015: 40 Ostvarena vrijednost 2016: 228 Ciljna vrijednost 2017: 200 IO: Broj preduzeća-stanara inkubatora Referentna polazna vrijednost 2015: 35 Ostvarena vrijednost 2016: 7 Ciljna vrijednost 2017: 10	IO: Broj pruženih konsultantskih usluga od strane biznis centara; Ostvarena vrijednost 2017: 118 (savjetodavne usluge, izrada biznis plana i projektnih aplikacija, obuke/radionice); IO: Broj usluga koje pruža inkubator za privredu; Ostvarena vrijednost 2017: 1056 usluga (informacije, konsalting, izrada biznis plana, podrška inovacijama, umrežavanje, itd); IO: Broj preduzeća-stanara inkubatora; Ostvarena vrijednost 2017: 17 stanara (17 novih stanara: 15 inkubator Bar+2 inkubator Berane)	175.000,00 €	154.271,00 €	37.702,00 €				118.500,00 €	78.011,00 €	56.500,00 €	38.558,00 €	Usluge poslovnog savjetovanja pružene od biznis centara i inkubatora su povećale mogućnosti za osnivanje novih preduzeća i pristup izvorima finansija, kao i podsticaj mladim u osnivanju sopstvenog biznisa. Postojećim preduzećima obezbijede ne usluge savjetovanja u cilju jačanja postojećih kapaciteta u domenu upravljanja finansijama, marketingu, procesu proizvodnje, itd. Inkubatori su pružili prostor za 59 stanara uz dodatne usluge informacija, konsaltinga, izrade biznis planova, obuka, itd. čime su doprinijeli lakšem razvoju i unaprijeđenju poslovanja stanara.	U 2017. godini značajno je povećan broj konsultantskih usluga savjetovanja od strane inkubatora BSC Bar i RBC Berane, kao i broj stanara.
--	---	---	--	--	--------------	--------------	-------------	--	--	--	--------------	-------------	-------------	-------------	--	---

Realizacija projekta „Razvoj ženskog preduzetništva u opštini Rožaje“	Vodeća institucija: Opština Rožaje, Unija poslodavaca Crne Gore	Unaprijeden nivo zapošljivosti žena iz ruralnih i urbanih djelova opštine Rožaje; Stvaranje podržavajuće sredine za potencijalne i nove žene preduzetnice, kroz osnivanje novog javnog servisa na lokalnom nivou i kreiranje novih biznisa vođenih od strane žena	IO: Broj žena preduzetnica koje su koristile usluge mentorstva/uspos tavljanje ženskog biznis inkubatora Referentna polazna vrijednost 2016: / (projekat je počeo sa realizacijom krajem 2016. i početkom 2017. godine) Ciljna vrijednost 2017: 20 nezaposlenih žena edukovane i osposobljene za otvaranje sopstvenog biznisa/uspostavljen funkcionalan ženski biznis inkubator			105.890,00 €	100.000,00 €				105.890,00 €	100.000,00 €				Otvoren biznis centar za razvoj ženskog preduzetništva, ojacani kapaciteti žena preduzetnica, kreirani vodiči	
INVESTICIJE I FINANSIJE ZA MODERNIZACIJU INDUSTRIJE																	
UNAPRIJEĐENJE PRISTUPA FINANSIRANJU ZA KONKURENTNA I INOVATIVNA PREDUZEĆA																	
Uključivanje IRFCG u finansijske programe EU koji će omogućiti razvoj novih finansijskih instrumenata																	

Obezbjediti kredite za razvoj preduzeća u prioritnim oblastima industrije	Vodeća institucija: IRFCG	Plasirana kreditna sredstva za unaprjeđenje kapaciteta preduzeća u prioritnim oblastima industrije (prerađivačka industrija, turizam, usluge) sa povoljnim kamatnim stopama (2,5-5%)	IO: Broj podržanih preduzeća kroz kreditne aranžmane/iznos plasiranih sredstava Referentna polazna vrijednost 2015: 220/62,8 mil€ Ostvarena vrijednost 2016: 283/59,4 mil; Ciljna vrijednost 2017: 280 /58 mil € IO: Broj novoosnovanih preduzeća iz industrije Referentna polazna vrijednost 2015: 8 preduzeća Ostvarena vrijednost 2016: 42/1,194 mil € Ciljna vrijednost 2017: 50/do 1% ukupnog plasmana	IO: Broj podržanih preduzeća kroz kreditne aranžmane/iznos plasiranih sredstava; Ostvarena vrijednost u 2017: 289/86.13 mil €; IO: Broj novoosnovanih preduzeća iz industrije; Ostvarena vrijednost u 2017: 44/1.15 mil € (0,65% ukupnih plasmana)	58.000.000,00 €	86.126.554,18 €			58.000.000,00 €	86.126.554,18 €						Efekte broja podržanih preduzeća i plasiranih sredstava su veći od planiranih i omogućavaju u novo zapošljavanju. Planirano je 1356 novih radnih mjesta kroz podržane projekte u djelatnosti prerađivačke industrije (proizvodnje i proizvodnje hrane), turizma i usluga. Ujedno, značajni su efekti i na planu povećanja broja novoosnovanih preduzeća, 44.	Realizacija kreditnih linija iz oblasti industrije su iznad planiranog nivoa za oko 48,5% što je u skladu sa povećanjem ukupnih plasmana IRF-a u 2017.
Realizovati finansijsku podršku za poboljšanje likvidnosti u prioritnim oblastima industrije kroz factoring aranžmane	Vodeća institucija: IRFCG	Plasirana finansijska sredstva za poboljšanje likvidnosti preduzeća u prioritnim oblastima industrije	IO: Broj podržanih preduzeća (Broj potpisanih Ugovora) kroz faktoring aranžmane Referentna polazna vrijednost 2015: 25 Ostvarena vrijednost 2016: 20 faktoring aranžmana Ciljna vrijednost 2017: 22	IO: Broj podržanih preduzeća (Broj potpisanih Ugovora) kroz faktoring aranžmane; Ostvarena vrijednost u 2017: 16 aranžmana (10 proizvodnja i 6 usluge)	25.620.000,00 €	27.519.067,00 €			25.620.000,00 €	27.519.067,00 €						U cilju podrške očuvanju likvidnosti crnogorske privrede, za faktoring finansiranje su interesovan je iskazala 16 preduzeća iz industrije. Na taj način je pored likvidnosti omogućeno redovno izmirivanje obaveza i očuvanje broja radnih mjesta. U okviru 16 faktoring aranžmana iz oblasti proizvodnje i usluga očuvano je 1.943 radna mjesta u	Operativni m planom IRFCG za 2017. godinu planiran je otkup potraživanja za oblast industrije u iznosu od 25,62 mil € ili za 7,4%. Plan je u finansijsko m smislu premašen, što je u skladu sa opštim rastom faktoringa IRF-a zbog sve većeg interesovanja privrede za ovaj vid finansiranja poslovanja.

[illegible]

Realizovati kreditnu liniju za ulaganja u ICT sektor i kreditiranje visokoškolaca	Vodeća institucija: IRFCG	Plasirana finansijska sredstva u okviru novih kreditnih linija za unaprijeđenje ICT i zapošljavanje visokoškolaca za 2016.	IO: Broj podržanih preduzeća iz ICT sektora Referentna polazna vrijednost 2015: 0 (kreditna linija počinje sa realizacijom u 2016) Ostvarena vrijednost 2016: 1 preduzeće Ciljna vrijednost 2017: 2 preduzeća IO: Obim kreditne podrške (plasman) Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 550,000.00€ Ciljna vrijednost 2017: 400,000,00€ (0,5% kreditnog plasmana za 2017) IO: Broj novoosnovanih preduzeća od strane visokoškolaca u sektoru industrije Referentna polazna vrijednost 2015: 0 kreditna linija počinje sa realizacijom u 2016) Ostvarena vrijednost 2016: 13 preduzeća Ciljna vrijednost 2017: 14 preduzeća IO: Obim kreditne podrške Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 298.847,69€ Ciljna vrijednost 2017: 350.000,00€ (do 1% ukupnog plasmana za 2017)	IO: Broj podržanih preduzeća iz ICT sektora; Ostvarena vrijednost u 2017: 0 preduzeća; IO: Obim kreditne podrške (plasman); Ostvarena vrijednost u 2017: 0 plasmana; IO: Broj novoosnovanih preduzeća od strane visokoškolaca u sektoru industrije; Ostvarena vrijednost u 2017: 5 preduzeća; IO: Obim kreditne podrške; Ostvarena vrijednost u 2017: 130,000.00 €	750.000,00 €	130.000,00 €		750.000,00 €	130.000,00 €				Kreditnom linijom za podršku visokoškolicima, sa nultom kamatnom stopom, otvoreno je 5 novih preduzeća kojima se rješavaju pitanja zapošljavanja mladih ljudi koji su fakultetski obrazovani, stimuliše se preduzetnički duh i omogućava pretvaranje poslovne ideje u biznis i time rješavanje pitanja zapošljavanja.	U 2017. godini iskazano je smanjeno interesovanje za ove kreditne linije uprkos povoljnijim uslovima kreditiranja te su shodno tome i značajno niži plasmani i ciljna vrijednost nije dostignuta.
---	------------------------------	--	---	---	--------------	--------------	--	--------------	--------------	--	--	--	---	---

[illegible]

[illegible]

Realizovati nove finansijske instrumente iz raspoloživih COSME fondova	Vodeća institucija: IRFCG/Komercijalne banke	Potpisan sporazum sa finansijskim institucijama iz EU o korišćenju finansijskih instrumenata COSME programa za finansiranje prioriteta u oblasti u industriji; Podrška finansijskim institucijama da učestvuju u COSME finansijskim instrumentima	IO: Broj potpisanih aplikacija COSME/broj novih finansijskih instrumenata (kreditne garancije) Referentna polazna vrijednost 2015: 1/1 Ostvarena vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: /	IO: Broj potpisanih aplikacija COSME/broj novih finansijskih instrumenata (kreditne garancije); Ostvarena vrijednost 2017: 0	79.705,00 €	79.705,00 €	79.705,00 €	79.705,00 €								Korišćenje sredstva COSME LGF-a u 2017. godini nije realizovano jer se predaja aplikacije očekuje u 2018.	Do sada IRF nije koristio sredstva COSME LGF-a zbog organizacionih barijera. Ove barijere su otklonjene i aplikacija je završena, rezultati se očekuju krajem Q1 ili početkom Q2 2018. U sinergiji sa fondovim internim GF očekuju se značajni rezultati u 2018. godini u domenu podrške osjetljivim grupama građana (tehnološki viškovi, svršeni visokoškolski, žene u biznisu...)
Kreiranje novih finansijskih instrumenata za ulaganja u vlasnički kapital za inovativna i brzorastuća preduzeća, garantne šeme koju mogu da koriste banke, na osnovu raspoloživih programa EU za region Zapadnog Balkana i priprema infrastrukturnih investicionih projekata																	
Uspostaviti instrumente finansijske podrške za inovativna i brzorastuća preduzeća kroz ulaganje u vlasnički kapital	Vodeće institucije: ME/MF Ključni partneri: IRFCG	Realizovana ulaganja u vlasnički kapital preduzeća kroz instrumente WB EDIF programa; Osnivanje ENIF fonda za inovativna preduzeća sa investitorima iz Crne Gore i nacionalnim finansijskim učesćem; Finansiranje start-upova i MSP-a iz ENIF fonda kroz vlasnički kapital	IO: Broj podržanih preduzeća kroz ulaganje u vlasnički kapital Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 1	IO: Broj podržanih preduzeća kroz ulaganje u vlasnički kapital; Ostvarena vrijednost 2017: 0 preduzeća	30.000,00 €	15.074,23 €		30.000,00 €	15.074,23 €							Do sada ni jedno preduzeće iz Crne Gore nije dobilo podršku kroz ovaj program.	S obzirom da ENIF fond ulaže u preduzeća uglavnom iz IT sektora industrije, farmacije, i drugih visokotehnoloških grana industrije mogućnosti su ograničene. Pronađeni su potencijalni klijenti ali po ocjeni SCV Ventures kompanije koja upravlja ENIF fondom, ista nijesu imala dovoljno razvijene poslovne ideje, strategije upravljanja i dovoljna komercijalnost

																		a znanja za uspjeh. Nekoliko MSP preduzeće je razmatrano za dobijanje podrške ali finansiranje je izostalo. Za sada nema naznaka da je neko preduzeće u proceduri dobijanja podrške ENIF fonda.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

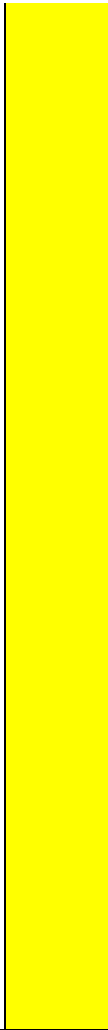
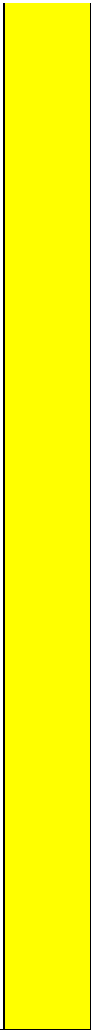
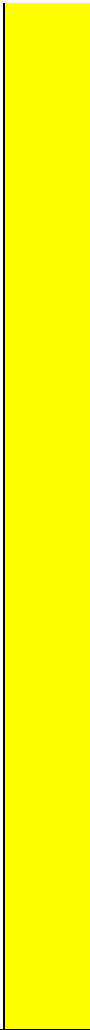
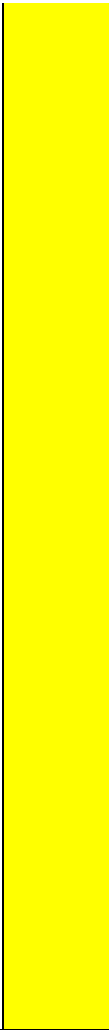
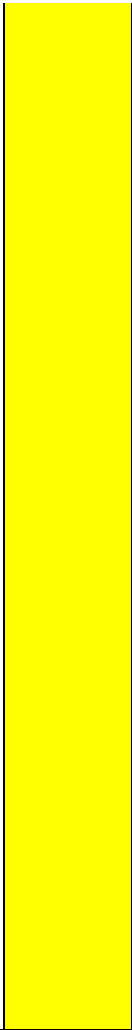
Kandidovati prioritetne infrastrukturne investicione projekte koji se odnose na industriju za implementaciju u okviru Zapadnobalkanskog investicionog okvira (WBIF)	Vodeća institucija: Relevantna Ministarstva (6), sektorske radne grupe Ključni partneri: Nacionalna investiciona komisija/Sekretarijat za razvojne projekte, MVPEI, WBIF	Povećanje investicija kroz razvoj infrastrukture za projekte sa jedinstvene liste prioriteta projekata (SPP-14 projekata) u oblastima energetike, saobraćaja, zaštite životne sredine; Jačanje kapaciteta za podršku pripreme i implementacije prioriteta infrastrukturnih projekata	IO: Broj projekata koji se trenutno implementiraju i njihova ukupna vrijednost (%) Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 1 (1 projekat sa SPP liste „Italija-CG-SRB-BIH Energetska interkonekcija“. U 2016. potpisan finansijski sporazum o grantu u iznosu od 24,5 mil€ iz WBIF za segment projekta-Transbalkanski elektroenergetski koridor, sekcija Crna Gora II dio) Ciljna vrijednost 2017: 1 projekat IO: Broj institucija za jačanje kapaciteta za podršku Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 7 Ciljna vrijednost 2017: 2	IO: Broj projekata koji se trenutno implementiraju i njihova ukupna vrijednost (%); Ostvarena vrijednost u 2017: 1 (U toku je implementacija jednog projekta sa SPP liste Italija-CG-SRB-BIH Energetska interkonekcija, ukupne vrijednosti 127 mil€. U 2017. sredstva WBIF granta (24,5 mil€) su postala operativna, potpisan je ugovor sa konsultantom koji je počeo sa obavljanjem aktivnosti na 3 segmenta projekta i za implementaciju projekta je utrošeno 18,69 mil € iz sredstava CGES od čega 162.675€ iz sredstava WBIF granta.; IO: Broj institucija za jačanje kapaciteta za podršku; Ostvarena vrijednost 2017: 7 ministarstava (organizovane dvije obuke za članove Sektorskih radnih grupa/korisnika projekta/SRP)	29.000.000,00 €	25.963.000,00 €			29.000.000,00 €	18.800.325,00 €				7.162.675,00 €		Implementacija aktivnosti na projektu Italija-CG-SRB-BIH Energetska interkonekcija, iz sredstava granta WBIF granta, je u početnoj fazi, a efekti implementacije u dijelu izgradnje i rekonstrukcije će biti vidljivi od 2018. godine.	U 2017. godini u implementaciju projekta u dijelu TS Lastva i Dalekovodu Čevo-Pljevlja uloženo je 18,8 mil € iz kreditnih sredstava i sredstava CGES a iz granta je utrošeno 162.674 € (ukupna vrijednost granta 24,5 mil €). Do odstupanja u odnosu na plan u dijelu TS Lastva i DV Lastva-Čevo-Pljevlja je došlo zbog sporijeg izvođenja radova na terenu što je prouzrokovalo kako sporošću izvođača tako i problemima u rješavanju imovinskih odnosa. U dijelu granta je sporije realizovana procedura odabira konsultanta. . Dodatno, u toku 2017. je potpisan finansijski sporazum za projekat ŽiCG - Signalizacija i rekonstrukcija mostova na željezničkoj pruzi Bar-Vrbnica dobijen je grant EU kroz WBIF na iznos od 20 mil €, od čega je u 2017. godini
---	--	--	--	--	-----------------	-----------------	--	--	-----------------	-----------------	--	--	--	----------------	--	--	--

Implementacija Uredbe o podsticanju direktnih investicija kao i objavljivanje novih Javnih oglasa za učešće u postupku dodjele sredstava za podsticanje direktnih investicija	Vodeće institucije: ME, Sekretar i jat za razvojne projekte Ključni partneri: Privredna društva (Podnosioci prijava), Komisija za kontrolu državne pomoći, Poreska uprava, Uprava carina, CRPS, Ministarstvo pravde, Ministarstvo finansija	Realizacija investicionih projekata uz dodjelu sredstava za podsticanje direktnih investicija, putem direktnog finansijskog subvencioniranja investitora; Povećan broj radnih mjesta; Sprovedene aktivnosti podrške i promotivne aktivnosti za implementaciju Uredbe o podsticanju direktnih investicija	IO: Broj potpisanih ugovora o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija Referentna polazna vrijednost 2016: 6 Ciljna vrijednost 2017: najmanje 3 (projektovana vrijednost bazirana je na osnovu realizovanih efekata iz Javnog oglasa 2015/2016) IO: Broj ugovorima predviđenih radnih mjesta ostvarenih investicionim projektima Referentna polazna vrijednost 2016: 64 Ciljna vrijednost 2017: najmanje 158 (Broj zaposlenih je podložan promjeni u zavisnosti od broja potpisanih Ugovora o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija u 2017. g.)	IO: Broj potpisanih ugovora o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija; Ostvarena vrijednost 2017: 0; IO: Broj ugovorima predviđenih radnih mjesta ostvarenih investicionim projektima; Ostvarena vrijednost 2017: 131	4.828.026,00 €	4.233.536,51 €	1.300.000,00 €	350.666,66 €					3.528.026,00 €	3.882.869,85 €	U 2017. godini finalizovana su dva investiciona projekta iz oblasti drvoprade i proizvodnje hrane u čiju je realizaciju investirano 2.808.172 eura i zaposleno 108 radnika. Prema predviđenoj dinamici investicionih projekata za koje su dodijeljena sredstva za podsticanje direktnih investicija, finalizacija preostala 4 projekta se očekuje tokom 2018. godine. Realizacijom investicionih projekata biće stvoreni uslovi koji će dovesti do poboljšanja proizvodnih kapaciteta u kvalitativnom i kvantitativnom smislu, povećanja zaposlenosti, rasta proizvodnje i obima izvoza, smanjenja uvoza, što će na makroekonomskom nivou doprinijeti ukupnom rastu konkurentnosti. Do završetka investicionog ciklusa, u kratkom roku nije realno očekivati značajnije rezultate već će se	Na osnovu dostavljenih revizorskih izvještaja vrijednost investicija koje su realizovane za projekte kojima su dodijeljena sredstva za podsticanje direktnih investicija za 2017. godinu iznosi 3.882.869,85 € dok je na predmetnim projektima u 2017. godini zapošljeno 131 lice (broj zaposlenih je podložan promjeni u zavisnosti od broja potpisanih ugovora o korišćenju sredstava za podsticanje SDI). U 2017. godini došlo je do manje realizacije sredstava iz nacionalnog budžeta u odnosu na planirano zbog kašnjenja u proceduri dodjele sredstava po Javni oglas za učešće u postupku dodjele sredstava za podsticanje direktnih investicija od 3. marta 2017. godine. U 2017. godini došlo je do veće realizacije sredstava u privatnom sektoru u odnosu na planirano
---	--	--	---	--	----------------	----------------	----------------	--------------	--	--	--	--	----------------	----------------	---	--

[illegible]

Unaprijediti saradnju preduzeća i nauke i stimulirati učešće preduzeća kroz program konkurentnih grantova za projekte I&R i program Centra izvrsnosti	Vodeća institucija: MN Ključni partneri: Centar izvrsnosti, naučno istraživačke ustanove, preduzeća	Unaprijeđena saradnja nauke (istraživačkih instituta, univerzitetskih jedinica) i preduzeća (poslovni sektor) kroz grantove za projekte I&R i grant za Centar izvrsnosti; Broj osnovanih start-upova, inovativnih proizvoda ili procesa, kreiranih aplikacija za patente	IO: Broj potpisanih ugovora javnih/privatnih/partnerstava između preduzeća i istraživačkih instituta ili univerzitetskih jedinica Referentna polazna vrijednost 2014/2015: 9 formiranih partnerstava (uključujući 1 Centar izvrsnosti sa učešćem od 2 preduzeća) Ostvarena vrijednost 2016: 13 formiranih partnerstava HERIC INVO (potpisano 14 projekata (partnerstava) kroz IPA komponentu IV) Ciljna vrijednost 2017: 15 uspostavljenih partnerstava i njihova puna implementacija (1 HERIC INVO, 14 IPA IV) IO: Broj formiranih start-upova (iz partnerstva) Referentna polazna vrijednost 2014/2015: 0 start-upova Ostvarena vrijednost 2016: 0 start-upova Ciljna vrijednost 2017: formiran 1 start-up IO: Broj inovativnih proizvoda, procesa ili kreiranih patenata Referentna polazna vrijednost 2014/2015: 1 zaštićen patent Ostvarena vrijednost 2016: 8 (3 inovativna proizvoda i procesa i 5 patenata) Ciljna vrijednost 2017: 3 inovativna proizvoda, procesa ili patenta IO: Broj preduzeća sa unaprijeđenim inovativnim kapacitetima Ostvarena vrijednost 2016: 0 (projekti potpisani u 2016, puna implementacija u	IO: Broj potpisanih ugovora javnih/privatnih/partnerstava između preduzeća i istraživačkih instituta ili univerzitetskih jedinica Ostvarena vrijednost u 2017: 16 uspostavljenih partnerstava (14 IPA IV partnerstava za jačanje veza između akademskog sektora i privrede, 1 projekat partnerstva iz oblasti Medicina i zdravlje ljudi; Novi materijali, proizvodi i usluge (nacionalni inovativni projekti) i 1 HERIC INVO projekat. (Ukupno 6 projekata od 8 kolaborativnih grantova u partnerstvu sa preduzećima, u okviru projekta HERIC Invo je završilo implementaciju.) IO: Broj formiranih start-upova (iz partnerstva) Ostvarena vrijednost 2017: formiran 1 start up oblast medicina IO: Broj inovativnih proizvoda, procesa ili kreiranih patenata Ostvarena vrijednost 2017: 3 inovativna proizvoda, procesa ili patenta IO: Broj preduzeća sa unaprijeđenim inovativnim kapacitetima Ostvarena vrijednost 2017: 14 preduzeća u okviru IPA komponente IV grantova	1.075.198,00 €	981.737,00	800.000,00 €	941.737,00		175.198,00 €	-		100.000,00 €	40.000,00 €	Omogućen transfer znanja kroz saradnju naučnih ustanova sa privrednim sektorom i komercijalizacija inovacija u privredi. Omogućeno formiranje start up preduzeća iz uspostavljenih partnerstava. Realizacija aktivnosti u 2017. je u iznad planiranog u dijelu uspostavljene partnerstava, dok su ostali indikatori (broj start up, inovativni procesi, patenti) ostvareni u skladu sa planom. U odnosu na planiranih 1.075.198 € u 2017. godini je utrošeno 981.737€ od čega 437.030 za realizaciju projekta uspostavljanja Centra izvrsnosti, a 492.707 za realizaciju 8 kolaborativnih projekata. U okviru konkursa za inovativne projekte odobreno je 12.000 eur za 1 preduzeće za partnerstvo u oblasti industrije. NAPOMENA: u 2017. godini nije bilo finalnog plaćanja projekata za projekte grantova u okviru IPA IV, već će, shodno proceduri, obaveza plaćanja finalnog iznosa od 69.277,52 biti realizovana u 2018. privatno sektor je uložio 40.000 €.
---	--	--	---	--	----------------	------------	--------------	------------	--	--------------	---	--	--------------	-------------	--

2017)
Cijna vrijednost
2017: 14

																		Dodjela grantova za inovacije za MSP iz oblasti preradivačke industrije (do 3.500€ po preduzeću) doprinijeće unaprijeđenju u profitabilnosti, produktivnosti i konkurentnosti kroz inovacije u oblasti unaprijeđenja poslovnih procesa i organizacije poslovanja. Istovremeno, poboljšana je svjesnost MSP o potrebi ulaganja u inovaciju uz korišćenje konsultantskih usluga.	U toku 2017. godine raspisana su 3 Javna poziva za učesnike u Programu, a pristiglo je ukupno 5 prijava od strane preduzeća. U skladu sa pravilima Programa, odobrene su 3 prijave preduzeća koja posluju u oblasti obrada drveta, Prerada i konzervisanje mesa i Ostalo štampanje. Dodijeljeno je ukupno 10.425 € bespovratnih sredstava. Dodatno, program je promovisan na okruglim stolima i udruženiim MSP i preradivačke industrije, kao i tokom posjeta opštinama u okviru Biznis karavana.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

Realizovati Program usklađivanja pojedinih privrednih grana sa Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine u cilju pribavljanje integrisane dozvole	Vodeća institucija: Ministarstvo održivog razvoja i turizma Ključni partner: Privredna društva koja su po Zakonu obavezna da dostave dokumentaciju i obezbijede dozvolu	Smanjen negativan efekat industrijskog zagađenja na zdravlje ljudi i smanjen stepen zagađenosti životne sredine; Povećana energetska efikasnost industrijskih postrojenja; Povećana konkurentnost preduzeća	IO: Broj izdatih IPPC dozvola Referentna polazna vrijednost 2015: 4 Ostvarena vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 4	IO: Broj izdatih IPPC dozvola; Ostvarena vrijednost 2017: 0	0 €											Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o IPPC je izmijenjen i dopunjen u julu 2015. („Sl. list CG”, br. 42/15) i njime je postojećim postrojenjima definisan rok za pribavljanje IPPC dozvole, a to je 1. I 2017. Vlada je 28. XII 2015. donijela Odluku o izmjeni i dopuni programa usklađivanja a pojedinih privrednih grana sa Zakonom o IPPC („Sl. list CG” br. 10/16), u skladu sa kojom 5 postrojenja treba da pribave IPPC dozvolu do 1. I 2018. (Željezara “Tošćelik”, Nikšić, DOO “Kovačnica”, Podgorica-u stečaju, KAP, fabrika aluminijuma AD-u stečaju, Termoelektrana “Pijevlja”, Pijevlja, “Pantomarket svinjogojska farma Spuž”-u stečaju). Osim “Pantomarket svinjogojske farme Spuž-u stečaju”, preostala 4 operatera podnijela su AZPŽS na vrijeme
--	--	---	---	--	-----	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

														(januar 2017.), zahtjev za dobijanje IPPC dozvole. Do 1 XI 2017, zahtjevi Željezare "Tošćelik", Nikšić, i DOO "Kovačnica ", Podgorica- u stečaju, zvanično su odbijeni od strane AZPŽS, dok je upravni postupak za Termoelekt ranu "Pljevlja", Pljevlja, u toku. Važno je pomenuti Odluku Termoelekt rane "Pljevlja" da radi prema "Opt-Out" opciji na osnovu odobrenja Energetske zajednice, što znači da će raditi 20.000 radnih časova u periodu 1. I 2018-31. XII 2023. (Odluka br. 2016/19/M C-ENC Ministarsko g savjeta Energetske zajednice D/2016/19/ mc-EnC: o odobravanj u izuzeća postrojenja ma u odnosu na poštovanje graničnih vrijednosti emisija koje postavlja Direktiva 2001/80/EC) . Kada je u pitanju KAP, fabrika aluminijum a AD-u stečaju, podnijeta je žalba
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

																	MORT-u (drugostep enom organu za žalbe koje se podnose na rješenja AZPŽS) na rješenje AZPŽS na zahtjev KAP-a, fabrike aluminijuma AD-u stečaju, da dobije IPPC dozvolu. Ministarstvo je poništilo rješenje Agencije i vratilo na ponovni postupak i odlučivanje Agenciji, i navedeni postupak je u toku.
PROMOCIJA PREDUZETNIŠTVA I RAZVOJ MSP																	
Unaprjeđenje nefinansijskog modela podrške u skladu sa razvojnim i inovativnim potrebama preduzeća																	

Obezbeđenje usluga poslovne podrške preduzećima u oblasti zaštite prava intelektualne svojine (informisanje, konsalting, promotivne kampanje)	Vodeće institucije: ME - Zavod za intelektualn u svojinu (ZIS) Ključni partner: strane organizacije, Relevantne institucije iz sistema zaštite i sprovođenja prava intelektualn e svojine; Univerzitets ka i naučna zajednica; Preduzeća u sektoru industrije; Organizacije , pojedinačni nosioci i korisnici	Organizovani seminari o podizanju svijesti o značaju zaštite prava intelektualne svojine (patenti, autorsko i srodna prava)	IO: Broj održanih događaja/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2015: 2 događaja/50 učesnika na seminarima zaštite intelektualnih prava Ostvarena vrijednost 2016: 2 događaja/106 učesnika Ciljna vrijednost 2017: 2 događaja/90 učesnika	IO: Broj održanih događaja/broj učesnika; Ostvarena vrijednost 2017: 2 događaja/112 učesnika na seminarima zaštite intelektualnih prava	0 €										Organizova na dva seminar a od kojih jedan sub-regionalnog karaktera, kako slijedi: seminar "Postupanje EPO-a po prijavama na osnovu Sporazuma o saradnji u oblasti patenata (PCT)" - učesnika 52 i sub-regionalni seminar „Informacij e o patentima i baze podataka“- učesnika 60 (112 učesnika na oba seminar a). Podignuta svijest javnosti o temama seminar a, unaprijeđen o znanje, kao i motivisanos t za akciju, konkretno za primjenu znanja u odnosnom ambijentu. Unaprijede na saradnja sa MSP, Univerziteti ma, naučno- istaživačkim institucijam a i t.d.	Projekat „Otvorena vrata Zavoda za intelektual nu svojinu“. Dan Otvorenih vrata održava se jednom mjesečno na unaprijed definisane teme.
---	---	---	--	---	-----	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--

Realizacija usluga mentorstva za preduzeća	Vodeća institucija: ME-Direkcija za razvoj MSP Ključni partneri: Biznis centri, lokalne samouprave	Unaprijeđeni kapaciteti Biznis centara za pružanje usluga mentoringa za preduzeća u oblasti industrije; Povećan broj preduzeća koje su podržane kroz usluge mentorstva (podrška u pripremi i realizaciji razvojnih planova, uspostavljanja poslovne saradnje, podrške u dostupnosti nove tehnologije i sl.)	IO: Broj obučanih mentora Referentna polazna vrijednost 2015: 14 Ostvarena vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 5 IO: Broj preduzeća koja koriste usluge mentorstva Referentna polazna vrijednost 2015: 31 Ostvarena vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 8	IO: Broj obučanih mentora; Ostvarena vrijednost 2017: 6 mentora; IO: Broj preduzeća koja koriste usluge mentorstva; Ostvarena vrijednost 2017: 0 (Napomena: U 2017. god., pružanje mentoring usluga novim preduzećima, nije vršeno s obzirom da je realizacija projekta zvanično započela u septembru mjesecu 2017.)	13.000,00 €	11.625,00 €	13.000,00 €	11.625,00 €							Efekte implementacije projekta nisu vidljivi u značajnoj mjeri jer je realizacija projekta započela u IV kvartalu 2017.godine e obukama mentora i raspisivanje javnog poziva za prijavu preduzeća, čime su započete aktivnosti na realizaciji II faze projekta u saradnji sa JICA.	Mentoring program je zvanično započeo u septembru 2017. Planom realizacije projektnih aktivnosti u decembru 2017. su održane obuke za nove mentore, koje su uspješno je završili 6 novih mentora. Dodatno, u decembru 2017. godine objavljen je javni poziv na kom je pristiglo ukupno 18 prijava od strane preduzeća koje su u fazi ocjenjivanja.
--	---	---	--	--	-------------	-------------	-------------	-------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Realizovati program obuke i savjetovanja za ključne aktere u kreiranju predloga projekata u okviru EU programa	Vodeća institucija: ME, MN Ključni partneri: Direkcija za razvoj MSP, MORT, MPRR, Poslovne asocijacije	Podignut nivo iskorišćenosti raspoloživih programa EU (H 2020 i COSME) u podsticanju razvoja inovativnih preduzeća	IO: Broj održanih obuka/Broj učesnika (predstavnik preduzeća) Referentna polazna vrijednost 2015: 2 Ostvarena vrijednost 2016: 3 obuke/83 predstavnika preduzeća (1 COSME i 2 H2020) Ciljna vrijednost 2017: 15 obuka/108 predstavnika preduzeća (2 obuke/ 20 predstavnika COSME program, 1 obuka/10 učesnika TAIEX program, 6 obuka/6 projektnih aplikanata Horizont 2020 - FWC H2020 komponenta 1; 6 radionica/po 12 učesnika komponenta 2) IO: Broj odobrenih aplikacija u okviru programa Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 0 (1 aplikacija je predata) Ciljna vrijednost 2017: 3 aplikacije za H2020	IO: Broj održanih obuka/Broj učesnika (predstavnik preduzeća) Ostvarena vrijednost 2017: Održana 1 obuka MSP kroz H2020 u 2017. g (ukupno 6 ciklusa obuka za H2020 održano sa ukupno 84 polaznika), 1 obuka za H2020 SME instrument sa 25 učesnika, 1 obuka sa 15 polaznika kroz TAIEX za Strategiju pametne specijalizacije - (Okvirni ugovor za jačanje nacionalnog učesća u Horizontu 2020, komponenta II - opšte obuke i Komponenta I (mentoring) - direktna ekspertiska pomoć u smislu finalizacije projektne ideje pružena za 10 institucija. IO: Broj odobrenih aplikacija u okviru programa Ostvarena vrijednost 2017: 1 odobrena aplikacija u H2020 s učešćem preduzeća u 2017.g. (5 aplikacija za H 2020 SME Instrument je predato, ali nijedna nije bila uspješna)	304.000,00 €	304.000,00 €			299.000,00 €	299.000,00 €	5.000,00 €	5.000,00 €		Događaji posvećeni segmentima Okvirnog programa za istraživanje i inovacije "Horizont 2020" učesnicima su približili mogućnosti programa, posebno za dvije navedene oblasti i time podstakli učesnike da apliciraju za fondove EU iz domena istraživanja i inovacija.	Okvirni ugovor za podršku učešću Crne Gore u HORIZON 2020 u vrijednosti od 299.000,00 € je u potpunosti realizovan tokom 2017. godine.
--	---	--	--	--	--------------	--------------	--	--	--------------	--------------	------------	------------	--	---	--

Kreiranje on line baze pružaoca savjedodavnih poslovnih usluga	Vodeća institucija: ME-Direkcija za razvoj MSP Ključni partneri: ME, MN, EBRD, MPRR, IRF	Uspostavljena baza podataka; Unaprijeđenja informisanost MSP o pružiocima savjetodavnih usluga	IO: Kreirana baza/Broj pružaoca usluga Referentna polazna vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 1 baza/100 pružaoca usluga	IO: Kreirana baza/Broj pružaoca usluga; Ostvarena vrijednost 2017: 1 baza/100 pružaoca usluga	0 €										Baza konsultanata -pružaoca usluga pruža malim i srednjim preduzećima mogućnosti za korišćenje usluga poslovnog savjetovanja iz različitih oblasti.	Budžet nije planiran za realizaciju ovih aktivnosti. Aktivnost je realizovana u sklopu redovnih programskih aktivnosti.
Realizacija projekta "Mladi su budućnost Crne Gore"	Vodeća institucija: Unija poslodavaca Crne Gore, Zavod za zapošljavanje Crne Gore	Edukacija mladih o značaju preduzetništva i otpočinjanju biznisa, osnivanje novih preduzeća, povećana promocija preduzetništva u Crnoj Gori	IO: Broj mladih koji su edukovani o preduzetništvu i preduzetničkim vještinama, vještinama prodaji, marketing i PR Referentna polazna vrijednost 2016: / (projekat počinje sa realizacijom u 2017. godini) Ciljna vrijednost 2017: 100 mladih edukovanih IO: Broj osnovanih preduzeća Referentna polazna vrijednost 2016: / (projekat počinje sa realizacijom u 2017. godini) Ciljna vrijednost 2017: 10 osnovanih preduzeća IO: Iznos dodijeljenih grantova za nova preduzeća Referentna polazna vrijednost 2016: / (projekat počinje sa realizacijom u 2017. godini) Ciljna vrijednost 2017: 10.000€ IO: Broj pripremljenih video materijala o primjerima dobre prakse Referentna polazna vrijednost 2016: / (projekat počinje sa realizacijom u 2017. godini) Ciljna vrijednost 2017:	IO: Broj mladih koji su edukovani o preduzetništvu i preduzetničkim vještinama, vještinama prodaji, marketing i PR; Ostvarena vrijednost 2017: 100 mladih edukovano; IO: Broj osnovanih preduzeća; Ostvarena vrijednost 2017: 10 osnovanih preduzeća; IO: Iznos dodijeljenih grantova za nova preduzeća; Ostvarena vrijednost 2017: 10.000 € IO: Broj pripremljenih video materijala o primjerima dobre prakse Ostvarena vrijednost 2017: pripremljeno 5 video materijala o primjerima dobre prakse kao i Vodič o otpočinjanju biznisa	182.477,00 €	130.000,00 €				182.477,00 €	130.000,00 €				Uspješno otvoreno 10 novih preduzeća	

			pripremljeno 5 video materijala o primjerima dobre prakse kao i Vodič o otpočinjanju biznisa													
Obezbjedenje podrške preduzećima u cilju promovisanja domaćih resursa i stimulisanja njihovog korišćenja	Vodeće institucije: PKCG	Realizacija kampanje projekta vizuelnog označavanja crnogorskih proizvoda "Dobro iz Crne Gore"	IO: Broj promotivnih događaja/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: 4 događaja/76 učesnika Ciljna vrijednost 2017: 5 događaja/100 učesnika	IO: Broj promotivnih događaja/broj učesnika; Ostvarena vrijednost 2017: 5 događaja/120 učesnika	24.000,00 €	24.000,00 €							24.000,00 €	24.000,00 €	Do sada je pravo korišćenja nacionalnog žiga „Dobro iz Crne Gore“ steklo 21 crnogorski proizvođač za 95 proizvoda. Uočavajući da još puno prostora postoji kada je u pitanju unapređenje plasmana domaćih proizvoda, PK je u 2017. godini pripremila novu, svestranu analizu potencijala, rezultata robnje razmjene, savremenih trendova u trgovini, turizmu, i kod potrošača, kao i uporednih iskustava zemalja regiona i EU, čiji zaključci su ukazali na potrebu šireg djelovanja kroz pokretanje akcije „Kupujmo domaće –	U cilju afirmacije kvaliteta domaćih proizvoda i usluga, te jačanja konkurentske sposobnosti kompanija na crnogorskom i inostranim tržištima, PK je početkom 2009. godine kod ZISCG i kod Međunarodne organizacije za zaštitu prava intelektualne svojine (WIPO, Ženeva) registrovala kolektivni žig „Dobro iz Crne Gore“. Žig predstavlja postupak brendiranja domaćih proizvoda i usluga koji za to posjeduju realan potencijal, koji se utvrđuje i provjerava u strogoj proceduri ispunjavanja kriterijuma natprosječnih

													Dobro iz Crne Gore". Pripremljena je Komunikaciona strategija sa ciljem podizanja nivoa svijesti i stepena informisanosti najšire crnogorske javnosti o sadržaju, suštini i značaju realizacije ovog projekta. Mjerenje efekata sprovedenih aktivnosti obezbijedit će kroz rezultate istraživanja o stavovima potrošača koje je realizovano sa ciljem ocjene znanja, svijesti i stavova javnosti o projektu "Dobro iz Crne Gore" i domaćim proizvodima. Ocijenjeno je da je najvažniji doprinos projekta rast domaće proizvodnje i jačanje povjerenja u crnogorske proizvode, ali i kreiranje novih radnih mjesta. Uočava se stalan rast broja potrošača koji daju prednost domaćim proizvodima u odnosu na uvezene. Zaključeno je da je potrebno organizovati agresivniju marketinšku	og kvaliteta. Kolektivni žig predstavlja garanciju posebnog kvaliteta proizvoda i usluge koje označava. U prethodnom periodu organizovani su tematski događaji: Konferencija „Turizam u funkciji razvoja proizvodnje hrane“, Budva, 20. aprila - Sajam ishrane i Sajam turizma u Budvi okupio je proizvođače i hotelijere, koji su na međunarodnoj konferenciji posvećenoj domaćim proizvodima i njihovoj zastupljenosti u turističkoj ponudi saopštili da domaći proizvodi obogaćuju turističku ponudu i čine je jedinstvenom. Dodatno, organizovan je okrugi sto "Kako bolje pozicionirati domaće proizvode", Podgorica, 7. jul. Uz učesnike predstavnik MPRR, te predstavnici Hrvatske gospodarske komore (HGK), učesnici stola su razmijenili informacije i bili
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

[illegible]

Stvoriti uslove za diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama kroz realizaciju programa podrške (Agrobudžet, IPARD program 2014-2020)	Vodeća Institucija: MPRR Ključni partneri: MORT, NTO, Poslovne asocijacije	Povećan ukupan broj i promet preduzeća/poljo privrednih gazdinstava koja posluju u ruralnim sredinama; Povećano zapošljavanje; Smanjena depopulacija u ruralnim sredinama	IO: Broj podržanih projekata Referentna polazna vrijednost 2015: 13 projekata Ostvarena vrijednost 2016: 7 projekata Ciljna vrijednost 2017: 14 projekata	IO: Broj podržanih projekata Ostvarena vrijednost 2017: 22 projekta	100.000,00 €	194.720,74 €	50.000,00 €	97.360,37 €					50.000,00 €	97.360,37 €	Uz ovaj vid podrške povećali su se prihodi stanovništva u ruralnim područjima, stvorile su se mogućnosti za povećanje zapošljavanja. Ovim investicijama uvećali su se smještajni kapaciteti za 338 sjedećih mjesta i 111 ležajeva u ruralnim područjima. 12 poljoprivrednih proizvođača će po prvi put započeti pružanje turističkih i ugostiteljskih usluga.	Zahvaljujući intenzivnijoj javnoj kampanji i promociji mjera podrške u 2017. godini, ali i većoj zainteresovanosti poljoprivrednih proizvođača došlo je do znatno većeg interesovanja poljoprivrednih proizvođača za ovaj vid podrške.
Podsticati razvoj prerade hrane u ruralnim sredinama u funkciji razvoja biznisa (Agrobudžet)	Vodeća institucija: MPRR Ključni partneri: ME, NTO, Poslovne asocijacije	Unaprijeđena ponuda prehrambenih proizvoda sa geografskim porijeklom; Povećana zaposlenost; Jačanje konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača	IO: Broj podržanih projekata Referentna polazna vrijednost 2015: 46 Ostvarena vrijednost 2016: projekata 66 Ciljna vrijednost 2017: 80 projekata	IO: Broj podržanih projekata Ostvarena vrijednost 2017: 77 projekata	400.000,00 €	624.709,46 €	200.000,00 €	312.354,73 €					200.000,00 €	312.354,73 €	Postignuti minimalni nacionalni standardi bezbjednosti i hrane u objektima za preradu na gazdinstvima -poboljšani uslovi higijene u objektima za preradu, samim tim veći kvalitet proizvoda -povećan broj registrovanih objekata za proizvodnju hrane. Adaptirano 2.303m2 prostora za preradu poljoprivrednih proizvoda, kupljeno preko 217 komada tehnološke opreme za preradu, čuvanje i pakovanje poljoprivrednih proizvoda.	Zahvaljujući intenzivnijoj javnoj kampanji i promociji mjera podrške u 2017. godini, ali i većoj zainteresovanosti poljoprivrednih proizvođača došlo je do znatno većeg interesovanja poljoprivrednih proizvođača za ovaj vid podrške.

[illegible]

[illegible]

Studija o potencijalima poslodavaca sa sjevera Crne Gore u dijelu razvoja zelene ekonomije	Vodeća institucija: Unija poslodavaca Crne Gore Ključni partner: MORT, Međunarodna organizacija rada	Studija o trenutnim aktivnostima poslodavaca, njihovim preferencijama te regulatornom sistemu u dijelu kreiranja povoljnog poslovnog ambijenta za razvoj zelene ekonomije u Crnoj Gori	IO: Studija sa preporukama u cilju kreiranja boljeg regulatornog okvira za podsticanje zelene ekonomije u Crnoj Gori Referentna polazna vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: Urađena studija	IO: Studija sa preporukama u cilju kreiranja boljeg regulatornog okvira za podsticanje zelene ekonomije u Crnoj Gori; Ostvarena vrijednost 2017: Urađena studija i pripremljene sugestije u cilju unapređenja regulative u dijelu unapređenja poslovnog ambijenta za razvoj zelene ekonomije	7.000,00 €	10.000,00 €						7.000,00 €	10.000,00 €			Urađena analiza sa preporukama u cijelu jačanja i razvoja zelenih poslova u CG	
--	---	--	---	--	------------	-------------	--	--	--	--	--	------------	-------------	--	--	--	--

Realizacija projekta „Razvoj niskokarbonskog turizma u Crnoj Gori“	Vodeća institucija: MORT Ključni partneri: PKCG, UNDP	Obezbjedenje neophodnih uslova za dodjelu izabranog međunarodnog sertifikata, uključujući i energetske preglede; Podrška transformaciji turističke ponude i jačanje međunarodne pozicije Crne Gore kao zelene destinacije; Povećanje nivoa efikasnog korišćenja energije i porast „greenfield“ investicija u turizmu	IO: Broj hotela koji su dobili međunarodni ekološki sertifikat (EU Eko znak i Travelife) Referentna polazna vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 5 hotela	IO: Broj hotela koji su dobili međunarodni ekološki sertifikat (EU Eko znak i Travelife); Ostvarena vrijednost 2017: 7 hotela	5.000,00 €	0 €					5.000,00 €	0 €	U toku 2017. godine 7 hotela je dobilo međunarodni ekološki sertifikat (EU eko znak i Travelife). Što je ukupno 10 hotela od početka projekta. t. U okviru Projekta "Razvoj niskokarbonskog turizma u Crnoj Gori" realizovano je 25 inovativnih, investicionih projekata, koji doprinose ublažavanju efekata klimatskih promjena u sektoru turizma na teritoriji Crne Gore ukupne vrijednosti 751.569,00 EUR. Projektima je obuhvaćen o 10 opština: Podgorica, Cetinje, Kolašin, Mojkovac, Plužine, Žabljak, Pljevlja, Budva, Tivat, Herceg Novi i Ulcinj. Projekti se odnose na sljedeće: instalacija solarnih sistema i toplotnih pumpi, unapređenje turističkog transporta, nabavka električnih vozila, izgradnja biciklističkih staza, javna (LED) rasvjeta, sistemi unutrašnje (LED)	U narednom periodu Ministarstvo održivog razvoja i turizma i Nacionalna turistička organizacija će izdvojiti do 10.000,00 eura za program podsticaja za dobijanje ekoloških sertifikata za hotele.
--	--	--	---	---	------------	-----	--	--	--	--	------------	-----	---	--

[illegible]

Posticanje razvoja preduzetništva u ruralnim područjima Crne Gore kroz organizaciju sajma i promotivnih aktivnosti	Vodeća institucija: MBA Ključni partneri: Glavni grad Podgorima, MPRR, MORT, ME IV: Business insider MBA	Veća uvezanost sektora poljoprivrede i turizma i velikih trgovinskih lanaca	IO: Broj organizovanih sajmova i okruglih stolova Referentna polazna vrijednost 2017: 1 sajam i 2 okrugla stola Ostvarena vrijednost 2017: Organizovan Sajem poljoprivrednih proizvođača 1 organizovan - 50 poljoprivrednih izlagača i 2 okrugla stola	IO: Broj organizovanih sajmova i okruglih stolova; Ostvarena vrijednost 2017: organizovan sajam poljoprivrednih proizvođača 1 organizovan - 50 poljoprivrednih izlagača i 2 okrugla stola		3.000,00 €										3.000,00 €	Uspostavlja nje intezivnije saradnje sektora poljoprivred e i turizma i efekti edukativnog karaktera, nova saznanja i nove informacije vezano za poslovanje u sektoru poljoprivred e	Aktivnost je realizovana u skladu sa planom.
Podsticanje unaprjeđenja postojećih i kreiranje novih preduzeća koji su orijentisani ka prioritetnim sektorima																		

Podsticajne mjere za povećanje kvaliteta standarda postojećih smještajnih kapaciteta, kao i razvoj novih visoko kvalitetnih smještajnih kapaciteta	Vodeća institucija: MORT Ključni partneri: IRFCG, bankarski sektor	Povećanje nivoa kvaliteta usluga i poboljšanje konkurentnosti u sektoru turizma; Realizovane započete investicije u visoko-kvalitetne hotelske kapacitete; Proširena visoko-kvalitetna specifična turistička ponuda; Povećanje zaposlenosti i prihoda	IO: Povećan broj hotela sa 4 i 5 zvjezdica Referentna polazna vrijednost 2015: 125 Ostvarena vrijednost 2016: 141 Ciljna vrijednost 2017: 150 IO: Iznos opredijeljenih sredstava za subvencije dijela kamata na kredite Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 50.000€ Ciljna vrijednost 2017: 50.000€	IO: Povećan broj hotela sa 4 i 5 zvjezdica; Ostvarena vrijednost 2017: 156; IO: Iznos opredijeljenih sredstava za subvencije dijela kamata na kredite; Ostvarena vrijednost 2017: 50.000€ (subvencionirano 5 hotela)	50.000,00 €	50.000,00 €	50.000,00 €	50.000,00 €						Mjera je realizovana krajem 2017. g. Odlukom o subvencionisanju kamatne stope na kredite odobrene privrednim društvima i preduzetnicima iz oblasti turizma i ugostiteljstva a uz dodijeljene subvencije za 5 kompanija (data podrška za 5 hotela, od kojih 3 na primorju i po jedan u sjevernoj i centralnoj regiji), u ukupnom iznosu od 50.000 €. Ukupan broj hotela sa 4 i 5 zvjezdica u Crnoj Gori iznosi 156. Subvencije su odobrene za ulaganja u hotele i jedna kompanija je dobila kredit IRF za izgradnju novog hotela, a četiri za opremanje i podizanje kvaliteta usluga u postojećim hotelima. Od četiri postojeća, tri hotela imaju kategoriju 4 zvjezdice, a jedan kategoriju 4+ zvjezdice. Hotel koji je u izgradnji, po projektu, treba biti nivoa 4 zvjezdice. Konkretni efekat je podrška kompanija	Nije bilo odstupanja od plana za 2017. Po javnom pozivu za subvencije aplikacije je predalo 6 kompanija, ali jedna nije ispunila kriterijume propisane javnim pozivom. Budžetom opredijelje na sredstva u ovu svrhu u 2016 i 2017 su bila na znatno nižem nivou od potrebnih i mjera se neće nastaviti u narednim godinama, jer budžetom za 2018., godinu u ovu svrhu nisu opredijelje na finansijska sredstva. Sredstva su u prethodnim godinama tražena u iznosima koji su bili predviđeni tzv. Scenariom br.3, koji je predviđao daleko veće iznose u ove svrhe, te po isteku 9-godišnjeg perioda ovog programa kao njegov rezultat 76 novih hotela. Sa navedenim iznosima efekat ove mjere je ograničeno g karaktera i svakako je bila dovedena u pitanje njegova uspješnost.
--	--	--	---	--	-------------	-------------	-------------	-------------	--	--	--	--	--	---	---

[illegible]

Diverzifikacija turističke ponude na sjeveru Crne Gore	Vodeće institucije: MORT Ključni partneri: Ski centri, Investiciono razvojni fond Crne Gore, privatni investitori	Povećanje nivoa kvaliteta usluga i poboljšanje konkurentnosti u sektoru turizma; Realizovane započete investicije u visoko-kvalitetne hotelske kapacitete; Proširena visoko-kvalitetna specifična turistička ponuda; Povećanje zaposlenosti i prihoda	IO: Broj skijališta u Crnoj Gori Referentna polazna vrijednost 2015: 5 Ostvarena vrijednost 2016: 5 Ciljna vrijednost 2017: 6 IO: Iznos opredjeljenih sredstava za finansiranje obnove postojećih i stvaranja infrastrukture na novim lokacijama namijenjenim za skijališta Referentna polazna vrijednost 2015: oko 6.4 mil € Ostvarena vrijednost 2016: 6.793.500€/rebala ns u decembru: 5.663.500€ Ciljna vrijednost 2017: 10.040.000€ IO: Broj turista/noćenja na sjeveru u gradovima u kojim će se investirati u skijališta i prateće sadržaje Referentna polazna vrijednost zimska sezona 2015/2016: broj turista 14.599/broj noćenja 32.917 Ostvarena vrijednost zimska sezona 2016/2017: broj turista 8.136/broj noćenja 17.650 Ciljna vrijednost zimska sezona 2017/2018: povećanje od minimum 5% u odnosu na 2016/2017 i u broju turista i u broju noćenja	IO: Broj skijališta u Crnoj Gori; Ostvarena vrijednost 2017: 5; IO: Iznos opredjeljenih sredstava za finansiranje obnove postojećih i stvaranja infrastrukture na novim lokacijama namijenjenim za skijališta; Ostvarena vrijednost 2017: 9.175.321,33 €; IO: Broj turista/noćenja na sjeveru u gradovima u kojim će se investirati u skijališta i prateće sadržaje; Ostvarena vrijednost zimska sezona 2017/2018: broj turista 5.050/broj noćenja 10.108	10.040.000,00 €	9.175.321,33 €	10.040.000,00 €	9.175.321,33 €							Tokom 2017. su realizovani radovi na 6 lokaliteta, na postojećim skijalištima i na lokacijama budućih skijališta. Ukupno je u 2017.g po osnovu realizovanih radova investirano 9.175.321,33€. Nije stavljeno u funkciju još uvijek nijedno novo skijalište, iz razloga što je riječ o višegodišnjim projektima i aktivnosti će biti nastavljene i u narednoj godini, kada se očekuje stavljanje u funkciju jednog skijališta na lokalitetu Kolašin 1600. Realizovani radovi na dvije lokacije aktuelnih skijališta radi podizanja kvaliteta ponude - Savin kuk i Vučje. Realizovane aktivnosti na još 4 lokacije budućih skijališta - Kolašin 1600, Cmilijača i Žarski, Haila.	Planirane aktivnosti su uglavnom realizovane u skladu sa planom. I pored manjeg odstupanja u dijelu utroška planiranih sredstava, na nivou od 91,4% od ukupnog iznosa planiranih sredstava, ovaj projekat se smatra izuzetno uspješnim. Svi projekti sem na Vučju se nastavljaju i u narednoj godini, jer je riječ o višegodišnjim projektima. Projekat na Vučju je u potpunosti realizovan.
--	--	---	--	---	-----------------	----------------	-----------------	----------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Inovacija preduzetništva u turizmu kroz proizvodnju gastro suvenirira zasnovanih na lokalnim inputima (GAS2GO)	Vodeća institucija: PKCG Ključni partneri: Univerzitet Mediteran – Montenegro Business School (MBS)	Unapređivanje inovativnih kapaciteta privrednih subjekata kroz jačanje saradnje između poslovnog i naučno istraživačkog sektora; Nastavak identifikacije i proizvodnje novih gastro proizvoda koji bi se ponudili tržištu, u cilju proširenja i povezivanja postojećih privrednih djelatnosti i moguće zapošljavanje nove radne snage; Veći broj novih inovativnih tradicionalnih proizvoda koji se mogu koristiti kao gastrosuvenir	IO: Istraživanje o stanju tržišta tradicionalnih crnogorskih proizvoda Referentna polazna vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: urađena studija IO: Priprema priručnika o tradicionalnim crnogorskim gastro proizvodima Referentna polazna vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: urađen priručnik IO: Organizacija radionica/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: 3 obuke/60 učesnika	IO: Istraživanje o stanju tržišta tradicionalnih crnogorskih proizvoda; Ostvarena vrijednost 2017: urađena studija; IO: Priprema priručnika o tradicionalnim crnogorskim gastro proizvodima; Ostvarena vrijednost 2017: urađen priručnik; IO: Organizacija radionica/broj učesnika; Ostvarena vrijednost 2017: 3 obuke/79 učesnika	27.760,00 €	27.760,00 €			24.200,00 €	24.200,00 €		3.560,00 €	3.560,00 €	PK je uradila istraživanje o stanju tržišta tradicionalnih crnogorskih proizvoda. Univerzitet Mediteran je uradio finansijsku i situacionu analizu za preduzeće „Frutiera“, kao i potpuno novi vizuelni identitet i dizajn ambalaže za nekoliko proizvoda. U organizacija PK održane su tri radionice: Identifikovane potencijalne turističkih proizvoda (gastronomskih suvenirira) na osnovu tradicionalnih sirovina i receptata, 31. januara 2017.; Preduzetništvo, 27. aprila 2017.; Marketing odnosa (relationships marketing) – savremeni pristup marketingu malih i srednjih preduzeća, 27. jula. Dodatno, na osnovu rezultata istraživanje javnog mnjenja o gastro suvenirima koje je sproveda u okviru projekta, PK je uradila Priručnik o tradicionalnim crnogorskim gastro proizvodima	Projektna aktivnost završene su 31. avgusta 2017 godine.
--	--	--	---	---	-------------	-------------	--	--	-------------	-------------	--	------------	------------	--	--

																	a, na crnogorsko m i engleskom jeziku.	
PRISTUP TRŽIŠTU																		
JAČANJE IZVOZNIH PERFORMANSI PREDUZEĆA U PRIORITETNIM SEKTORIMA																		
Unaprijeđenje koncepta organizovanosti preduzeća u klastere i jačanje povezanosti preduzeća																		

[illegible]

Podrška razvoju klastera kroz jačanje kapaciteta za upravljanje klasterima i promocija razvoja novih klastera i uključivanje u lance vrijednosti	Vodeća institucija: ME Ključni partneri: UNDP	Unaprijeđeni kapaciteti za upravljanje klasterima i osnivanje novih klastera kroz tehničku podršku (trening, radionice, razmjena znanja i umrežavanje); Unaprijeđeno prepoznavanje i promocija; Uspostavljena međunarodna partnerstva posredstvom raspoloživih EU programa	IO: Broj podržanih klastera kroz tehničku podršku Referentna polazna vrijednost 2015: 4 Ostvarena vrijednost 2016: 18 Ciljna vrijednost 2017: 20 klastera IO: Broj preduzeća/klastera koja su koristila raspoložive EU programe Referentna vrijednost 2015: 1 klaster aplicirao Ostvarena vrijednost 2016: 1 klaster Ciljna vrijednost 2017: 1 klaster	IO: Broj podržanih klastera kroz tehničku podršku; Ostvarena vrijednost 2017: 17 klastera/19.800; IO: Broj preduzeća/klastera koja su koristila raspoložive EU programe; Ostvarena vrijednost u 2017: /	0 €	19.800,00 €	19.800,00 €									Za ukupno 17 klastera je obezbijede na podrška u pripremi projekata za program državne pomoći, čime s ujedno unaprijeđen i kapaciteti klastera u pripremi projekata, rađeno je na promociji realizovanih projekata i organizovan a je studijska posjeta za klastere iz oblasti drvoprerad e.	Tehnička podrška realizuje se u okviru projekta koji zajednički finansiraju i implementiraju Ministarstvo ekonomije i UNDP
--	--	--	---	--	-----	-------------	-------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Realizacija projekta "Saradnja Italije i Crne Gore za osnivanje pomorskog klastera - MaCCIM"	Vodeća institucija: PKCG Ključni partneri: Specijalna agencija Privredne komore Trsta (ARIES) i Pomorski tehnološki klaster italijanske regije Frugli Venezia Giulia (MAREFVG)	Mapiranje potencijalnih preduzeća iz nautičkog sektora za program mentorstva; Obuka odabranih preduzeća kroz mentorstvo eksperata iz Italije u odabranim oblastima na osnovu potreba domaćih preduzeća; Priprema "mape puta" i zajedničke strategije za uspostavljanje pomorskog klastera	IO: Usvojena "mapa puta" za uspostavljanje pomorskog klastera Referentna polazna vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: usvojena "mapa puta" za uspostavljanje pomorskog klastera	IO: Usvojena "mapa puta" za uspostavljanje pomorskog klastera; Ostvarena vrijednost 2017: usvojena "mapa puta" za uspostavljanje pomorskog klastera	22.850,00 €	22.850,00 €					19.325,00 €	19.325,00 €	3.525,00 €	3.525,00 €	Sprovedeno mapiranje preduzeća potencijalnih članova budućeg pomorskog klastera na osnovu posebno dizajniranog upitnika. Realizovana Studijska posjeta Trstu od 21. do 24. marta, uz učešće sedam preduzeća iz pomorskog sektora, Pomorskog fakulteta u Kotoru, Uprave pomorske sigurnosti i tri predstavnika Privredne komore. Organizovana je specijalizovana obuka za pomorski sektor u Privrednoj komori 24. maja na teme: nautičkog turizma u funkciji razvoja pomorstva, marketinga u oblasti kruzing turizma, primjene rezultata istraživačkog rada u pomorskim logističkim sistemima, aktuelni evropski program namijenjeni pomorstvu i promociji plavog rasta. Obuci su prisustvovala 22 predstavnika sektorskih preduzeća. Sprovedene su dvije pilot akcije u Luci Bar 12. juna na teme:	Projekta je završen u septembru 2017. godine.
--	---	---	--	--	-------------	-------------	--	--	--	--	-------------	-------------	------------	------------	--	---

																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					</
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

Podsticati uvođenje i sertifikaciju sistema upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hrane, kao i uključivanje poljoprivrednih proizvođača u registrovane šeme kvaliteta (Agrobudžet)	Vodeća institucija: MPRR Ključni partneri: Monteorganica, Poslovne asocijacije	Unaprijeđen kvalitet i bezbjednost proizvoda; Poboljšana konkurentnost; Povećan broj proizvođača uključenih u šeme kvaliteta (organska proizvodnja, zaštita geografskih oznaka itd.); Povećan broj sertifikovanih organskih proizvođača	IO: Broj poljoprivrednih proizvođačkih grupa Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Realizovana vrijednost 2016: 1 Ciljna vrijednost 2017: 2 IO: Broj podržanih proizvođača za sisteme upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hrane Referentna polazna vrijednost 2015: 4 Realizovana vrijednost 2016: 8 Ciljna vrijednost 2017: 10 IO: Broj podržanih sertifikovanih organskih proizvođača Referentna polazna vrijednost 2016: 71 Ostvarena vrijednost 2017: 72 Ciljna vrijednost 2017: 80 IO: Broj podržanih proizvođača uključenih u šeme kvaliteta Referentna polazna vrijednost: nova mjera uvedena 2017. godine Ciljna vrijednost 2017: 10. IO: Broj podržanih analiza kvaliteta proizvoda Referentna polazna vrijednost: nova mjera uvedena 2017. godine Ciljna vrijednost 2017: 40	IO: Broj poljoprivrednih proizvođačkih grupa Ostvarena vrijednost u 2017: 2 IO: Broj podržanih proizvođača za sisteme upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hrane Ostvarena vrijednost u 2017: 9 IO: Broj podržanih sertifikovanih organskih proizvođača Ostvarena vrijednost u 2017: 91 IO: Broj podržanih proizvođača uključenih u šeme kvaliteta Ostvarena vrijednost 2017: 0 IO: Broj podržanih analiza kvaliteta proizvoda Ostvarena vrijednost 2017: 10	145.000,00 €	60.000,00 €	145.000,00 €	60.000,00 €							Jedno udruženje proizvođača registrovalo šemu kvaliteta, geografsku oznaku- Pljevaljski sir; Podržana 91 sertifikovana organska proizvođača, proizvođači koji su ostvarili pravo na sertifikat; Uvedeno u 10 preduzeća HACCP sistem bezbjednosti proizvodnje.	
--	---	---	--	---	--------------	-------------	--------------	-------------	--	--	--	--	--	--	---	--

Realizovati Program podsticanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja za period 2017-2020.	Vodeća institucija: ME Ključni partneri: Akreditaciono tijelo Crne Gore, Institut za standardizaciju	Unaprijeđena implementacija međunarodnih standarda u industriji i ostalim djelatnostima kroz bespovratnu finansijsku podršku	IO: Broj podržanih preduzeća Referentna polazna vrijednost 2015: 12 Ostvarena vrijednost 2016: 9 preduzeća/instituta (30 potpisanih ugovora sa preduzećima/institutima) Ciljna vrijednost 2017: 20 IO: Vrijednost finansijske podrške Referentna polazna vrijednost 2015: 48.500 € Ostvarena vrijednost 2016: 21.712.97€ Ciljna vrijednost 2017: 100.000 €	IO: Broj podržanih preduzeća; Ostvarena vrijednost u 2017: 34 preduzeća; IO: Vrijednost finansijske podrške; Ostvarena vrijednost u 2017: 55.435 €	100.000,00 €	55.435,00 €	100.000,00 €	55.435,00 €								Od ugovorenih 42 projekta, ukupno 34 preduzeća su realizovala projekte. Korisnici subvencije u okviru predmetnog programa unaprijedili su svoje poslovanje usklađivanjem istog sa međunarodnim standardima poslovanja, tako da su stvoreni bolji uslovi poslovanja na domaćem i na inostranom tržištu	Obezbijede ni budžet Programa za 2017. godinu iznosio je 100.000 €. Međutim, 60.000 eura iskorišćeno je za isplatu subvencija korisnika Programa iz 2016. godine, tako da je uz preostalih 40.000 € dodatno obezbijedeno 30.000 €, odnosno ukupno 70.000 € za 2017. godinu. Podrška je ugovorena sa 42 preduzeća u iznosu od 70.000 € od kojih je 34 preduzeća realizovalo aktivnosti i isti su subvencionisani sa 55.435 €.
---	---	--	---	--	--------------	-------------	--------------	-------------	--	--	--	--	--	--	--	---	--

Realizovati aktivnosti na planu FSC sertifikacije gazdovanja šumama	Vodeća institucija: MPRR Ključni partner: Uprava za šume	Unaprijedeno gazdovanje šumama u skladu sa FSC standardom; Praćenje lanca kontrole; Povećana konkurentnost preduzeća; Olakšan pristup Evropskim tržištima	IO: Površina sertifikovanih šuma Referentna polazna vrijednost 2015: 0 ha Ostvarena vrijednost 2016: 0 ha Ciljna vrijednost 2017: 30.000 ha sertifikovanih šuma	IO: Površina sertifikovanih šuma Ostvarena vrijednost 2017: 0 ha	12.000,00 €	0 €	12.000,00 €	0 €									U ovoj aktivnosti nisu ostvareni rezultati zbog toga što nije uspio tender za sertifikaciju šuma po FSC standardu koji je raspisan u četvrtom kvartalu 2017 godine.	Zbog ne realizacije ove aktivnosti, crnogorski proizvođači koji izvoze svoje proizvode u zemlje EU imaju problem sa plasmanom proizvoda.
Harmonizacija tehničkih propisa i standarda																		
Dalje jačati sistem infrastrukture kvaliteta u cilju daljeg unaprijeđenja konkurentnosti preduzeća	Vodeća institucija: ME Ključni partneri: MOR, MUP, MJU, MK, MPLJ	Uspostavljena infrastruktura u skladu sa pravilima EU i WTO; U potpunosti osnovan zakonski osnov za proizvodnju koja eliminiše barijere u trgovini; Unaprijeđena konkurentnost preduzeća; Donijeti svi tehnički propisi predviđeni AP za sprovođenje Strategije slobodnog kretanja roba, za 2017. godinu	IO: Broj harmonizovanih tehničkih propisa u oblastima vezanim za industriju Referentna polazna vrijednost (zaključno sa 2015.): 123 Ostvarena vrijednost 2016: 70 Ciljna vrijednost 2017: 200	IO: Broj harmonizovanih tehničkih propisa u oblastima vezanim za industriju Ostvarena vrijednost 2017: Donijeto 60 tehničkih propisa	0 €												Svi planirani tehnički propisi su donešeni u skladu sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za primjenu pravne tekovine u oblasti slobode kretanja robe.	

[illegible]

Podsticati internacionalizaciju domaćih preduzeća kroz pružanje informacija, organizaciju poslovnih susreta, sajмова, misije za razvoj kroz aktivnosti EEN mreže	Vodeća institucija: ME-Direkcija za razvoj MSP Ključni partner: Članovi Konzorcijuma	Povećana spremnost za izvoz preduzeća i povećana internacionalizacija preduzeća kroz učesće na poslovnim susretima, sajmovima i misijama za razvoj; Unaprijeđena saradnja preduzeća na međunarodnom nivou	IO: Broj preduzeća kojima su pružene informacije o izvoznim tržištima i mogućnostima za međunarodnu saradnju Referentna polazna vrijednost 2015: 50 Ostvarena vrijednost 2016: 86 Ciljna vrijednost 2017: 80 IO: Broj učesnika/preduzeća koja su učestvovala na događajima Referentna polazna vrijednost 2015: 50 Ostvarena vrijednost 2016: 260 Ciljna vrijednost 2017: 200 IO: Broj preduzeća koja su uspostavila poslovnu saradnju Referentna polazna vrijednost 2015: 6 Referentna polazna vrijednost 2016: 8 Ciljna vrijednost 2017: 10	IO: Broj preduzeća kojima su pružene informacije o izvoznim tržištima i mogućnostima za međunarodnu saradnju; Ostvarena vrijednost 2017: 77; IO: Broj učesnika/preduzeća koja su učestvovala na događajima; Ostvarena vrijednost 2017: 593; IO: Broj preduzeća koja su uspostavila poslovnu saradnju; Ostvarena vrijednost 2017: 6	5.500,00 €	5.500,00 €					5.500,00 €	5.500,00 €		Pružanje informacija i učesće na poslovnim događajima (susretima) pružaju mogućnosti za uspostavljanje međunarodne saradnje i izvoz kroz zaključivanje ugovora o poslovnoj saradnji.	Broj učesnika u raznim događajima premašio je plan, kao i broj preduzeća kojima su pružene informacije. Ipak potpisivanje poslovnih sporazuma je ostvareno u nešto manjoj mjeri od planiranog.
--	---	---	--	--	------------	------------	--	--	--	--	------------	------------	--	--	--

Realizacija aktivnosti nefinansijske podrške sektoru MSP na planu unaprjeđenja konkurentnosti	Vodeće institucije: PKCG (u dijelu svoje nadležnosti kroz partnerstvo u EEN konzorcijum)	Organizacija posebnih događaja na planu unaprjeđenja poslovnog ambijenta i konkurentnosti; Pomoć u uspostavljanju poslovne saradnje između crnogorskih i stranih preduzeća i pronalaženju partnera za pripremu projektnih predloga za različite programme podrške; Informisanje o pravnim aspektima i poslovnim regulativama u EU, informacije o programima podrške, zakonodavstvu i rezultatima istraživanja koji se odnose na inovacije, posredničke usluge u transferu tehnologije i znanja	IO: Organizacija poslovnih foruma i B2B sastanaka Referentna polazna vrijednost 2016: 10 poslovnih foruma/525 učesnika Ciljna vrijednost 2017: 10 poslovnih foruma/500 učesnika	IO: Organizacija poslovnih foruma i B2B sastanaka; Ostvarena vrijednost 2017: 11 poslovnih foruma/530 učesnika	46.733,00 €	46.733,00 €					27.733,00 €	27.733,00 €	19.000,00 €	19.000,00 €	Povećana internacionalizacija preduzeća kroz učešće na poslovnim forumima i bilateralnim susretima; Unaprijeđeno saradnja preduzeća na međunarodnom planu.	PKCG je učestvovalo u organizaciji posebnih događaja na planu unaprjeđenja poslovnog ambijenta i konkurentnosti i pružala pomoć u uspostavljanju poslovne saradnje između crnogorskih i stranih firmi. U 2017. godini organizovani su sledeći poslovni forumi: Slovenija (grupe slovenačkih preduzeća iz oblasti vodosnabdivanja, čišćenja otpadnih voda i pripreme pitke vode), Turska (pokrajina Mušpredstavnic i sektora građevine, tekstila, prehrambene i grafičke industrije, ICT i saobraćaja), Francuska (predstavnic francuskih kompanija iz oblasti ICT, trgovine, građevinarstva, farmaceutske industrije, bankarstva i komunalne privrede), Srbija (U radu skupa učestvovalo je oko 40 predstavnika kompanija iz agrara,
---	---	--	---	--	-------------	-------------	--	--	--	--	-------------	-------------	-------------	-------------	--	--

[illegible]